

KNO.430.002.2018

Nr ewid. 90/2018/P/17/029/KNO

Informacja o wynikach kontroli

WSPIERANIE WYCZYNOWEGO UPRAWIANIA SPORTÓW ZIMOWYCH

DEPARTAMENT NAUKI, OŚWIATY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej

WIZJA

Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa

Informacja o wynikach kontroli

Wspieranie wyczynowego uprawiania sportów zimowych

Dyrektor Departamentu Nauki,
Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

Piotr Prokopczyk

Akceptuję:

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Kutyla

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Krzysztof Kwiatkowski

Warszawa, dnia 28. 08. 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	6
2. OCENA OGÓLNA	8
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI.....	9
4. WNIOSKI.....	20
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	21
5.1. Organizacja i finansowanie zadań dotyczących wyczynowego uprawiania sportów zimowych.....	21
5.2. Szkolenie sportowe i przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w zawodach sportowych oraz promocja sportów zimowych.....	31
5.2.1. Szkolenie sportowe i przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w zawodach sportowych.....	31
5.2.2. Promocja sportów zimowych	38
5.2.3. Efekty realizacji zadań.....	40
5.3. Rozwój infrastruktury sportowej.....	44
5.3.1. Realizacja zadań inwestycyjnych.....	44
5.3.2. Wykorzystanie i utrzymanie obiektów sportowych	58
6. ZAŁĄCZNIKI	65
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	65
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	69
6.3. Wyniki analizy badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród zawodników kadry narodowej, trenerów kadry narodowej oraz prezesów polskich związków sportowych.....	78
6.4. Informacje pozyskane w trybie art. 29 Ustawy o NIK z jednostek niekontrolowanych	85
6.5. Wykaz aktów prawnych podmiotów dotyczących kontrolowanej działalności	88
6.6. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	89
6.7. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli	90
6.8. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra	97

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

COS	Centralny Ośrodek Sportu – instytucja gospodarki budżetowej utworzona w celu realizacji zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej, na podstawie zarządzenia nr 32 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie utworzenia instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Centralny Ośrodek Sportu”.
Dokument Implementacyjny do Programu Rozwoju Sportu do roku 2020 lub DI PRS 2020	Dokument przyjęty przez Ministra Sportu i Turystyki w dniu 14 czerwca 2016 r. ¹
FRKF lub Fundusz	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej – państwowy fundusz celowy utworzony na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych ² , którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury fizycznej.
Instytut Sportu	Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie
IO	Igrzyska Olimpijskie
Jst	Jednostka/Jednostki samorządu terytorialnego
Kn	Kadra narodowa, którą stanowi grupa zawodników zakwalifikowanych jako kandydaci do składu reprezentacji kraju w danej dyscyplinie sportu.
ME	Mistrzostwa Europy
Minister	Minister Sportu i Turystyki
Ministerstwo lub MSiT	Ministerstwo Sportu i Turystyki
MKOl	Międzynarodowy Komitet Olimpijski
MŚ	Mistrzostwa Świata
Obiekty sportów zimowych	Obiekty sportowe przeznaczone do wyczynowego uprawiania sportów zimowych (skocznie narciarskie, trasy biegowe, trasy biathlonowe, trasy zjazdowe, tory łyżwiarskie, lodowiska itd.).
OPO lub Ośrodek	Ośrodek Przygotowań Olimpijskich COS.
PKOl	Polski Komitet Olimpijski
Prawo budowlane	Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane ³ .
Prawo zamówień publicznych lub Pzp	Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych ⁴ .
Program Rozwoju Sportu do roku 2020 lub PRS 2020	Program przyjęty uchwałą nr 150 Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Sportu do roku 2020” ⁵ .
PZB	Polski Związek Biathlonu

¹ www.msit.gov.pl/pl/sport/badania-i-analizy/dokumenty-strategiczne/7563,Dokumenty-strategiczne.html

² Dz. U. z 2018 r. poz. 165, ze zm., dalej: ustawa o grach hazardowych.

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

⁵ M. P. poz. 989.

PZBiS	Polski Związek Bobslei i Skeletonu
PZC	Polski Związek Curlingu
PZHL	Polski Związek Hokeja na Lodzie
PZŁF	Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego
PZŁS	Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego
PZN	Polski Związek Narciarski
Pzs, związek sportowy lub związek	Polski związek sportowy
PZSS	Polski Związek Sportów Saneczkowych
Sport wyczynowy	Rodzaj sportu określony obowiązującymi regułami sportowymi, uprawiany w celu osiągnięcia jak najlepszych wyników w zawodach sportowych różnego szczebla poprzez prowadzenie systematycznego treningu; często – sport zawodowy, którego uprawianie jest formą pracy zarobkowej; dawniej: sport kwalifikowany.
Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015 lub SRS 2015	Dokument opracowany w Ministerstwie Sportu (od 23 lipca 2007 r. – MSiT) i przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 2 stycznia 2007 r. Strategia stanowi kontynuację i uzupełnienie Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2012.
Środki publiczne	Środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ⁶ .
Ustawa o sporcie	Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie ⁷ .

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.

⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 1263.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy państwo zapewnia odpowiednie warunki do rozwoju wyczynowego uprawiania sportów zimowych?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy stworzono warunki finansowe oraz organizacyjne umożliwiające rozwój wyczynowych sportów zimowych?
2. Czy zapewniono warunki szkoleniowe oraz infrastrukturę sportową do uprawiania wyczynowych sportów zimowych oraz przygotowania zawodników do uczestnictwa w zawodach sportowych?
3. Czy osiągnięto zaplanowane efekty realizacji zadań?

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Sportu i Turystyki

Polski Komitet Olimpijski

Centralny Ośrodek Sportu w Warszawie

Dwa Ośrodki Przygotowań Olimpijskich Centralnego Ośrodka Sportu

Trzy gminy

Siedem polskich związków sportowych

Okres objęty kontrolą

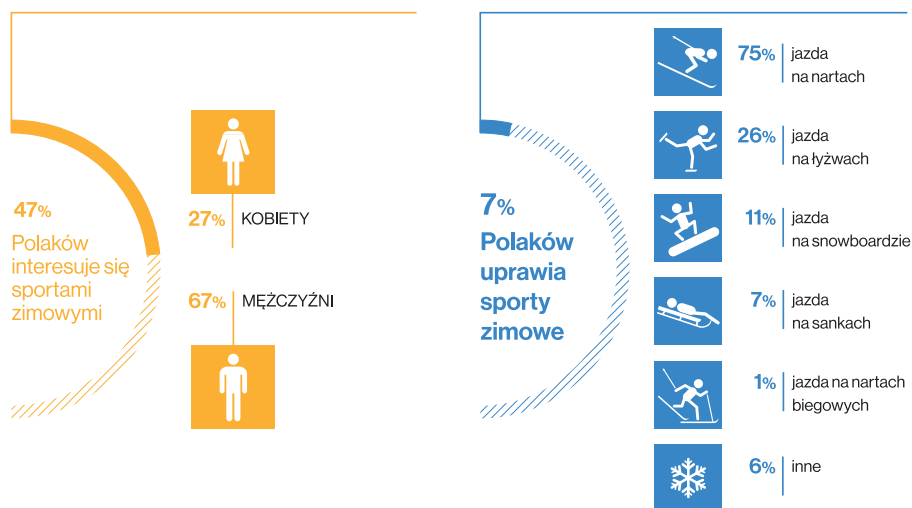
Lata 2014–2017

W latach 2012–2013 spadła liczba zawodników uprawiających wyczynowe sporty zimowe z 8437 do 8357. W 2014 r. w klubach sportowych sporty zimowe uprawiało tylko 1,4%, a w 2016 r. 1,3% ćwiczących⁸. Spowodowane to było m.in. brakami w infrastrukturze (w 2014 r. istniało 13 skoczni narciarskich, 77 lodowisk krytych sztucznie mrożonych, 79,9 km tras narciarskich zjazdowych i 173,4 km tras narciarskich biegowych, posiadających homologację). Po zakończeniu Igrzysk Olimpijskich Soczi 2014 nie powstała strategia rozwoju zimowych dyscyplin sportów olimpijskich oraz infrastruktury sportowej, opóźniane były decyzje o realizacji inwestycji oraz o wyborze ich lokalizacji. Ograniczeniem w rozwoju tych sportów mogą być zbyt niski poziom finansowania szkolenia zawodników kn oraz inwestycji, a także niewystarczająca promocja sportów zimowych w mediach. Skutkiem powyższej sytuacji może być niezapewnienie optymalnych warunków szkoleniowych i infrastrukturalnych dla zawodników kn, niska liczba medali i miejsc 4–8 na Igrzyskach Olimpijskich, Mistrzostwach Świata i Mistrzostwach Europy, uzyskiwanie osiągnięć medalowych tylko przez kilku zawodników oraz brak ich następców.

Na stan zimowych sportów wyczynowych ma także wpływ niska popularność uprawiania sportów zimowych w Polsce. Zainteresowanie sportami zimowymi nie przekłada się na liczbę uprawiających te sporty. Zgodnie z wynikami badania pn. *Polacy i sporty zimowe*⁹, w 2014 r. tylko 7% Polaków uprawiało sporty zimowe, z tego najwięcej, bo 75% wskazało, że jeździ na nartach i 26% na łyżwach. Natomiast prawie połowa Polaków (47%) interesuje się sportami zimowymi, w tym 27% kobiet i 67% mężczyzn.

Infografika nr 1

Zainteresowanie sportami zimowymi i ich uprawianie przez Polaków

Źródło: TNS Polska.

⁸ Zgodnie z opracowaniem Głównego Urzędu Statystycznego pn. *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2013 i 2014*, Warszawa-Rzeszów 2014 (stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5495/1/3/1/kultura_fizyczna_w_polsce_w_2013-2014.pdf) oraz pn. *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2015 i 2016*, Warszawa-Rzeszów 2017 (stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-latach-2015-i-2016,1,4.html).

⁹ Raport TNS Polska z badania sporządzony w lutym 2014 r. na próbie Polaków w wieku 15 lat i więcej (www.tnsglobal.pl/archiwumraportow/files/2014/03/K.009_Sporty-zimowe_001a-141.pdf).

Kontrolą NIK nie objęto finansowania i realizacji zadań w zakresie nieolimpijskich zimowych sportów wyczynowych oraz wyczynowego sportu osób niepełnosprawnych, w tym infrastruktury, który był przedmiotem kontroli NIK nr P/16/023 pn. *Rozwój sportu osób niepełnosprawnych* przeprowadzonej w 2016 r. (www.nik.gov.pl/plik/id,13668,vp,16104.pdf).

2. OCENA OGÓLNA

Niezapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju wyczynowych sportów zimowych

W latach 2014–2017 Minister Sportu i Turystyki, pomimo przekazania ponad 152 mln zł¹⁰, nie zapewnił odpowiednich warunków do rozwoju wyczynowych sportów zimowych. Przełożyło się to na spadek wyników polskich reprezentantów na międzynarodowych zawodach, w tym uczestniczących w Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w PyoengChang w 2018 r. Zdobyli oni w porównaniu do poprzednich igrzysk trzykrotnie mniej medali, zdecydowanie mniejszą liczbę punktów i niższe miejsce w klasyfikacji medalowej. Tym samym nie został osiągnięty kluczowy cel ministerialnych programów na lata 2015–2017, który zakładał awans Polski w rankingach medalowych.

W ocenie NIK wynikało to z braku strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce. Natomiast istniejący *Program Rozwoju Sportu do roku 2020* nie uwzględniał specyfiki wyczynowych sportów zimowych. Utrudniało to określenie potrzeb finansowych i szkoleniowych w tym obszarze. Ponadto Minister nie posiadał zinwentaryzowanej ogólnopolskiej bazy obiektów sportowych wykorzystywanych do przygotowań zawodników. Strategie rozwoju dyscyplin sportowych większości kontrolowanych związków nie były dostosowane do *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020* w zakresie ogólnych założeń dotyczących m.in. harmonogramu działań, wydatków i przychodów oraz monitorowania celów sportowych, co wynikało z braku zaakceptowanych przez Ministra wytycznych do ich opracowania. W ocenie NIK zawierane przez Ministra umowy ze związkami nie gwarantowały osiągnięcia zakładanego celu, ponieważ Minister nie wskazał w nich wymagań i mierników jego realizacji.

W latach 2014–2017, co prawda nastąpiła stopniowa poprawa infrastruktury, w dziewięciu spośród 15 dyscyplin sportów olimpijskich, jednakże poniesione przez Ministra nakłady na jej rozbudowę w kwocie 59,1 mln zł (ok. 14,8 mln zł rocznie) były zbyt niskie, aby zapewnić niezbędną infrastrukturę dla sportów zimowych. Nadal brakuje saneczkowego toru lodowego, tras w narciarstwie biegowym i dowolnym, biathlonie i snowboardzie. Ponadto występowały nieprawidłowości w przygotowaniu i realizacji inwestycji, wyborze wykonawców oraz wydatkowaniu dotacji. NIK zwraca uwagę, na długotrwały proces decyzyjny w sprawie wyboru toru łyżwiarskiego do zadaszenia. Decyzję o dofinansowaniu podjęto dopiero 1,5 roku przed Zimowymi Igrzyskami Olimpijskimi w PyeongChang, co mogło zdaniem NIK wpłynąć negatywnie na przygotowania łyżwiarzy szybkich do igrzysk.

W ocenie NIK poważnym zagrożeniem dla uzyskiwania wysokich wyników sportowych, a co za tym wysokiej pozycji medalowej Polski jest ryzyko utraty talentów sportowych. Ponad połowa absolwentów szkół sportowych nie kontynuuje szkolenia i wyczynowego uprawiania sportu¹¹. Jedną z przyczyn tego stanu jest brak odpowiedniej selekcji talentów sportowych oraz zarządzania ich karierą sportową, od wczesnej młodości do okresu seniorskiego. Minister, pomimo podejmowania działań w celu ułatwienia zawodnikom łączenia kariery sportowej z edukacją i aktywnością zawodową, nie wprowadził stałego mechanizmu wsparcia.

Zawodnicy kadry narodowej, trenerzy oraz prezesi związków sportowych, w badaniu kwestionariuszowym przeprowadzonym przez NIK wskazali na wciąż niewystarczającą promocję sportów zimowych i wykorzystanie sukcesów sportowców w upowszechnianiu dyscyplin olimpijskich.

¹⁰ Kwota dofinansowania przyznana przez Ministra bez dotacji na nieolimpijskie wyczynowe sporty zimowe oraz zimowe sporty wyczynowe osób niepełnosprawnych.

¹¹ Informacja NIK o wynikach kontroli nr P/15/030 pn. *Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo*, str. 10 (www.nik.gov.pl/plik/id,12258,vp,14641.pdf).

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

W latach 2014–2017 zimowe olimpijskie sporty wyczynowe były wspierane przez Ministra poprzez realizację programów dofinansowania ze środków budżetu państwa i Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w zimowych sportach olimpijskich¹², programów rozwoju infrastruktury sportowej¹³ oraz realizację innych elementów wsparcia wyczynowych sportów zimowych ze środków publicznych i niepublicznych.

Elementy wsparcia
wyczynowych sportów
zimowych

Infografika nr 2

Elementy wsparcia zimowych olimpijskich sportów wyczynowych w latach 2014–2017

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

¹² Program przygotowania do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich lub nieolimpijskich na 2014 r. ogłoszony decyzją nr 15 Ministra z dnia 12 listopada 2013 r.; Program przygotowania zawodników do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w sportach olimpijskich: na 2015 r. ogłoszony decyzją Ministra nr 13 z dnia 5 grudnia 2014 r., na 2016 r. – decyzją Ministra nr 45 z dnia 13 listopada 2015 r., na 2017 r. – decyzją Ministra nr 55 z dnia 5 grudnia 2016 r.

¹³ Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu: na 2014 r. ogłoszony decyzją Ministra z dnia 24 stycznia 2014 r., na 2015 r. – decyzją Ministra nr 1 z dnia 15 stycznia 2015 r., na 2016 r. – decyzją Ministra nr 3 z dnia 12 stycznia 2016 r., na 2017 r. – decyzją Ministra nr 3 z dnia 12 stycznia 2017 r.

88,3 mln zł na
przygotowania i
udział zawodników w
zawodach sportowych

Minister dofinansował zadania związane z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowaniem i udziałem w MŚ i ME w zimowych sportach olimpijskich i stypendia sportowe w kwocie 88,3 mln zł z części 25 budżetu państwa – Kultura fizyczna¹⁴ i Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. W latach 2014–2017 (I połowa) nastąpił wzrost dofinansowania przygotowań (z 22,5 mln zł w 2014 r. do 25,9 mln zł w I półroczu 2017 r.) oraz liczby objętych wsparciem zawodników kadry narodowej (z 213 do 241). Zawodnikom tym zapewniono m.in. udział w zgrupowaniach oraz zawodach krajowych i zagranicznych, sprzęt sportowy i badania diagnostyczne. Minister przyznał też z budżetu państwa nagrody pieniężne za wybitne osiągnięcia sportowe dla 79 zawodników i 58 trenerów w kwocie 1,1 mln zł oraz wypłacił świadczenia pieniężne dla czterech reprezentantów Polski (medalistów olimpijskich) w kwocie 0,3 mln zł. [str. 31–32]

Spadek wyników
sportowych oraz miejsca
Polski w rankingu
medalowym

Pomimo wzrostu dofinansowania oraz liczby wspieranych zawodników nie osiągnięto zakładanego celu programów Ministra na lata 2015–2017, tj. awansu Polski w rankingach medalowych. W światowym rankingu medalowym (IO lub MŚ), Polska, po 2014 r., w którym zajęła 11 miejsce (sześć medali), w 2015 r. spadła na miejsce 23 (cztery medale) i 17 w 2017 r. (dwa medale), zaś w 2016 r. nie była klasyfikowana (brak medali). W latach 2014–2017 nastąpił spadek liczby zdobytych medali (z sześciu do dwóch), jak również zdobytych punktów za miejsca 1–8¹⁵ (z 75 do 47). Zdaniem NIK zawierane przez Ministra umowy ze związkami sportowymi na przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowanie i udział w MŚ i ME nie gwarantowały osiągnięcia awansu Polski w rankingach medalowych, ponieważ Minister nie wskazał w nich wymagań i środków realizacji tego celu.

Słabą kondycję większości dyscyplin sportu potwierdza spadek wyników sportowych na IO PyeongChang 2018 w stosunku do IO Vancouver 2010 i IO Soczi 2014, tj. liczby medali (z sześciu do dwóch) i punktów (z 58 i 75 do 34) oraz miejsca Polski w klasyfikacji medalowej (z 15 i 11 na 20). Negatywną tendencją jest też zmniejszanie się na IO PyeongChang 2018 w stosunku do Soczi 2014 i Vancouver 2010 liczby dyscyplin sportowych, w jakich zdobywano medale (z trzech, tj. skoków narciarskich, biegów narciarskich i łyżwiarstwa szybkiego do jednej, tj. skoków narciarskich).

[str. 40–41]

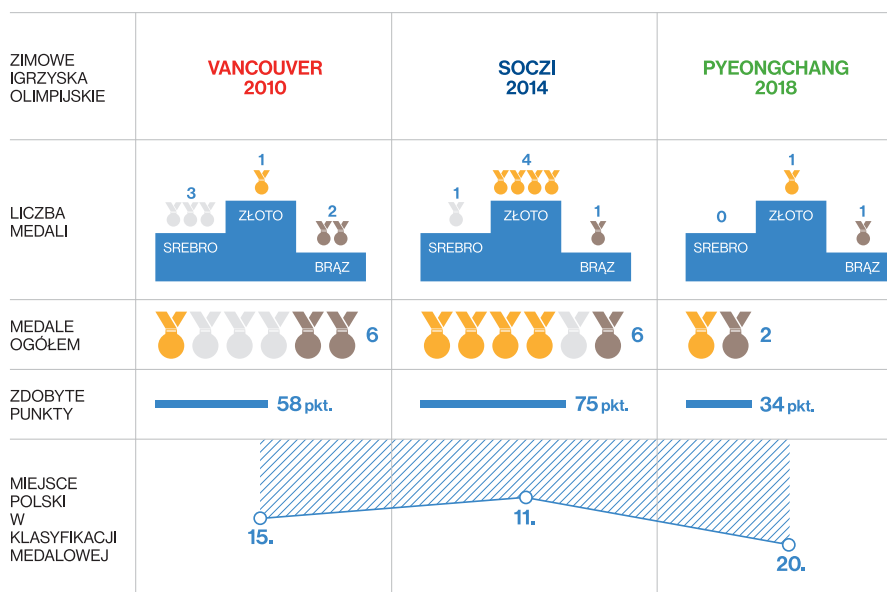
¹⁴ W tym sfinansowano stypendia sportowe dla członków kadry narodowej w okresie 2014–I połowa 2017 r. w kwocie 5,5 mln zł.

¹⁵ Według metodologii stosowanej przez Instytut Sportu w latach 2014–2018, za miejsca 1–8 na IO i MŚ przyznawane są punkty, odpowiednio: 1 miejsce – 9 pkt, 2 miejsce – 7 pkt, 3 – 6 pkt, 4 – 5 pkt, 5 – 4 pkt, 6 – 3 pkt, 7 – 2 pkt, 8 – 1 pkt.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Infografika nr 3

Wyniki reprezentacji Polski na Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w latach 2010–2018

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT i Instytutu Sportu.

W latach 2010–2018 na IO, spośród 15 dyscyplin sportów olimpijskich punkty za miejsca 1–8 zdobywano w pięciu (skokach narciarskich, biegach narciarskich, łyżwiarstwie szybkim, biathlonie, saneczkarstwie lodowym¹⁶). Na IO PyeongChang 2018, w porównaniu do Vancouver 2010 i Soczi 2014, uzyskano gorsze wyniki punktowe w trzech dyscyplinach: biegach narciarskich, biathlonie i łyżwiarstwie szybkim, wyniki w saneczkarstwie były na tym samym lecz niskim poziomie, a w skokach narciarskich zanotowano nieznaczny spadek w stosunku do Soczi 2014. Zmniejszyła się także skuteczność startowa na IO polskiej reprezentacji olimpijskiej¹⁷, z 1,19 na Vancouver 2010 i 1,25 na Soczi 2014 do 0,55 na PyeongChang 2018.

[str. 40–41]

¹⁶ Dalej: saneczkarstwo.

¹⁷ Skuteczność startowa, zgodnie z *Programem Rozwoju Sportu do roku 2020* (str. 60) to wskaźnik obrazujący stosunek całkowitej liczby punktów zdobytych przez reprezentację na IO do liczby jej zawodników.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Infografika nr 4

Wyniki punktowe w dyscyplinach olimpijskich oraz skuteczność startowa polskiej reprezentacji olimpijskiej na Zimowych Igrzyskach Olimpijskich w latach 2010–2018.

5 DYSZYPLIN,
W KTÓRYCH
POLSKA
PUNKTOWAŁA

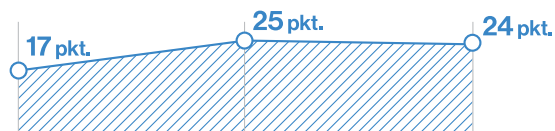
VANCOUVER
2010

SOCZI
2014

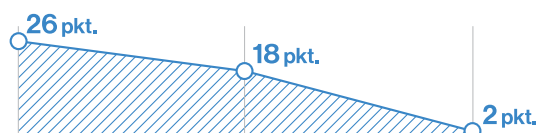
PYEONGCHANG
2018

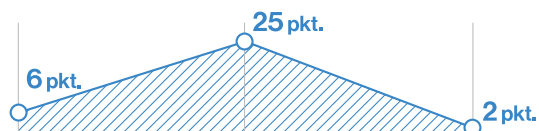
skoki
narciarskie

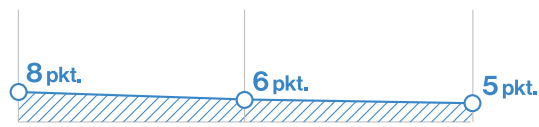
biegi
narciarskie

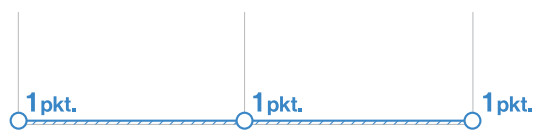
łyżwiarstwo
szybkie

biathlon

saneczkarstwo

MIEJSCE POLSKI
W KLASYFIKACJI
PUNKTOWEJ PAŃSTW

17.

17.

21.

SKUTECZNOŚĆ
STARTOWA
REPREZENTACJI POLSKI

1,19

1,25

0,55

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie danych MSiT i Instytutu Sportu.

Niezaktualizowanie
wskaźników
oraz niewykonanie
mierników rozwoju
sportów wyczynowych

Ocena rozwoju wyczynowych sportów zimowych była utrudniona wskutek nieokreślenia wskaźników ich rozwoju w *Strategii rozwoju sportu w Polsce do roku 2015*, ponieważ w latach 2014–2015 Minister nie przygotował aktualizacji zawartych w *Strategii Rozwoju Sportu do roku 2015* wskaźników rozwoju sportu wyczynowego. *Program Rozwoju Sportu do roku 2020* nie uwzględniał specyfiki wyczynowych sportów zimowych. W 2016 r. nie wykonano mierników dla sześciu z 11 narzędzi w *Dokumencie Implementacyjnym do Programu Rozwoju Sportu do roku 2020* dotyczących sportów wyczynowych, w tym sportów zimowych. [str. 23]

W 2017 r. nie podjęto prac nad wprowadzeniem ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce. Powołany w styczniu 2017 r. przez Ministra Sztab Przygotowań Olimpijskich i Paraolimpijskich ds. Sportów Zimowych przez prawie 10 miesięcy nie opracował ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce. Brak strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich uniemożliwiało określenie potrzeb finansowych i szkoleniowych, a także utrudniało realizację przez poszczególne związki sportowe celów sportowych. [str. 24]

Brak strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich

W latach 2014–2015 Minister nie zrealizował określonego w *Strategii Rozwoju Sportu do roku 2015* zadania dotyczącego stworzenia przez polskie związki sportowe strategii rozwoju poszczególnych sportów. Minister nie wprowadził skutecznych narzędzi do oddziaływania na związki sportowe w zakresie opracowywania przez nie strategii oraz opiniowania ich przez Ministra. Tym samym cztery spośród siedmiu kontrolowanych związków posiadały strategię rozwoju dyscyplin sportowych niedostosowywane do *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020* m.in. w zakresie harmonogramu planowanych działań, planowanych wydatków i przychodów oraz zasad monitorowania zakładanych celów sportowych i mierników/wskaźników ich realizacji (strategie PZN, PZŁS, PZŁF, PZSS). Jeden ze związków realizował jednocześnie dwie strategię, co zdaniem NIK mogło utrudniać sprawne zarządzanie rozwojem dyscyplin sportowych oraz monitorowanie i ewaluację jej celów (PZHL). Dopiero w toku kontroli NIK, w dniu 15 grudnia 2017 r. Minister zamieścił wytyczne opracowania strategii w *Kodeksie dobrego zarządzania dla polskich związków sportowych*¹⁸, który został udostępniony do wiadomości publicznej oraz przekazany do konsultacji z PKOl oraz Polskim Komitetem Paraolimpijskim. [str. 24–25]

Niedostosowane strategii pzs do dokumentów strategicznych rozwoju sportu w Polsce

Działania Ministra dotyczące budowy systemu łączenia kariery sportowej zawodników z edukacją i karierą zawodową były niewystarczające. Ogłaszane w latach 2014–2015 przez Ministra corocznie *Programy rozwoju kariery dwutorowej sportowców* nie były realizowane wskutek błędów merytorycznych i finansowych w ofertach. W 2016 r. przeprowadzono jedno badanie ewaluacyjne, a działania Ministra w 2017 r. miały charakter jedynie doraźny. W konsekwencji nie wprowadzono stałego mechanizmu pomocy zawodnikom. Przygotowywany na 2017 r. pilotażowy program rozwoju kariery dwutorowej sportowców (z budżetem 800 tys. zł) nie został wdrożony. Minister, w celu realizacji ww. zadania nie nawiązał stałej współpracy ze związkami, Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uczelniami wyższymi oraz Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. [str. 25]

Niewystarczające działania wspierające łączenie kariery sportowej z edukacją i karierą zawodową

Zdaniem NIK, niewystarczające były dotychczasowe działania w celu selekcji i prowadzenia talentów sportowych. W informacji NIK o wynikach kontroli nr P/15/030 pn. *Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo*, wskazano, że co drugi (57,1%) absolwent szkoły podstawowej nie kontynuował nauki (szkolenia) w gimnazjum mistrzostwa sportowego, prawie 2/3 (66,3%) absolwentów gimnazjum nie kontynuowało nauki (szkolenia) w ponadgimnazjalnej szkole mistrzostwa sportowego, a ponad połowa (59,8%)

Niewystarczająca selekcja i prowadzenie talentów sportowych

¹⁸ www.msit.gov.pl/pl/aktualnosci/7622,Kodeks-Dobrego-Zarzadzania-dla-Polskich-Zwiazkow-Sportowych.html

absolwentów szkół ponadgimnazjalnych nie kontynuuje wyczynowego uprawiania sportu. Na potrzebę budowy w Polsce systemu etapowego identyfikowania talentów (w przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych oraz klubach sportowych), w badaniu kwestionariuszowym wskazało siedmiu prezesów związków sportowych (PZN, PZŁS, PZŁF, PZB, PZSS, PZHL, PZBiS). Minister, podejmował w latach 2014–2017 działania poprzez dofinansowanie programu pn. „Identyfikacja i Wspieranie Talentów” realizowanego przez Instytut Sportu. W 2017 r. rozpoczął współpracę z Akademią Wychowania Fizycznego w Warszawie, dotyczącą realizacji projektu Narodowa Baza Talentów oraz przeprowadził badanie, w którym wskazano bariery i zagrożenia jakie stoją na drodze do zwiększenia efektywności szkolenia sportowego młodzieży oraz rezygnacji z kontynuowania kariery sportowej. [str. 27–29]

Uchybienia w realizacji przez Ministra obowiązków w ramach dofinansowanych zadań

Objęte badaniem 11 umów na łączną kwotę 32,1 mln zł (36,4% udzielonego dofinansowania) na realizację zadań przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w olimpijskich sportach zimowych rozliczono terminowo. NIK ujawniła w toku kontroli przypadki dokonywania nierzetelnej weryfikacji dwóch wniosków o dofinansowanie w zakresie wymogu złożenia programu przygotowań do IO PyeongChang 2018 (w 2015 i 2016 r.). [str. 34]

Niewystarczająca promocja sportów zimowych

W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) Minister wspierał promocję sportów zimowych poprzez dofinansowanie ze środków budżetu państwa organizacji imprez mistrzowskich w Polsce, tj. MŚ i ME w łącznej wysokości 3,4 mln zł (w hokeju na lodzie w latach 2015–2017 oraz w biathlonie w 2017 r.). Minister także dofinansował w kwocie 0,3 mln zł zadania realizowane przez PKOl w zakresie upowszechniania idei olimpijskiej i wiedzy m.in. w obszarze sportów zimowych. [str. 38–39]

Zawodnicy i trenerzy kadry narodowej oraz prezesi związków sportowych, w badaniu kwestionariuszowym wskazali na niewystarczającą promocję sportów zimowych oraz niewykorzystanie sukcesów sportowców w dyscyplinach olimpijskich. Zawodnicy i trenerzy (z sześciu pzs) oraz prezesi pzs (siedmiu pzs) uznali promocję sportów zimowych za niewystarczającą (71% zawodników, 70% trenerów i 86% prezesów pzs). [str. 39]

Przykłady dobrych praktyk w promocji sportów zimowych

W ocenie NIK przykładem dobrej praktyki w promocji sportów zimowych w Polsce jest organizowanie przez pzs na terenie Polski międzynarodowych imprez mistrzowskich, np. MŚ Dywizji IA w hokeju na lodzie w latach 2015–2017 przez PZHL oraz Otwartych ME Seniorów w biathlonie w 2017 r. przez PZB. Uwzględniając fakt, że w 2014 r. tylko 7% Polaków uprawiało sporty zimowe, zdaniem NIK organizacja przez pzs w Polsce MŚ i ME, we współpracy z międzynarodowymi federacjami sportowymi, Ministrem, COS i jst stanowi najlepszą formę promocji sportów zimowych, wpływającą na zainteresowanie Polaków, w tym dzieci i młodzieży uprawianiem tych sportów. [str. 39]

Nieprawidłowości przy wykorzystaniu dotacji

Polskie związki sportowe (osiem)¹⁹ wykorzystały dofinansowanie na zadania przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz

¹⁹ PZN, PZHL, PZŁS, PZŁF, PZSS, PZB, PZBiS, PZC.

przygotowania i udział w MŚ i ME w sportach olimpijskich z budżetu państwa i Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, udzielone w kwocie 88,3 mln zł. Związki zapewniły warunki szkoleniowe do przygotowań zawodników do udziału w zawodach sportowych. Prawidłowo wydatkowały w latach 2014–2017 (I połowa) środki dotacji oraz rozliczały zadania publiczne, przy czym w czterech związkach i PKOl wystąpiły nieprawidłowości na kwotę 389,5 tys. zł, które dotyczyły:

- wykorzystania przez dwa związki środków dotacji niezgodnie z przeznaczeniem i umowami zawartymi z Ministrem na dofinansowanie zadań (4,1 tys. zł);
- naruszenia w trzech związkach zasad konkurencyjności określonych w przepisach *Prawa zamówień publicznych* (230,9 tys. zł) oraz w umowach o dofinansowanie (109,9 tys. zł);
- nieterminowego zwrotu do Ministerstwa niewykorzystanych dotacji w kwocie 44,6 tys. zł, w tym 4,3 tys. zł przez jeden związek oraz 41,3 tys. zł przez PKOl (opóźnienia wyniosły od 17 do 43 dni). [str. 36–37]

W większości skontrolowanych związków prawidłowo realizowano określone w programach Ministra na lata 2014–2016 obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze związane z prowadzeniem szkolenia zawodników kadry narodowej. Natomiast w trzech pzs brakowało ewidencji: dystrybucji sprzętu sportowego (PZB, PZŁS); wykazu badań diagnostycznych zawodników (PZŁS, PZSS); miejsc pobytu zawodników do celów kontroli antydopingowej (PZŁS, PZSS); dystrybucji suplementów diety i odżywek oraz ubezpieczeń zawodników od następstw nieszczęśliwych wypadków (PZŁS). Ponadto PZSS nie posiadał orzeczeń lekarskich zawodników o braku przeciwwskazań do uprawiania sportu. W ww. związku nie ubezpieczano wszystkich objętych szkoleniem zawodników kadry narodowej od następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym zawodników uczestniczących w akcjach szkoleniowych za granicą, mimo obowiązku wynikającego z art. 38 ustawy *o sporcie*. PKOl naruszył obowiązki składania do Instytutu Sportu oraz do MSiT sprawozdań z oceny startu zawodników w zawodach. [str. 38]

Uchybienia związków sportowych i PKOl w realizacji obowiązków

W latach 2014–2017 nastąpiła stopniowa poprawa infrastruktury do wyczynowego uprawiania sportów zimowych w Polsce, w dziewięciu spośród 15 olimpijskich dyscyplin sportów zimowych. Na zadania inwestycyjne przeznaczono 59,1 mln zł, w tym z 56,6 mln zł z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu* oraz 2,5 mln zł z budżetu państwa. Minister finansował realizację 28 zadań infrastruktury sportowej do wyczynowego uprawiania sportów zimowych (w tym 18 realizowanych przez COS w Warszawie, OPO w Szczyrku i OPO w Zakopanem oraz 9 przez jst i jedno przez klub sportowy). [str. 44–45]

Poprawa infrastruktury sportowej zimowych sportów olimpijskich

NIK zwraca jednak uwagę, że podjęcie przez Ministra kluczowej decyzji o dofinansowaniu zadania toru łyżwiarskiego w Polsce, nastąpiło dopiero 1,5 roku przed rozpoczęciem IO PyeongChang w 2018 r. Brak niezwłocznego podjęcia decyzji o realizacji tej inwestycji po zakończeniu IO Soczi 2014 (na których łyżwiarze szybcy zdobyli trzy spośród sześciu medali) oraz

zakończenie realizacji inwestycji w październiku 2017 r., tj. na niecałe cztery miesiące przed rozpoczęciem IO PyeongChang 2018, zdaniem NIK mogło wpłynąć negatywnie na przygotowania łyżwiarzy szybkich do igrzysk oraz wyniki w okresie przygotowań i na IO PyeongChang 2018. [str. 50]

Brak zinwentaryzowanej
bazy obiektów
sportowych

Minister nie posiadał dostatecznej wiedzy o wykorzystaniu obiektów sportowych do szkolenia zawodników kadry narodowej w sportach zimowych jak również odnośnie braków w infrastrukturze i wyposażeniu specjalistycznym co, zdaniem NIK, mogło ograniczać prawidłowe planowanie rozwoju infrastruktury sportowej. W latach 2014–2017 Minister zaniechał przeprowadzenia inwentaryzacji bazy sportowej wykorzystywanej do przygotowań zawodników kadry narodowej do udziału w IO, MŚ i ME, analizy stopnia jej wykorzystania oraz potrzeb szkoleniowych zawodników. W Ministerstwie nie sporządzano takiego wykazu ani analizy. [str. 50]

Brak
zatwierdzonej
przez Ministra strategii
rozwoju COS

Minister nie zatwierdził dokumentu określającego kierunki rozwoju i dalszego funkcjonowania COS w okresie wieloletnim w latach 2014–2017, zawierającego wieloletnie plany inwestycyjne COS, w tym obiektów sportów zimowych, pomimo że baza sportowa COS stanowi główne zaplecze szkoleniowo-treningowe kadr narodowych w sportach zimowych. [str. 50]

Brak
obiektu do szkolenia
w saneczkarstwie,
bobslejach i skeletonie

W latach 2014–2017, bazę sportową w Polsce do szkolenia zawodników w olimpijskich dyscyplinach sportów zimowych zapewniał COS (w tym COS w Warszawie, OPO w Szczyrku i Zakopanem) oraz jst. Jednakże nadal brakuje w Polsce wielu elementów niezbędnej infrastruktury sportowej m.in. toru saneczkowego do szkolenia w trzech dyscyplinach olimpijskich, tj. saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie. [str. 51]

Braki w bazie sportowej
zimowej COS

COS (w tym OPO w Szczyrku i w Zakopanem) nie w pełni zapewnił warunki organizacyjne i techniczne do szkolenia sportowego oraz przygotowania zawodników kadry narodowej do udziału w IO, MŚ i ME. Brakowało pełnego zabezpieczenia bazy sportowej w dyscyplinach olimpijskich, tj. skokach narciarskich, biegach narciarskich, biathlonie, snowboardzie, narciarstwie dowolnym, łyżwiarstwie szybkim, short tracku, curlingu, saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie. Wynikało to głównie z realizacji przebudowy obiektów sportowych lub ich modernizacji, a także z braków w specjalistycznym wyposażeniu. Stwierdzono, że w skokach narciarskich potrzebna jest przebudowa zespołu skoczni narciarskich Średniej Krokwi w Zakopanem; w narciarstwie biegowym natomiast brak jest asfaltowej trasy nartorolkowej o długości 5 km, pętli 5 km oraz stadionu zimowego; w narciarstwie dowolnym i snowboardzie – brakuje torów specjalistycznych (w OPO w Szczyrku jest tylko slalomowy snowboardowy); w biathlonie – brakuje trasy asfaltowej do treningów w okresie letnim oraz strzelnic odpowiadających wymogom międzynarodowej federacji biathlonu; w hokeju na lodzie – lodowisk w OPO; w łyżwiarstwie figurowym – specjalistycznej tablicy wyników zawodów na lodowisku Torwar II; w curlingu i short tracku – odpowiedniego zabezpieczenia do realizacji szkolenia na lodowisku Torwar II. [str. 51–53]

Na brak w Polsce toru saneczkowego do szkolenia w saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie oraz braki w wyposażeniu specjalistycznym w obiektach sportowych w COS wskazało ośmiu prezesów pzs (PZN, PZŁS, PZB, PZHL,

PZŁF, PZSS, PZBiS, PZC), tj. 100%. Ponadto 21% zawodników i 39% trenerów kadry narodowej oceniło, że obiekty sportowe COS, nie są odpowiednio przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy. Zawodnicy i trenerzy wskazywali m.in. brak tras narciarskich biegowych i strzelnicy biathlonowej, tras nartorolkowych, toru saneczkowego, tras do konkurencji snowboardowych. [str. 52–53]

NIK odnotowała spadek wykorzystania w latach 2014–2016 przez związki sportowe sportów zimowych bazy sportowej COS na szkolenie centralne²⁰ w OPO w Szczyrku oraz szkolenie skrócone²¹ w OPO w Szczyrku, OPO Zakopanem i COS w Warszawie. Wykorzystanie bazy sportowej w 2016 r. w porównaniu do roku 2014, na szkolenie centralne zawodników kadry narodowej w OPO w Zakopanem wzrosło o 179% (z 677 do 1888 osobodni), z której korzystały trzy związki (PZN, PZB, PZŁS), natomiast w OPO w Szczyrku zmniejszyło się o 6% (z 1248 do 1173 osobodni), z której korzystały dwa związki (PZN, PZHL). W 2016, w porównaniu do roku 2014, w OPO w Szczyrku, OPO Zakopanem i COS w Warszawie nastąpił spadek wykorzystania bazy sportowej na szkolenie zawodników kadry narodowej oraz organizację zawodów w szkoleniu skróconym (odpowiednio o 36%, 35% i 66%). [str. 59–60]

Spadek wykorzystania bazy sportowej COS przez związki sportowe

Zdaniem NIK, potencjał lodowiska Torwar II w Warszawie wykorzystywany był w zbyt niskim stopniu na szkolenie i przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w międzynarodowym współzawodnictwie oraz na organizację zawodów w olimpijskich sportach zimowych, tj. głównego celu działalności podstawowej COS. Na poprawę infrastruktury lodowiska Torwar II wydatkowano 7,5 mln zł. Pomimo poniesienia ww. wydatków wykorzystanie lodowiska przez pzs na szkolenie zawodników oraz organizację zawodów w olimpijskich sportach zimowych nie przekraczało 2% jego rocznego wykorzystania (w okresie 2014–I połowa 2017 r.). Lodowisko to było wykorzystywane przede wszystkim na cele szkolenia klubowego oraz komercyjnie. Zdaniem NIK wynikało to z niezapewnienia przez COS elementów niezbędnych dla organizacji szkolenia zawodników, tj. m.in. siłowni, odnowy biologicznej, zaplecza gastronomicznego, noclegów, wyposażenia specjalistycznego lodowiska oraz z braku lodowiska treningowego. [str. 61]

Niskie wykorzystanie lodowiska Torwar II przez pzs

Spośród 14 skontrolowanych zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*, nieprawidłowości dotyczyły trzech zadań (dwóch realizowanych przez Gminę Miejską Duszniki-Zdrój i jednego przez OPO w Szczyrku) w zakresie udzielenia pięciu zamówień publicznych na roboty budowlane na łączną kwotę 5.521,9 tys. zł. [str. 55–56]

Nieprawidłowości w zamówieniach publicznych

²⁰ Szkolenie, w którym uczestniczą zawodnicy kn z pzs, w tym kn seniorów, kn juniorów (młodzieżowe), kadry olimpijskie w programie zgrupowania sportowego, imprez i zawodów sportowych, którzy korzystają z noclegu w OPO (liczone w osobodniach). Dalej: szkolenie centralne.

²¹ Szkolenie, w którym uczestniczą zawodnicy kn pzs korzystający z obiektów sportowych COS, bez noclegu (liczone w osobowejściach). Dalej: szkolenie skrócone.

**Nierzetelne
przygotowanie inwestycji
i działania niegospodarne**

W Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój stwierdzono nierzetelne przygotowanie do realizacji dwóch inwestycji w ramach dofinansowanych przez Ministra zadań inwestycyjnych. Ponadto w ww. Gminie stwierdzono działania niegospodarne dotyczące zawarcia umów i wydatkowania środków na pełnienie nadzoru inwestorskiego, których zakres pokrywał się ze zleconymi wcześniej zadaniami nadzoru oraz poniesienia, niezgodnie z zamówieniem, wydatków na zamontowanie kłapy oddymiającej bez funkcji wyłazu dachowego. [str. 54–55]

**Użytkowanie obiektów
budowlanych
bez pozwolenia
na użytkowanie
oraz nieprowadzenie
książek obiektu
budowlanego**

NIK ocenia, że stan techniczny zimowych obiektów sportowych w COS/OPO i jst, wykorzystywanych do szkolenia sportowego i przygotowań zawodników kadry narodowej, był dobry. Jednakże w ramach kontrolowanych inwestycji stwierdzono przypadki użytkowania obiektów budowlanych bez zawiadomienia organu nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy oraz pozwolenia na użytkowanie, czym naruszono art. 54, 55 i 56 *Prawa budowlanego*. W OPO w Szczyrku dotyczyło to budowy kładki (obiektu mostowego), przepustu i konstrukcji oporowych (obiektów inżynierskich) trasy narciarskiej FIS²² w Szczyrku, a w Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój – budynku sędziowskiego użytkowanego podczas Otwartych ME w Białym Białym na Jamrozowej Polanie w dniach 23–29 stycznia 2017 r. Ponadto stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia książki obiektu budowlanego:

- niezłożenia i nieprowadzenia przez OPO w Szczyrku książki obiektu budowlanego dla czterech samodzielnych obiektów budowlanych oraz nie ujęcie podpór trasowych górnego odcinka kolei linowej Hala Jaworzyna – Skrzyczne w dwóch książkach obiektu prowadzonych dla tego odcinka (art. 64 ust. 1 *Prawa budowlanego*);
- prowadzenia przez COS w Warszawie książki obiektu budowlanego lodowiska Torwar II niezgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego²³. [str. 62–63]

**Nieprawidłowa realizacja
remontu kolei linowej
na zespole Średniej
Krokwi**

OPO w Zakopanem nierzetelnie i z naruszeniem przepisów o dozorze technicznym oraz bez uzgodnienia dokumentacji technicznej z Transportowym Dozorem Technicznym przeprowadził remont oraz prace modernizacyjne kolei linowej na zespole skoczni narciarskich Średniej Krokwi w Zakopanem, co skutkowało wydatkowaniem 175,5 tys. zł. Prowadzone przez Ośrodek, do lipca 2017 r. prace remontowe i modernizacyjne nie spowodowały uruchomienia kolei linowej do końca 2017 r. (która nie funkcjonuje od grudnia 2013 r., tj. od ponad czterech lat). W związku z brakiem kolei zawodnicy musieli wchodzić po schodach z nartami. Powodowało to także utrudnienia w treningach skoczków kadry narodowej, ponieważ musieli oni odbywać treningi w OPO w Szczyrku. Zdaniem NIK wynikało to z niezapewnienia właściwego nadzoru nad realizacją tego zadania przez dyrektora COS oraz dyrektora OPO w Zakopanem. [str. 63]

²² Fédération Internationale de Ski (Międzynarodowa Federacja Narciarska).

²³ Dz. U. Nr 120, poz. 1134, dalej: rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego.

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Kontrole przeprowadzone w OPO w Zakopanem i Szczyrku wykazały zawyżenie w latach 2014–2017 (I półrocze) co najmniej o kwotę 13 024,8 tys. zł przychodów ze statutowej działalności podstawowej w związku z kwalifikowaniem do nich przychodów z działalności innej niż podstawowa. Było to niezgodne z § 6 i § 7 ust. 1 Statutu COS oraz skutkowało to przedkładaniem przez OPO do COS w Warszawie nierzetelnych danych w sprawozdaniach z działalności podstawowej oraz innej niż podstawowa i w konsekwencji wykazywaniem nierzetelnych danych w sprawozdaniach z działalności COS za lata 2014–2017 (I półrocze). [str. 58–59]

Nieprawidłowe
kwalifikowanie
przychodów w OPO

4. WNIOSKI

Minister Sportu i Turystyki

W celu zapewnienia prawidłowego rozwoju wyczynowych sportów zimowych w Polsce Minister Sportu i Turystyki, zdaniem NIK powinien:

- 1) opracować dokumenty strategiczne dotyczące rozwoju zimowych sportów olimpijskich, z określeniem w nich mierników i narzędzi do monitorowania realizacji zadań wskazanych w tych dokumentach;
- 2) określić priorytetowe dyscypliny sportów olimpijskich w okresie przygotowań do Zimowych Igrzysk Olimpijskich Pekin 2022, z uwzględnieniem potrzebnej infrastruktury sportowej i wyposażenia specjalistycznego obiektów;
- 3) określić wymogi dla programów przygotowań zawodników do Zimowych Igrzysk Olimpijskich Pekin 2022, sporządzanych przez polskie związki sportowe w zakresie mierników;
- 4) zintensyfikować działania na rzecz stworzenia systemu identyfikacji, selekcji i prowadzenia talentów sportowych w celu budowania zaplecza kadr narodowych oraz ułatwienia zawodnikom łączenia kariery sportowej z edukacją i karierą zawodową;
- 5) przeprowadzić inwentaryzację obiektów sportów zimowych w Polsce, wykorzystywanych do szkolenia zawodników kadry narodowej, w tym analizę stopnia ich wykorzystania oraz potrzeb polskich związków sportowych.

Wyniki kontroli wskazują także na potrzebę podjęcia stosownych działań przez dyrektora COS oraz prezesów polskich związków sportowych sportów zimowych, którzy zdaniem NIK powinni:

Dyrektor COS

- 1) zwiększyć nadzór nad realizacją zadań inwestycyjnych i remontowych w OPO, w szczególności wymagających uzgodnień technicznych z organem dozoru transportowego;
- 2) wprowadzić szczegółowe wytyczne kwalifikowania w COS przychodów z obiektów sportowych do przychodów z działalności podstawowej oraz z działalności innej niż podstawowa;
- 3) sporządzić wieloletni plan inwestycji dla obiektów sportów zimowych oraz plan uzupełnienia braków w wyposażeniu specjalistycznym obiektów;

Prezesi polskich związków sportowych

- 1) dostosować strategię rozwoju sportów zimowych do wytycznych Ministra określonych w Kodeksie dobrego zarządzania dla polskich związków sportowych;
- 2) zwiększyć nadzór nad realizacją dofinansowanych przez Ministra zadań przygotowania zawodników kadry narodowej w zakresie realizacji obowiązków ewidencyjnych i sprawozdawczych określonych w programach Ministra.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Organizacja i finansowanie zadań dotyczących wyczynowego uprawiania sportów zimowych

W latach 2014–2017 w Polsce funkcjonowało osiem polskich związków sportowych zimowych sportów olimpijskich, które powoływały kadry narodowe w 15 olimpijskich dyscyplinach sportów zimowych. Polski Związek Narciarski organizował współzawodnictwo sportowe w sześciu dyscyplinach (skoki narciarskie, biegi narciarskie, kombinacja norweska, narciarstwo alpejskie, narciarstwo dowolne, snowboard), Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego w dwóch (łyżwiarstwo szybkie – tor długi, short track), Polski Związek Bobslei i Skeletonu w dwóch (bobsleje, skeleton), a pozostałe w jednej dyscyplinie, tj. Polski Związek Biathlonu (biathlon), Polski Związek Hokeja na Lodzie (hokej na lodzie), Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego (łyżwiarstwo figurowe), Polski Związek Sportów Saneczkowych (saneczkarstwo), Polski Związek Curlingu (curling). W latach 2014–2016 (na koniec lat) w ww. ośmiu pzs wzrosła ogółem liczba zrzeszanych zawodników (z 8351 do 10436), klubów sportowych (z 315 do 383) oraz trenerów posiadających licencje związku (z 407 do 522), spadła natomiast liczba zawodników kn (z 763 do 500).

Polskie związki sportowe sportów zimowych olimpijskich

Infografika nr 5

Potencjał olimpijskich wyczynowych sportów zimowych w Polsce

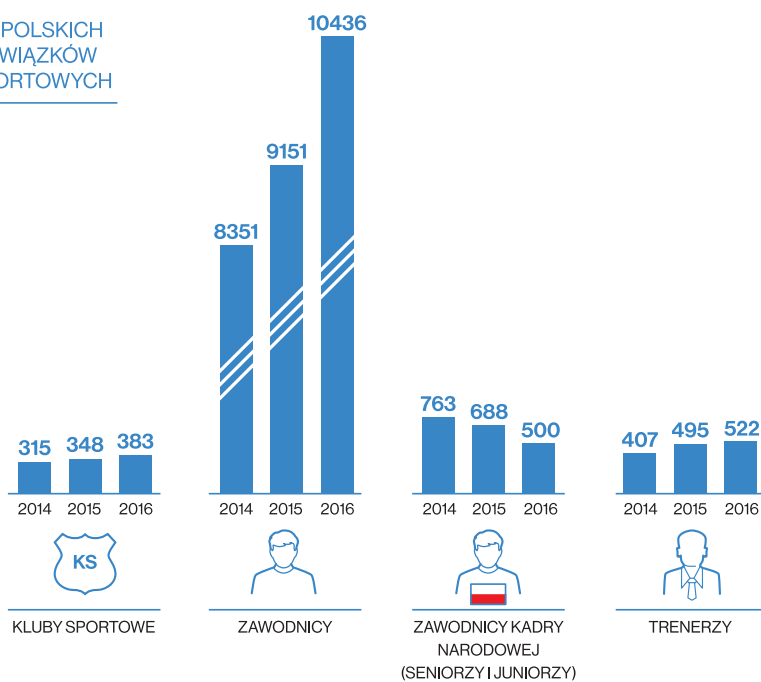
8 POLSKICH
ZWIĄZKÓW
SPORTOWYCH

KADRY NARODOWE W 15 DISCYPLINACH OLIMPIJSKICH

POLSKI ZWIĄZEK NARCIARSKI	 skoki narciarskie	 kombinacja norweska	 biegi narciarskie
	 snowboard	 narciarstwo alpejskie	 narciarstwo dowolne
POLSKI ZWIĄZEK BIATHLONU	 biathlon		
POLSKI ZWIĄZEK HOKEJA NA LODZIE	 hokej na lodzie		
POLSKI ZWIĄZEK ŁYŻWIARSTWA SZYBKIEGO	 łyżwiarstwo szybkie	 short track	
POLSKI ZWIĄZEK ŁYŻWIARSTWA FIGUROWEGO	 łyżwiarstwo figurowe		
POLSKI ZWIĄZEK SPORTÓW SANECZKOWYCH	 saneczkarstwo		
POLSKI ZWIĄZEK BOBSLEI I SKELETONU	 bobsleje	 skeleton	
POLSKI ZWIĄZEK CURLINGU	 curling		

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

8 POLSKICH
ZWIĄZKÓW
SPORTOWYCH

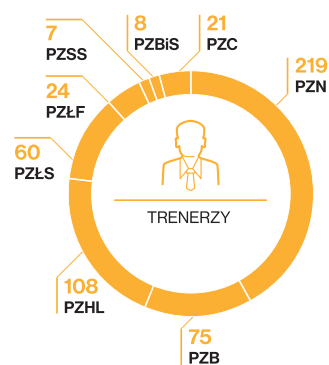
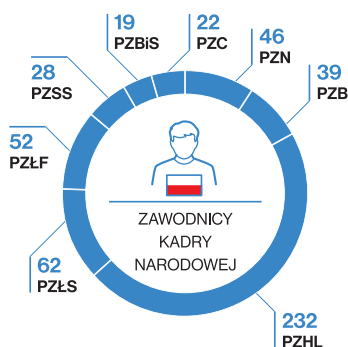
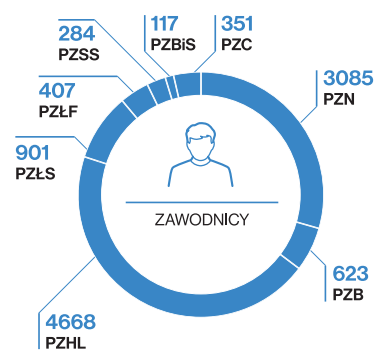
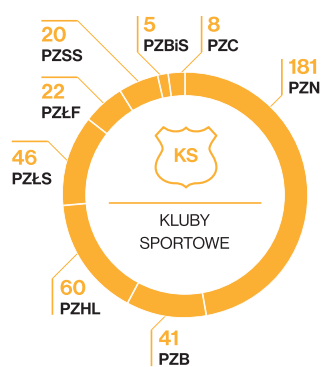
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

Infografika nr 6

Liczba klubów sportowych, zawodników, zawodników kn i trenerów w polskich związkach sportowych na koniec 2016 r.

PZN – Polski Związek Narciarski
PZB – Polski Związek Biatłonu
PZHL – Polski Związek Hokeja na Lodzie
PZŁS – Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego

PZŁF – Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego
PZSS – Polski Związek Sportów Saneczkowych
PZBiS – Polski Związek Bobsleji i Skeletonu
PZC – Polski Związek Curlingu

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

Strategicznymi dokumentami rozwoju sportu w Polsce w latach 2014–2017 były *Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2015* oraz *Program Rozwoju Sportu do roku 2020*. Określone w nich cele, priorytety, kierunki interwencji, działania i wskaźniki/mierniki odnoszą się ogólnie do sportów oraz infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, bez ich uszczegółowienia w zakresie sportów wyczynowych, w tym sportów zimowych. W dniu 14 czerwca 2016 r. Minister przyjął *Dokument Implementacyjny do Programu Rozwoju Sportu do roku 2020*, w którym wskazał 39 narzędzi i mierniki realizacji kryteriów interwencji i zadań. W *DI PRS 2020* zaplanowano na 2016 r. 11 narzędzi realizujących kierunki interwencji dotyczące sportów wyczynowych, w tym zimowych oraz mierniki ich realizacji²⁴.

Dokumenty strategiczne
rozwoju sportu w Polsce

Zdaniem NIK, utrudniona jest ocena rozwoju wyczynowych sportów zimowych ze względu na brak wskaźników/mierników oceny ich rozwoju w *SRS 2015* oraz *PRS 2020*. W latach 2014–2015 Minister nie przygotował aktualizacji zawartych w *SRS 2015* wskaźników rozwoju sportu wyczynowego. Spowodowane to było tym, że od 2009 r. zmieniono zasady monitorowania realizacji *SRS 2015* oraz odstąpiono od dokonywania oceny rozwoju sportu w Polsce na podstawie określonych w *SRS 2015* wskaźników rozwoju sportu, w tym sportu wyczynowego. Ponadto w latach 2014–2015 w Ministerstwie prowadzono prace nad przygotowaniem nowego dokumentu strategicznego rozwoju sportu w Polsce na lata 2016–2020.

Niezaktualizowanie
wskaźników dla sportów
wyczynowych

Sprawozdania z realizacji *SRS 2015* za 2014 i 2015 r., w ramach priorytetów dotyczących sportu wyczynowego sporządzono niestarannie. Sprawozdania za 2014 r. oraz za 2015 r. nie określały stanu realizacji zadania 2.1.4. *Opracowanie strategii rozwoju sportów olimpijskich*. W sprawozdaniu opisowym za 2014 r. wskazano bowiem, że zadanie jest w trakcie realizacji i pzs zostały zobowiązane do opracowania strategii rozwoju sportów zgodnie z wytycznymi MSiT. W sprawozdaniu za 2015 r. nie odniesiono się do realizacji i efektów tego zadania. W *SRS 2015* wskazano, że opracowanie strategii rozwoju dyscyplin olimpijskich we współpracy z pzs było jednym z zadań priorytetowych Ministra. Wskazanie w ww. sprawozdaniach danych o przygotowaniach i udziale zawodników kn w IO, MŚ i ME, wydatkach, liczbie dofinansowanych letnich i zimowych sportów olimpijskich, liczbie zdobytych medali nie stanowiły realizacji celu zadania opracowania strategii rozwoju sportów olimpijskich. Ponadto w sprawozdaniu za 2015 r. (tj. za ostatni rok obowiązywania *SRS 2015*) nie dokonano rzetelnej oceny rozwoju sportu, w tym wyczynowych sportów letnich i zimowych oraz rozwoju bazy sportowej potrzebnej do szkolenia zawodników kn. Zdaniem NIK prowadzenie prac nad nową strategią nie zwalniało Ministra z podjęcia działań w celu aktualizacji wskaźników w *SRS 2015* oraz starannego sporządzania sprawozdań z jej realizacji.

Brak starannego
rozliczenia SRS 2015

²⁴ W *DI PRS 2020* Minister nie określił, które narzędzia dotyczą rozwoju sportów wyczynowych, w tym zimowych (w kontroli NIK przyjęto, że 11 narzędzi dotyczy zimowych olimpijskich sportów wyczynowych).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Niezrealizowanie zaplanowanych mierników

W 2016 r. nie wykonano mierników dla sześciu z 11 narzędzi²⁵ określonych w *DI PRS 2020*, dotyczących sportów wyczynowych, w tym sportów zimowych. Przyczynami braku osiągnięcia ww. mierników realizacji narzędzi *DI PRS 2020* były przede wszystkim opóźnienia w realizacji działań realizujących narzędzia (nr 19 i 36) oraz niewłaściwy dobór wartości mierników realizujących narzędzia (nr 26, 27, 38).

Brak strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich

Do końca 2017 r. nie podjęto prac nad wprowadzeniem ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce. Powołany w dniu 20 stycznia 2017 r. przez Ministra Sztab Przygotowań Olimpijskich i Paraolimpijskich ds. Sportów Zimowych przez prawie 10 miesięcy nie opracował ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce. W protokole z pierwszego posiedzenia Sztabu w dniu 27 stycznia 2017 r. wskazano, że celem współpracy stron tego Sztabu jest współdziałanie na rzecz opracowania ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Polsce. Ponadto współdziałanie na rzecz opracowania ww. strategii wynikało z porozumienia z dnia 20 stycznia 2017 r. Ministra z prezesem PKOl i prezesem Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego (§ 4 lit. a). Do dnia 24 listopada 2017 r. nie opracowano jednak strategii ani założeń do takiej strategii. Brak strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich uniemożliwił określenie potrzeb finansowych i szkoleniowych, a także utrudniał realizację przez poszczególne związki sportowe celów sportowych. Zdaniem NIK, opracowanie ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich w Polsce jest niezbędne do dalszego rozwoju sportu wyczynowego w Polsce, co powinno nastąpić po dokonaniu oceny udziału reprezentantów Polski w IO PyeongChang 2018.

Niedostosowane do PRS 2020 strategie rozwoju sportów w związkach sportowych

W latach 2014–2015 Minister nie zrealizował określonego w *SRS 2015* zadania dotyczącego stworzenia przez pzs strategii rozwoju poszczególnych sportów. Minister nie wprowadził wytycznych opracowania oraz mechanizmu weryfikacji i akceptacji takich strategii. W *DI PRS 2020* Minister nie wprowadził narzędzi do oddziaływania na pzs w zakresie opracowywania strategii oraz opiniowania ich przez Ministra. Zdaniem NIK, spowodowało to, że cztery spośród siedmiu kontrolowanych związków (57%) posiadało strategie rozwoju dyscyplin sportowych nie dostosowywane do *PRS 2020* m.in. w zakresie harmonogramu planowanych działań, planowanych wydatków i przychodów, zasad monitorowania zakładanych celów sportowych oraz mierników/wskaźników ich realizacji (strategie PZN, PZSS, PZŁS, PZŁF), a jeden związek realizował jednocześnie dwie, obejmujące różne okresy obowiązywania strategii (PZHL), co zdaniem NIK mogło utrudniać sprawne zarządzanie rozwojem dyscyplin sportowych oraz monitorowanie i ewaluację jej celów i działań.

²⁵ Nr 19 – Opracowanie i rozpowszechnianie standardów dobrego zarządzania w polskich związkach sportowych, nr 26 – Przygotowanie reprezentacji Polski do udziału w IO, MŚ oraz ME w sportach olimpijskich, nr 27 – Wsparcie indywidualnego toku przygotowań dla najwybitniejszych sportowców, nr 36 – Opracowanie strategii rozwoju Centralnego Ośrodka Sportu do roku 2020, nr 37 – Wdrożenie systemu świadomego planowania kariery sportowej w połączeniu ze ścieżką edukacyjną oraz karierą zawodową, nr 38 – Wspieranie procesu ubiegania się o organizację międzynarodowych imprez rangi mistrzowskiej.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

NIK negatywnie ocenił strategię PZN pn. *Główne zadania PZN i strategia rozwoju narciarstwa na lata 2016–2020*, która nie zawierała diagnozy sytuacji w narciarstwie oraz planu finansowego na realizację wyznaczonych zadań dla poszczególnych zimowych sportów olimpijskich, a także nie określała roli PZN w rozwoju narciarstwa, w szczególności w wymiarze jego upowszechniania. W ww. strategii nie przewidziano też zasad monitorowania lub ewaluacji celów i zadań. Strategia ta była niezgodna z § 8 pkt 1 w związku z § 7 ust. 2 statutu PZN, zobowiązującym związek do opracowania kierunków rozwoju narciarstwa i innych dyscyplin zrzeszonych w Międzynarodowej Federacji Narciarskiej w Polsce, realizujących zadania dotyczące m.in. organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego w dyscyplinach uznanych przez FIS i inne sportowe organizacje międzynarodowe oraz przygotowania reprezentantów Polski do uczestnictwa w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym.

W toku kontroli NIK, w dniu 15 grudnia 2017 r. zamieszczono na stronie internetowej MSiT *Kodeks dobrego zarządzania dla polskich związków sportowych* zawierający wytyczne do opracowania strategii rozwoju poszczególnych sportów (zimowych i letnich) przez pzs. Kodeks ten został w dniu 15 grudnia 2017 r. przekazany do konsultacji z PKOl oraz Polskim Komite-tem Paraolimpijskim.

Wytyczne
do opracowania strategii
rozwoju sportów pzs

Działania Ministra dotyczące budowy systemu łączenia kariery sportowej zawodników z edukacją i karierą zawodową były niewystarczające. Ogłaszane w latach 2014–2015 przez Ministra corocznie *Programy rozwoju kariery dwutorowej sportowców* (w trzech konkursach) nie były realizowane wskutek błędów merytorycznych i finansowych w ofertach. W 2016 r. zrealizowano na zlecenie MSiT jedno badanie ewaluacyjne pn. *Kariera dwutorowa sportowców w Polsce. Diagnoza sytuacji*²⁶, a działania Ministra w 2017 r. miały charakter doraźny. Przygotowywany na 2017 r. *Pilotażowy program rozwoju kariery dwutorowej sportowców* (z budżetem 800 tys. zł) nie został wdrożony. Nie wprowadzono żadnego stałego mechanizmu pomocy zawodnikom. Minister, w celu realizacji ww. zadania, nie nawiązał też stałej współpracy z pzs, Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uczelniami wyższymi oraz Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W październiku 2017 r. podjęto rozmowy z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, wskazując możliwości współpracy w zakresie wspierania studentów-sportowców w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Poddziałania 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym w ramach konkursu „Studia dualne”. W przypadku uzgodnienia ostatecznej formy współpracy z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego i z uczelniami wyższymi, MSiT zaproponuje podpisanie stosowanego porozumienia. W ocenie NIK, Minister powinien w porozumieniu z pzs, Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uczelniami publicznymi i innymi resortami (m.in. Ministrem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrem Obrony Narodowej, Ministrem Edukacji Narodowej) przygotować skuteczne mechanizmy ułatwień dla sportowców łączenia kariery sportowej z edukacją i karierą zawodową.

Łączenie kariery
sportowej z edukacją
i karierą zawodową

²⁶ www.msit.gov.pl/pl/sport/badania-i-analizy/sport-wyczynowy/578,Sport-wyczynowy.html.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Wsparcie procesu szkolenia przez Instytut Sportu

Na zadania wspierania procesu szkolenia zawodników kadry narodowej w przygotowaniach do IO, igrzysk paraolimpijskich, igrzysk głuchych oraz MŚ i ME z budżetu państwa realizowane przez Instytut Sportu poniesiono wydatki w łącznej kwocie 6,3 mln zł, w tym: 1,5 mln zł w 2014 r., 1,6 mln zł w 2015 r., 1,6 mln zł w 2016 r. i 1,6 mln zł w I półroczu 2017 r. W związku z tym, że Ministerstwo nie stosowało podziału ww. wydatków na sporty olimpijskie i nieolimpijskie oraz sporty letnie i zimowe olimpijskie i paraolimpijskie, brak było możliwości określenia wydatków na wyczynowe sporty zimowe olimpijskie. W ramach ww. środków wspierano m.in. zadania realizowane przez Zespół Metodyczno-Szkoleniowy, który opiniował wnioski pzs o dofinansowanie zadań przygotowania zawodników, monitorował sprawozdania z oceny wyników sportowych zawodników oraz sporządzał opracowania dotyczące m.in. wyników reprezentacji Polski na IO, MŚ i ME (seniorów i juniorów).

Zgodność statutowych pzs z przepisami prawa

Wszystkie pzs posiadały statuty zawierające wymogi określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach²⁷. Stwierdzono natomiast, że PZŁF nie zgłosił do Ministra zmian wprowadzonych 30 maja 2015 r., co stanowiło naruszenie art. 21 ust. 1 ustawy *o sporcie*, a statut PZSS zatwierdzony decyzją Ministra z 14 października 2014 r. nie zawierał zapisów określonych w art. 9 ust. 3 pkt. 2a–2b i 4–10, ust. 3a–5c i 8 i art. 10 tej ustawy, dotyczących m.in. zakazu łączenia funkcji w organach związku sportowego z funkcjami w podmiotach gospodarczych i spółkach prowadzących działalność związaną z realizowanymi przez ten związek zadaniami oraz z funkcjami w sztabie szkoleniowym kadry narodowej.

Organizacja współzawodnictwa sportowego

W latach 2014–2017 kontrolowane pzs ustanowiły w formie regulacji wewnętrznych reguły sportowe, organizacyjne i dyscyplinarne we współzawodnictwie sportowym oraz zasady powoływania zawodników do kn i przygotowania ich do IO, MŚ, ME (art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy *o sporcie*).

10 zawodników pozyskanych do kn z zagranicy

W kontrolowanym okresie tylko dwa z siedmiu pzs pozyskały do kn zawodników z zagranicy uzyskujących wysokie wyniki sportowe. PZŁF pozyskał do kn łyżwiarstwa figurowego ośmiu zawodników (trzech z Ukrainy, dwóch z Francji, dwóch z Rosji, jednego z USA), a PZHL dwóch (jednego do kn seniorów z USA i jednego do kn juniorów U20 z Białorusi). W PZŁF w ramach startów w polskiej reprezentacji jeden z pozyskanych zawodników z Ukrainy (w konkurencji par tanecznych) zajął 8 miejsce w ME w 2017 r. i uzyskał kwalifikację do IO Pyeongchang 2018. Sekretarz Generalny PZHL wskazał natomiast na bariery w pozyskaniu perspektywicznych zawodników z zagranicy w hokeju na lodzie, wynikające z przepisów międzynarodowej federacji hokejowej, wymagających posiadania przez zawodnika obywatelstwa i rozegrania co najmniej dwóch pełnych sezonów w lidze kraju, który chce reprezentować.

Organizacja zawodów sportowych

W latach 2014–2017 spośród siedmiu kontrolowanych związków, pięć organizowało na terenie Polski zawody mistrzowskie MŚ, ME w kategoriach seniorów lub juniorów (PZN, PZB, PZHL, PZŁF, PZŁS), a wszystkie związki

²⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 210.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

organizowały Mistrzostwa Polski i Puchary Polski. PZSS, w związku z brakiem w Polsce toru lodowego, organizował Mistrzostwa Polski w saneczkarstwie za granicą (na torze lodowym w Siguldzie na Łotwie).

Zdaniem NIK, niewystarczające były działania w celu selekcji i prowadzenia talentów sportowych. W latach 2014–2017 Minister zlecił i dofinansował z FRKF zadania związane z zorganizowaniem działalności wspierającej i kontrolnej sportu młodzieżowego Instytutu Sportu, który realizował je w ramach własnego programu pn. „Identyfikacja i Wspieranie Talentów”. W ramach działalności wspierającej i kontrolnej Instytutu Sportu, na zadania w zakresie identyfikacji i wspierania talentów sportowych Minister udzielił dotacji w 2014 r. w kwocie 1642,6 tys. zł, w 2015 r. – 1693,9 tys. zł²⁸, w 2016 r. – 1136,2 tys. zł, w 2017 r. – 1223,4 tys. zł. Celem ww. zadań była kontrola sprawności fizycznej oraz monitorowanie rozwoju sportowego zawodników objętych systemem sportu dzieci i młodzieży oraz wsparcie merytoryczne najbardziej utalentowanych osób. W ramach programu realizowano badania: lekarskie (ocena stanu zdrowia i kwalifikacja do testów wysiłkowych), antropologii ciała (m.in. badanie grubości fałdów skórno-tłuszczowych z określeniem wysokości i masy ciała, wskaźnika masy ciała, beztłuszczowej masy ciała oraz zawartości tkanki tłuszczowej), biochemiczne (m.in. ocena stanu zdrowia), biomechaniczne (m.in. ocena siły mięśniowej), endokrynologiczne (wykrywanie przeciążenia organizmu), fizjologiczne (m.in. testy stopniowane w zależności od charakteru dyscypliny sportu), fizjologii żywienia (wykrywanie niedokrwistości i ocena gospodarki żelazem), genetyki ciała (m.in. ustalenie wrodzonych dyspozycji do wysiłku fizycznego), psychologiczne (m.in. określenie właściwości psychicznych sportowców). W badaniach brało udział 514 zawodników z pzs (2014 r. – 114, 2015 r. – 150, 2016 r. – 133, 2017 r. – 117) w dyscyplinach: biathlon, hokej na lodzie, łyżwiarstwo szybkie, narciarstwo biegowe, kombinacja norweska, łyżwiarstwo figurowe. Badaniami objęto zawodników w wieku od 14 do 23 lat. Raporty z badań przekazywane były do pzs oraz w formie załączników do sprawozdań końcowych z realizacji umów na działalność wspierającą i kontrolną sportu młodzieżowego.

W 2017 r. z inicjatywy Ministra, na mocy trójstronnego porozumienia zawartego przez MSiT z Instytutem Sportu i Akademią Wychowania Fizycznego w Warszawie, rozpoczęto projekt Narodowej Bazy Talentów, którego celem jest zbadanie zjawiska obniżającej się sprawności fizycznej polskiego społeczeństwa. W ramach projektu powstał portal internetowy, którego zadaniem jest gromadzenie danych populacyjnych. W oparciu o dane przeprowadzane będą analizy naukowe: stanu sprawności fizycznej dzieci i młodzieży w Polsce oraz oceny sprawności fizycznej poszczególnych jednostek, w celu identyfikacji talentów. Diagnoza rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej obejmie próby sprawności fizycznej: zwis na drążku, bieg na 50 m, bieg na dystansie 600, 800 1000 m, w zależności od wieku i płci badanego. W 2017 r. na zlecenie Ministerstwa firma Openfield sp. z o.o. przeprowa-

Niewystarczająca selekcja i prowadzenie talentów sportowych

Zagrożenia dla rozwoju talentów sportowych

²⁸ W umowie nr 2015/0051/0223/SubB/DSW na realizację zadania pt: „Dofinansowanie zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej związanych z działalnością wspierającą i kontrolną sportu młodzieżowego w roku 2015” brak było możliwości określenia kwoty przeznaczonej na działania identyfikacji i wspierania talentów sportowych.

dziła badanie pt. Ocena szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo w Polsce. Jego celem jest ocena szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz analiza ścieżki kariery sportowej polskich sportowców (analiza obejmuje m.in. wywiady z trenerami i z uczniami). W ramach programu Szkolny Klub Sportowy w 2017 r.²⁹ wyniki sportowe uczniów szkół z testów sprawnościowych wprowadzane są przez osoby prowadzące zajęcia sportowe w szkołach do Narodowej Bazy Talentów (www.narodowabazatalentow.pl).

W raporcie pt. „Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo w Polsce”³⁰ wskazano bariery jakie stoją na drodze do zwiększenia efektywności szkolenia sportowego młodzieży. Na podstawie wywiadów pogłębionych z trenerami i dyrektorami jednostek zdiagnozowano liczne bariery stojące na drodze do bardziej efektywnego naboru młodzieży utalentowanej sportowo, organizacji szkolenia na właściwym poziomie oraz stworzenia warunków do kontynuowania kariery sportowej po ukończeniu szkoły. Zaliczono do nich: 1) brak zgody rodziców dzieci uzdolnionych sportowo na podjęcie nauki w szkołach odpowiedzialnych za szkolenie młodzieży w obawie przed trudnością w łączeniu edukacji ze sportem; 2) brak warunków umożliwiających nabór młodzieży uzdolnionej sportowo z całej Polski, przede wszystkim brak internatów bądź niedostateczna liczba miejsc w internatach już istniejących. Ponadto wskazano na bardzo zróżnicowany poziom sportowy uczniów, który utrudnia stworzenie grup o podobnym poziomie sportowym, co wynika z rekrutowania młodzieży do części placówek wyłącznie z miejscowości sąsiadujących ze szkołami; 3) brak woli części klubów sportowych do współdziałania ze szkołami odpowiedzialnymi za szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo przy promowaniu wstąpienia do tych placówek, obawy trenerów klubowych przed przejściem zawodników do innych klubów; 4) brak diagnostyki medycznej w szkołach; 5) konieczność realizacji podstawy programowej z przedmiotu wychowanie fizyczne, brak kontroli trenerów specjalistów nad treningiem podczas zajęć z wf-u i wiążące się z tym ryzyko kontuzji oraz braku zgodności z procesem szkolenia specjalistycznego; 6) rezygnacja uczniów z kariery sportowej w obawie przed brakiem możliwości godzenia treningów z edukacją na szczeblu akademickim, 7) rezygnacja z kariery sportowej z powodu braku wsparcia finansowego. W ww. raporcie wskazano m.in., że istotne jest upowszechnienie stosowania skutecznych mechanizmów zapewniających ciągłość edukacji w procesie szkolenia sportowego (np. nauki zdalnej z wykorzystaniem e-learningu), a ponadto wprowadzenie działań pozwalających na skuteczne wyrównywanie poziomu sportowego uczniów. Rozpoczęcie szkolenia kierunkowego (np. od IV klasy szkoły podstawowej) oraz kontynuowanie w tym samym środowisku szkolnym szkolenia specjalistycznego, aż do końca szkoły średniej, pozwala na wyrównanie poziomu uczniów w pierwszych latach. Ponadto potrzebne jest zapobieganie przerwania cyklu szkoleniowego w trakcie szkolenia sportowego poprzez pro-

²⁹ bip.msit.gov.pl/bip/finansowanie-zadan/sport-powszechny/2016-ro/1916,Program-Skolny-Klub-Sportowy-w-ramach-rozwijania-sportu-poprzez-wspieranie-prze.html

³⁰ msit.gov.pl/pl/sport/badania-i-analazy/aktywnosc-fizyczna-dzie/576,Aktywnosc-fizyczna-dzieci-i-mlodziezy.html

wadzenie dalszych prac nad programem kariery dwutorowej sportowców (łączenia kariery sportowej z edukacją i karierą zawodową). Zasadne jest również podjęcie wspólnych działań wraz z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zakresie upowszechnienia możliwości wykorzystywania Indywidualnego Toku Studiów/Indywidualnego Programu Studiów dla uczniów po szkołach mistrzostwa sportowego³¹ kontynuujących karierę sportową w celu zapobiegania rezygnacji z kariery sportowej.

Przykład

W wyniku przeprowadzonego w ramach kontroli NIK badania kwestionariuszowego, siedmiu prezesów pzs sportów zimowych (PZN, PZŁS, PZŁF, PZB, PZSS, PZHL, PZBiS) wskazało m.in. na potrzebę budowy w Polsce systemu etapowego identyfikowania talentów sportowych, a zwłaszcza ich selekcji w dyscyplinach sportu wśród dzieci, młodzieży oraz zawodników, w przedszkolach, szkołach podstawowych, szkołach ponadpodstawowych oraz klubach sportowych, w celu doprowadzenia ich do uzyskiwania wysokich wyników sportowych w sporcie wyczynowym. Zwrócili oni uwagę na fakt, iż wstępna selekcja przyszłych zawodników powinna odbywać się już na bardzo wczesnym etapie. W zależności od dyscypliny sportowej, np. hokej na lodzie, wstępne selekcjonowanie zawodników mogłoby odbywać się już w przedszkolu i pierwszej klasie szkoły podstawowej. Inne dyscypliny, z różnych względów – najczęściej bezpieczeństwa dzieci, poszukują odpowiednich kandydatów w starszym wieku, np. w biathlonie, gdzie pierwsza selekcja odbywa się, gdy dzieci osiągną wiek 10–11 lat. Najpóźniej przy wyborze kandydatów dochodzi przy takich dyscyplinach sportowych jak bobsleje czy skeleton, gdzie szkolenie można rozpocząć dopiero po osiągnięciu przez zawodnika wieku 16 lat. W zależności od związku oraz od dyscypliny sportu proponowano podział selekcjonowania talentów od dwóch etapów (PZŁS i PZB) do nawet siedmiu etapów (PZHL). Każdy z pzs podkreślał duże znaczenie etapowości selekcjonowania talentów. Najczęściej dotyczyły one podziału ze względu na wiek potencjalnych zawodników, gdzie na każdym z etapów sportowcy byliby obserwowani, a ich rozwój kontrolowany i testowany za pomocą cyklicznych badań, testów kontrolnych, pomiarów, obserwacji w celu monitoringu obciążeń treningowych i ich wpływu na zmiany adaptacyjne organizmu zawodnika (PZB). Należy także zwrócić uwagę na fakt, iż nadzieję na osiągnięcie mistrzostwa sportowego rokuje ci zawodnicy, którzy oprócz posiadania określonych cech, tj. uwarunkowań fizycznych, uzdolnień ruchowych i umiejętności technicznych, potrafią je wykorzystać podczas rywalizacji w zawodach sportowych. Na poszczególnych etapach wiekowych, najzdolniejsi zawodnicy byliby włączani w skład kandydatów do kn, odpowiednich do swojego wieku, gdzie poddawani byliby również obserwacji koordynatorów z Ośrodków Szkolenia Sportowego, Niepublicznych SMS, a za ich pośrednictwem również kierownika wyszkolenia pzs. Zdaniem prezesa PZŁS, przy selekcji należy wziąć pod uwagę dwa czynniki, tj. zainteresowania zawodnika oraz jego możliwości. Prezesi PZN i PZŁF zwrócili też uwagę na fakt, iż pierwsze etapy szkolenia, a więc te dokonujące się w klubach sportowych, wykorzystują środki samorządowe. Ważnym jest zatem, aby zachęcić jst do inwestowania w obiekty infrastruktury sportowej zimowej, znajdujące się na ich terenie, np. poprzez unowocześnianie lub remontowanie zaniedbanych obiektów, ale także poprzez dostosowywanie cen wynajmu tych obiektów do możliwości klubów i zawodników, oraz ich dostępności.

Minister nie monitorował ilu w latach 2014–2017 (do 30 czerwca) zawodników z kn młodzieżowców i juniorów zakończyło karierę sportową

**Brak monitorowania
zakończenia kariery
w wieku juniorskim**

³¹ Dalej: SMS.

na wieku juniorskim. W celu zahamowania nadmiernego odpływu młodych uzdolnionych zawodników Minister zdecydował o stopniowym powrocie do systemu szkolenia sprzed 2014 r., tj. powierzenia Wojewódzkim Interdyscyplinarnym Stowarzyszeniom Sportowym szkolenia kadr wojewódzkich młodzika i juniora młodszego (od 2016 r.), juniora (od 2017 r.), młodzieżowca (planowane od 2018 r.). Ponadto z inicjatywy Ministra, w ramach programu pn. *Team 100*, wsparto zawodników kn sportów letnich i zimowych. Dla dostosowania koncepcji procesu treningowego i planu kariery sportowej kn młodzieżowców i juniorów do ich wieku, w latach 2014–2017 wymagano złożenia przez pzs w ramach programów szkolenia kn programu planowanych zadań wraz z rocznym planem organizacji szkolenia poszczególnych form szkolenia oraz indywidualnych planów organizacji szkolenia zawodnika/zespołu zawodników kn. Zdaniem NIK, brak monitorowania zakończenia przez zawodników kariery sportowej na wieku juniorskim, w tym ich liczby i przyczyn, stwarza ryzyko zmniejszenia potencjału zawodniczego w sporcie seniorskim.

Dokształcanie i podnoszenie kwalifikacji trenerów

W latach 2014–2017 Minister finansował dokształcanie i podnoszenie jakości pracy trenerów kadry narodowej i reprezentacji olimpijskiej w ramach dotacji dla Instytutu Sportu na prowadzenie „Akademii Trenerskiej” w kwocie 1618,8 tys. zł, w tym w 2014 r. – 550 tys. zł, w 2015–2016 r. – 678,8 tys. zł, w 2017 r. – 390 tys. zł. W ramach ww. akademii, w okresie 2014 – I połowa 2017 r. przeprowadzono szkolenia, konferencje i seminaria dla trenerów kn i trenerów zaplecza kn w sportach zimowych (sześć w 2014 r., cztery w 2015 r., osiem w 2016 r. i pięć w 2017 r.). Stwierdzono, że z dofinansowania z budżetu państwa na przygotowania do udziału zawodników kn związku przeznaczały niskie kwoty na doszkalać trenerów: w 2014 r. – 52 tys. zł (trzy pzs), w 2015 r. – 14 tys. zł (trzy pzs), w 2016 r. – 31 tys. zł (pięć pzs). Ponadto doskonalenie zawodowe trenerów pzs finansowały ze środków własnych i środków z międzynarodowych federacji sportowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez zagraniczne i międzynarodowe federacje sportowe (PZSS, PZB, PZHL, PZŁS, PZŁF), w szkoleniach organizowanych przez PKOL i MSiT (PZHL, PZB) oraz w szkoleniach lub kursach organizowanych przez pzs prowadzonych z udziałem polskich i zagranicznych moderatorów (PZN, PZB, PZHL, PZŁF, PZŁS).

Wsparcie 11 zawodników kn w ramach *Team 100*

W 2017 r., z inicjatywy Ministra wprowadzono program pn. *Team 100*³², dla zawodników w wieku 18–23 lata, tj. juniorów starszych i młodzieżowców, uzyskujących wysokie wyniki sportowe (w kwocie 40 tys. zł rocznie na jednego sportowca). Program jest realizowany na podstawie umowy powiernictwa z dnia 21 czerwca 2017 r. zawartej pomiędzy Fundacją „Polska Fundacja Narodowa” w Warszawie a Instytutem Sportu, dotyczącej realizacji programu finansowania perspektywicznych polskich sportowców na łączną kwotę dofinansowania 4080 tys. zł. Środki finansowe w ramach programu przekazywane są bezpośrednio zawodnikom, którzy mogą przeznaczyć je m.in. na studia, naukę języka obcego, dodatkowe zgrupowanie, poradę dietetyka, psychologa, trenera klubowego. Wsparciem w 2017 r. objęto

³² www.insp.waw.pl/index.php/team-100; pfn.org.pl/projekty/team-100/

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

11 zawodników kn w sportach zimowych: trzech w łyżwiarstwie szybkim, po dwóch w narciarstwie klasycznym i biathlonie, po jednym w saneczkarstwie, short tracku, łyżwiarstwie figurowym, snowboardzie. Wyboru sportowców dokonała komisja powołana przez Instytut Sportu.

W latach 2014–2017 (do 30 października) wypłacono 24 zawodnikom stypendia ze środków Solidarności Olimpijskiej Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego (w ramach programu Soczi 2014 i programu przejściowego Soczi 2014 – PyeongChang 2018) w łącznej kwocie 806 tys. zł, w pięciu dyscyplinach olimpijskich: łyżwiarstwie szybkim, biathlonie, saneczkarstwie, łyżwiarstwie figurowym i biegach narciarskich. W 2014 r. wypłacono stypendia 10 zawodnikom na kwotę 186,7 tys. zł, w 2015 r. – dwóm na kwotę 130,4 tys. zł, w 2016 r. – dwóm na kwotę 138,4 tys. zł, w 2017 r. (do 30 października) – 10 na kwotę 350,5 tys. zł.

Dodatkowe wsparcie zawodników ze środków MKOl

Ministerstwo opublikowało na stronie Biuletynu Informacji Publicznej MSiT (BIP) sprawozdania z działalności oraz sprawozdania finansowe zbadane przez biegłego rewidenta za lata 2015–2016 czterech spośród ośmiu pzs sportów zimowych. Stwierdzono brak opublikowania łącznie 9 sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z działalności pzs za lata 2015–2016, co było niezgodne z art. 9 ust. 8 ustawy *o sporcie*. Dotyczyło to sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności PZŁS za 2016 r., sprawozdania z działalności PZHL za 2015 r. oraz sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności PZHL za 2016 r., sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności PZBiS za lata 2015 i 2016. Powyższe było spowodowane przeoczeniem i, zdaniem NIK, wynikało z niewystarczającego nadzoru Ministra nad egzekwowaniem od pzs obowiązku przekazywania sprawozdań.

Brak opublikowania w BIP MSiT sprawozdań pzs

5.2. Szkolenie sportowe i przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w zawodach sportowych oraz promocja sportów zimowych

5.2.1. Szkolenie sportowe i przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w zawodach sportowych

W latach 2014–2017 (I półrocze) Minister dofinansował z budżetu państwa i FRKF zadania przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udział w MŚ i ME w zimowych sportach olimpijskich realizowane przez osiem pzs sportów zimowych w łącznej kwocie 88,3 mln zł, co stanowiło 16% środków z budżetu państwa i FRKF na przeznaczonych na szkolenie w letnich i zimowych sportach olimpijskich (551,7 mln zł).

88,3 mln zł wydatkowano na przygotowania i udział zawodników kn w zawodach sportowych

W 2014 r. na przygotowania zawodników w sportach zimowych wydatkowano 22,5 mln zł³³ (budżet państwa – 15,6 mln zł, FRKF – 6,9 mln zł), w 2015 r. – 19,5 mln zł (budżet państwa – 17,5 mln zł, FRKF – 2,0 zł), w 2016 r. – 20,4 mln zł (budżet państwa), w I półroczu 2017 r. –

Wzrost dofinansowania przygotowań zawodników

³³ W ramach ww. środków budżetowych Minister wpłacił dodatkowe dofinansowanie na premie za zajęcie przez zawodników I–III miejsca na MŚ w kategorii seniora ogółem w kwocie 1,8 mln zł.

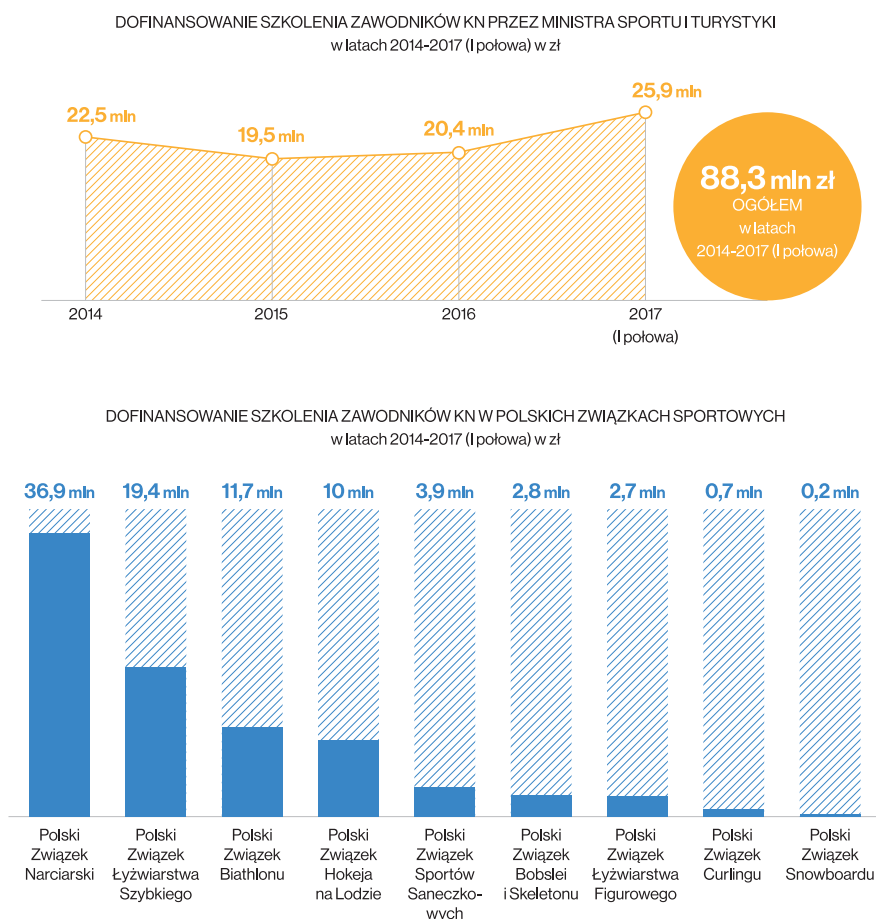
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

25,9 mln zł³⁴ (budżet państwa). Nastąpił wzrost dofinansowania przygotowań zawodników kn, z 22,5 mln zł w 2014 r. do 25,9 mln zł w I półroczu 2017 r. Natomiast zmniejszenie dofinansowania w 2015 r. (o 13,4%) i w 2016 r. (o 9,6%), w stosunku do roku 2014 wynikało z niższego finansowania sportów zimowych w związku tym, że 2015 i 2016 r. były rokiem przedolimpijskim i olimpijskim w sportach letnich (IO Rio de Janeiro 2016). Było to także wynikiem wysokiego dofinansowania sportów zimowych w roku olimpijskim 2014 (IO Soczi 2014), w tym nagród za zdobycie medali olimpijskich w kwocie 1,1 mln zł.

Najwyższe środki w latach 2014–2017 (I połowa) Minister przeznaczył na wsparcie sportów zimowych w PZN, PZŁS, PZB, a najniższe w PZŁF, PZBiS, PZC.

Infografika nr 7

Środki finansowe na szkolenie zawodników kn w latach 2014–2017 (I połowa) na poszczególne związki sportowe

Źródło: Akta kontroli NIK.

Wartość dofinansowania z budżetu państwa poszczególnych zimowych dyscyplin olimpijskich w latach 2014–2016 wzrosła (za wyjątkiem nar-

³⁴ Kwota dofinansowania wg podpisanych przez Ministra umów w 2017 r. z pzs sportów zimowych (do zakończenia kontroli NIK umowy były w trakcie realizacji).

ciarstwa) i kształtowała się w tych latach na poziomie: narciarstwo³⁵: 7333 tys. zł, 7252 tys. zł, 7019 tys. zł; snowboard: 234 tys. zł, 1102 tys. zł i 975 tys. zł; łyżwiarstwo szybkie i short track: 3035 tys. zł, 3626 tys. zł i 4061 tys. zł; łyżwiarstwo figurowe: 533 tys. zł, 336 tys. zł i 761 tys. zł; biathlon: 2153 tys. zł, 2534 tys. zł i 2508 tys. zł; hokej na lodzie: 1310 tys. zł, 1700 tys. zł i 2471 tys. zł; sporty saneczkowe: 779 tys. zł, 533 tys. zł i 948 tys. zł; bobsleje i skeleton: 222 tys. zł, 454 tys. zł, 894 tys. zł; curling: 374 tys. zł w 2016 r.³⁶. Ponadto ze środków FRKF w latach 2014–2015 dofinansowano przygotowania zawodników kn w biathlonie: 1052 tys. zł, 200 tys. zł; hokeju na lodzie: 556 tys. zł, 331 tys. zł; łyżwiarstwie figurowym: 222 tys. zł, 120 tys. zł; narciarstwie: 3426 tys. zł, 500 tys. zł; łyżwiarstwie szybkim: 1303 tys. zł, 357 tys. zł, sportach saneczkowych: 300 tys. zł, 186 tys. zł, bobslejach i skeletonie (230 tys. zł w 2015 r.).

Podziału środków z budżetu państwa, na lata 2014–2017 na przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udział w MŚ i ME w olimpijskich sportach zimowych, Minister dokonywał na podstawie algorytmu, w którym określono parametry i wartości wagowe podziału dofinansowania w sportach indywidualnych i grach zespołowych. Minister w latach 2014–2015 dokonywał podziału środków zgodnie z algorytmem określonym w *PRS 2020*, natomiast w latach 2016–2017 częściowo zmienił parametry i wartości wagowe³⁷. W latach 2014–2016 przyznawano pzs od 40% do 50% środków (w 2014 r. i 2016 r. – 40%, a w 2015 r. – 50%), a pozostała kwota wynikała z proporcji wysokości dotacji przyznawanej w roku poprzednim. W 2017 r. algorytm został zastosowany do podziału całości środków na dofinansowanie przygotowań kn. Elementy brane pod uwagę przy wyliczaniu algorytmu dla grup poszczególnych pzs w sportach olimpijskich, takie jak: wyniki sportowe³⁸, grupy szkoleniowe (A1 i A2³⁹), organizacja i zasięg sportu⁴⁰, umożliwiały uwzględnienie potencjału zawodni-

Podział środków
budżetowych według
algorytmu

³⁵ Skoki narciarskie, biegi narciarskie, narciarstwo alpejskie, kombinacja norweska, skicross.

³⁶ PZC nie otrzymywał dofinansowania w latach 2014–2015, z powodu błędów formalnych w złożonej dokumentacji.

³⁷ W algorytmie na 2016 r. w kategorii Priorytet – Programy indywidualne szkolenia olimpijskiego (grupy szkoleniowe) zmniejszono mnożnik do 15 dla sportów indywidualnych, w kategorii Organizacja (parametry: Ilość konkurencji olimpijskich, Maksymalna liczba zawodników reprezentacji na IO, Kapitałochłonność, Minimum organizacyjne zwiększono mnożnik do 25 dla sportów indywidualnych i gier zespołowych, w kategorii Zasięg sportu (parametry: Liczba licencjonowanych zawodników, Liczba licencjonowanych trenerów, Liczba licencjonowanych sekcji/klubów) zwiększono mnożnik w sportach indywidualnych do 10.

³⁸ Liczba punktów za miejsca 1–8 na IO i MŚ Seniorów oraz miejsca medalowe na ME Seniorów.

³⁹ W 2015 r. do kategorii A1 zaliczano zawodników którzy uzyskali I–III miejsce na IO Soczi 2014, I–III miejsce na MŚ w 2014 r., I miejsce ME w 2014 r. (gdy nie są rozgrywane MŚ), a do kategorii A2 zawodników, którzy uzyskali IV–VIII miejsce na IO Soczi 2014, IV–VIII miejsce na MŚ w 2014 r., II–III miejsce na ME w 2014 r. (gdy nie były rozgrywane MŚ). W 2016 do kategorii A1 zaliczano zawodników, którzy uzyskali I–III miejsce na IO Soczi 2014, I–III miejsce na MŚ w 2015 lub 2016 r., I miejsce na ME w 2015 lub 2016 r. (gdy nie są rozgrywane MŚ), a w kategorii A2 zawodnicy, którzy uzyskali IV–VIII miejsce na IO Soczi 2014, IV–VIII miejsce na MŚ w 2015 lub 2016 r., II–III miejsce na ME w 2015 lub 2016 r. (gdy nie były rozgrywane MŚ). W 2017 r. do kategorii A1 zaliczano zawodników którzy uzyskali I–III miejsce na IO Soczi 2014, I–III miejsce na MŚ w 2016 lub 2017 r. (w przypadku narciarstwa – MŚ w 2015 r.), I miejsce na ME w 2016 lub 2017 r., a w kategorii A2 zawodników, którzy uzyskali IV–VIII miejsce na IO Soczi 2014, IV–VIII miejsce na MŚ w 2016 lub 2017 r. (w przypadku narciarstwa – MŚ w 2015 r.), II–III miejsce na ME w 2016 lub 2017 r.

⁴⁰ Ilość konkurencji olimpijskich, maksymalna liczba reprezentantów na IO, kapitałochłonność, minimum organizacyjne, liczba licencjonowanych zawodników, trenerów i klubów.

czego i tempa rozwoju sportów, ponieważ zmiany w obrębie przyjętych parametrów powodowały zmianę wysokości dofinansowania.

Podział środków z FRKF

Środki z FRKF na przygotowania zawodników kn były dzielone w procedurze konkursowej na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2014 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej⁴¹ oraz w rozporządzeniu Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 września 2015 r. w sprawie dofinansowania realizacji zadań związanych z przygotowaniem w 2015 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej⁴².

Uchybienia w realizacji przez Ministra obowiązków w ramach dofinansowanych zadań

Badanie 11 umów z sześcioma pzs, na łączną kwotę 32,1 mln zł (36,4%) na dofinansowanie z budżetu państwa zadań przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w sportach olimpijskich w latach 2015–2016, wykazało, że wnioski o dofinansowanie były zgodne z przyznanymi przez Ministra kwotami, według algorytmu oraz złożone terminowo. Umowy o dofinansowanie zostały rozliczone terminowo.

Wystąpiły jednak nieprawidłowości w zakresie oceny wniosków o dofinansowanie. Niezgodne ze stosowanymi przez Ministerstwo formularzami protokołu oceny, ocena formalna wniosku PZB (nr 73266 na kwotę 200 tys. zł) o dodatkowe dofinansowanie w 2016 r. nie została potwierdzona przez pracownika DSW, a ocena formalna i merytoryczna wniosku PZŁS (nr 76558 na kwotę 4083 tys. zł) o dofinansowanie w 2016 r. nie została zatwierdzona przez dyrektora DSW. Ponadto NIK zauważa, że w Ministerstwie w latach 2015–2017 do oceny formalnej i merytorycznej wniosków o dofinansowanie zadań przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w sportach olimpijskich z budżetu państwa stosowano protokoły oceny wniosków, które nie zostały przyjęte formalnie do stosowania przez Ministra. Zwyczajowo stosowane formularze tych protokołów nie były formalnie obowiązującym dokumentem w Ministerstwie.

Nie przesyłanie wyników badań diagnostycznych do Instytutu Sportu

Ministerstwo także nie egzekwowało od pzs wynikającego z pkt VII.3.5 Programu przygotowań na 2015 r. i z pkt VII.3.6 Programu przygotowań na 2016 r., obowiązku przesyłania wyników badań diagnostycznych zawodników kn do Instytutu Sportu. Nie dopełniono tego obowiązku w przypadku dziewięciu z 11 badanych umów. Zdaniem NIK, wynikało to z niedostatecznego nadzoru dyrektora DSW nad realizacją przez pzs obowiązków wynikających z umów o dofinansowanie.

⁴¹ Dz. U. poz. 628, dalej: rozporządzenie z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2014 r. kadry narodowej z FRKF.

⁴² Dz. U. poz. 1471, dalej: rozporządzenie z dnia 18 września 2015 r. w sprawie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2015 r. kadry narodowej z FRKF.

W Ministerstwie nie weryfikowano kompletności wniosków składanych przez pzs. Z 11 badanych umów, w przypadku pięciu badanych wniosków (PZŁS na 2015 i 2016 r., PZN na 2015 r., PZSS na 2015 i 2016 r.) – do których nie załączono programu przygotowań do IO PyeongChang 2018 – stwierdzono ich kompletność i skierowano je do dalszej oceny merytorycznej oraz zawarto umowy. Na podstawie pkt V.4 ppkt 9 oraz pkt XI.2 i 3 „Programu dofinansowania zadań ze środków budżetu państwa związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowaniem i udziałem w MŚ i ME w sportach olimpijskich na 2015 r.” oraz pkt V.4 ppkt 9 i pkt XI.2 i 3 „Programu dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowaniem i udziałem w MŚ i ME w sportach olimpijskich w 2016 r.” i zgodnie ze stosowanym protokołem oceny, warunkiem oceny wniosku pod względem formalnym i poddania go ocenie merytorycznej było przedłożenie aktualnego programu przygotowań do IO PyeongChang 2018. Ponadto zgodnie z § 14 ust. 1 umowy o dofinansowanie zadania publicznego ze środków budżetu państwa, aktualny program przygotowań do IO PyeongChang 2018 stanowił załącznik do wniosku i integralną część umowy.

Minister nie określił wzoru programu przygotowań do zimowych IO PyeongChang 2018, jak również zakresu danych i wymagań dla programu. Dyrektor DSW wyjaśnił, że wynikało to z niedostosowania formularza protokołu oceny wniosków do oceny wniosków o dofinansowanie składanych przez pzs sportów zimowych jak również nieokreślenia minimalnego zakresu danych, jakie powinien on zawierać. Ponadto wskazał, że w związku z ujawnionymi rozbieżnościami w materiałach pzs, w kolejnych edycjach programu należy rozważyć sporządzenie dla wszystkich wymaganych załączników odpowiednich formularzy, co powinno ujednolicić dokumentację przygotowywaną przez związki. Zdaniem NIK, wymaganie od pzs sportów zimowych składania programów przygotowań do letnich IO oraz dokonywanie przez DSW oceny tego wymogu wynikało także z błędnych zapisów w protokołach oceny wniosków w zakresie oceny formalnej oraz zaniechania wprowadzenia przez Ministra formularza protokołu oceny wniosku jako formalnie obowiązującego dokumentu.

W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) Minister sfinansował z budżetu państwa stypendia sportowe za osiągnięte wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym w sportach zimowych w łącznej kwocie 5518 tys. zł (w 2014 r. – 53, w 2015 r. – 34, w 2016 r. – 42, w I półroczu 2017 r. – 42 zawodnikom), nagrody pieniężne za wybitne osiągnięcia sportowe dla 79 zawodników kn oraz 58 trenerów w łącznej kwocie 1127,1 tys. zł. Ponadto wypłacono świadczenia pieniężne dla czterech reprezentantów Polski – medalistów olimpijskich w łącznej kwocie 337,8 tys. zł.

Stwierdzono jednak, że Minister wydał pięć z badanych 10 decyzji o przyznaniu stypendiów sportowych członkom kn po upływie miesiąca od złożenia przez pzs wniosku wraz z wymaganymi załącznikami, co było niezgodne z art. 35 § 3 w związku z art. 35 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*. Decyzje te wydano po upływie miesiąca od złożenia przez pzs wniosku wraz z wymaganymi załącznikami określonymi w przepisach rozporzą-

Zaniechanie weryfikacji programów przygotowań do IO PyeongChang 2018

Stypendia sportowe, nagrody pieniężne, świadczenia pieniężne

dzenia w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej. Opóźnienia wynosiły od pięciu do 36 dni. Pan Jarosław Stawiarski, Sekretarz Stanu w MSiT wyjaśnił, że zgodnie z zaleceniami ówczesnego kierownictwa DSW decyzje stypendialne były wydawane dopiero po podpisaniu z pzs umowy na dofinansowanie, z którego środków wypłacane były stypendia. NIK zauważa, że Minister, jako organ administracji publicznej powinien wydawać decyzje o przyznaniu stypendiów sportowych członkom kn w terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami.

Nadzór Ministra nad pzs

W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) Minister sprawował nadzór nad działalnością pzs sportów zimowych poprzez kontrole wykorzystania środków publicznych na zlecane zadania z budżetu państwa i FRKF. W ww. okresie przeprowadzono siedem kontroli pzs (pięć dotyczyło przygotowań do IO Soczi 2014 w okresie 2013–2014 r.⁴³, w latach 2015–2016 kontroli nie przeprowadzono, a w 2017 r. dwie kontrole w zakresie prawidłowości realizacji umów o dofinansowanie zadań publicznych ze środków budżetu państwa i FRKF⁴⁴). Minister stosował wobec pzs sportów zimowych dwa rodzaje uprawnień nadzorczych przewidzianych w art. 22 ust. 1 ustawy *o sporcie* w przypadku, gdy działalność władz pzs naruszała prawo, postanowienia statutu lub postanowienia regulaminów związku, tj.: udzielenia władzom pzs upomnienia i zażądania od nich podjęcia działań mających na celu zapewnienie stanu zgodnego z prawem – wobec władz PZHL i PZC (art. 22 ust. 1 pkt 1) oraz wstrzymania wykonania decyzji władz pzs oraz wezwania do jej zmiany lub uchylenia w określonym terminie – wobec władz PZC i PZŁS (art. 22 ust. 1 pkt 2).

Nieprawidłowości przy wydatkowaniu środków przez pzs i PKOl

Polskie związki sportowe i PKOl na ogół prawidłowo wydatkowały w latach 2014–2017 (I połowa) środki dotacji oraz rozliczały zadania publiczne, przy czym w trzech związkach (PZŁS, PZHL, PZB) i PKOl wystąpiły nieprawidłowości na kwotę 389,5 tys. zł, które dotyczyły: wykorzystania środków dotacji na zakupy niezgodnie z przeznaczeniem i umowami o dofinansowanie (4,1 tys. zł), naruszenia zasad konkurencyjności określonych w przepisach *Prawa zamówień publicznych* (230,9 tys. zł) i w umowach o dofinansowanie (109,9 tys. zł), nieterminowego zwrotu do Ministerstwa niewykorzystanych środków dotacji (44,6 tys. zł).

Przykłady nieprawidłowości w zakresie realizacji przez związki umów o dofinansowanie szkolenia zawodników kn, w latach 2014–2016

PZŁS w 2016 r. wydatkował ze środków budżetu państwa 1,8 tys. zł na wynajem kserokopiarki, co było niezgodne z katalogiem kosztów pośrednich wyszczególnionych w tabeli 4 (pkt VII, ppkt 1) decyzji nr 45 Ministra Sportu i Turystyki z 13 listopada 2015 r. w sprawie ogłoszenia „Programu dofinansowania ze środków budżetu państwa zadań związanych z przygotowaniem zawodników kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich oraz przygotowaniem i udziałem w mistrzostwach świata i Europy w sportach olimpijskich w 2016 roku”.

⁴³ Przeprowadzono pięć kontroli (w PZB, PZŁS, PZN, PZSS, Polskim Związku Snowboardu) dotyczące prawidłowości realizacji w 2013 i 2014 r. umów związanych z przygotowaniem kadry narodowej do IO Soczi 2014.

⁴⁴ W PZHL i PZC.

PZŁF w 2016 r. sfinansował ze środków budżetu państwa wydatki niekwalifikowane w wysokości 2,3 tys. zł na obsługę techniczną zawodów międzynarodowych pn. „Mistrzostwa Czterech Narodów” (usługi nagłośnienia, spikerowania oraz wynajmu telebimu), które odbyły się w dniach 15–17 grudnia 2016 r. w Katowicach. Było to niezgodne z § 20 umowy o dofinansowanie oraz katalogiem kosztów szkoleniowych stanowiącym załącznik nr 1 Programu Ministra SiT ogłoszonego decyzją nr 45 z 13 listopada 2015 r., w którym wskazano, że koszty zawodów dotyczyć mogą wyłącznie wydatków związanych z udziałem zawodników kadry narodowej, a nie organizacją i przeprowadzaniem zawodów.

PZHL w 2016 r., w przetargu nieograniczonym na „Zakup sprzętu sportowego dla polskiej kadry narodowej hokeja na lodzie” (wartość umowy 230,9 tys. zł), opisał przedmiot zamówienia poprzez wskazanie nazwy producenta i konkretnych modeli sprzętu, jednocześnie dopuszczając składanie ofert sprzętu równoważnego, czym naruszono art. 29 ust. 2 *Prawa zamówień publicznych*. W Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) nie określono jakie konkretne rozwiązania i materiały będą przez zamawiającego uznawane za równoważne do wskazanych w opisie przedmiotu zamówienia oraz jakie są dopuszczalne odstępstwa od parametrów charakteryzujących modele wskazane w opisie przedmiotu zamówienia jako punkt odniesienia dla oferowanego sprzętu. Zamawiający ograniczył się do wskazania, że w przypadku zaoferowania sprzętu równoważnego do wymienionego w SIWZ, wykonawca zobowiązany jest załączyć do oferty dokumenty potwierdzające równoważność oferowanego sprzętu pod względem rozwiązań technicznych i materiałowych.

PZHL w 2016 r. zakupił usługi transportowe za łączną kwotę 53,3 tys. zł bez rozeznania rynku, na podstawie ogłoszenia lub zapytania ofertowego skierowanego do szerokiego kręgu adresatów, co było to niezgodne z § 19 ust. 2 umowy o dofinansowanie, zobowiązującej przy zawieraniu umów wyłączonych z zakresu obowiązywania procedur *Prawa zamówień publicznych*, wydatkować środki w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny, w trybie art. 70¹, 70³ – 70⁵ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁴⁵, kierując ogłoszenie do możliwie nieograniczonego kręgu adresatów, o ile charakter umowy, jej przedmiot lub przepisy szczególnie nie wyłączały trybu przetargu.

W PZB w 2014 r. nie udokumentowano spełnienia wymogów określonych w § 17 pkt 2 umowy o dofinansowanie w zakresie zachowania konkurencyjności i oszczędności przy zawieraniu umów na zakup o łącznej wartości 56,6 tys. zł, tj. analizatora składu ciała o wartości 29,8 tys. zł i pięciu trenażerów narciarskich o wartości 26,8 tys. zł. W toku kontroli nie przedstawiono dokumentów wskazujących na przestrzeganie postanowień ww. umowy, które zobowiązywały Związek do zapewnienia wydatkowania środków publicznych w sposób konkurencyjny i oszczędny.

PZHL nieterminowo zwrócił do MSiT niewykorzystane dofinansowanie w 2016 r. w kwocie 4,3 tys. zł (z opóźnieniem 43 dni), czym naruszył § 6 ust. 2 umowy o dofinansowanie. Natomiast PKOl niewykorzystaną część dofinansowania w 2015 r. w kwocie 41,3 tys. zł zwrócił do MSiT z 17-dniowym opóźnieniem, co było niezgodne z § 8 ust. 2 umowy o dofinansowanie oraz § 18 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej⁴⁶ zobowiązujących do zwrotu niewykorzystanej części dofinansowania na rachunek FRKF w terminie do 15 dni od dnia zakończenia realizacji zadania.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 459, ze zm. Dalej: Kodeks cywilny.

⁴⁶ Dz. U. poz. 1391, dalej: rozporządzenie z dnia 10 października 2014 r. Rozporządzenie uchylono z dniem 1 stycznia 2016 r.

Uchybienia w realizacji obowiązków ewidencyjnych

W większości skontrolowanych związków prawidłowo realizowano określone w programach Ministra na lata 2014–2016 obowiązki ewidencyjne i sprawozdawcze związane z prowadzeniem szkolenia zawodników kn. Natomiast w trzech pzs brakowało ewidencji: dystrybucji sprzętu sportowego zawierającej m.in. wykaz i listę zawodników potwierdzających odbiór (PZB, PZŁS); dystrybucji suplementów diety i odżywek zawierającej m.in. wykaz i listę zawodników potwierdzających odbiór (PZŁS); ubezpieczeń zawodników od następstw nieszczęśliwych wypadków (PZŁS); wykazu badań diagnostycznych zawodników wraz z listą zawodników potwierdzających udział w badaniach (PZŁS, PZSS); miejsc pobytu zawodników do celów kontroli antydopingowej (PZŁS, PZSS). Ponadto, w przypadku 11 z 14 objętych badaniem zawodników stwierdzono brak orzeczeń lekarskich zawodników o braku przeciwwskazań do uprawiania sportu (PZSS) oraz zaniechanie składania do Instytutu Sportu oraz do Ministerstwa sprawozdań z oceny startu zawodników w zawodach (PKOl). Stanowiło to naruszenie zapisów umów o dofinansowanie i programów Ministra na lata 2014–2016. W jednym kontrolowanym związku (PZSS) nie ubezpieczano wszystkich objętych szkoleniem zawodników od następstw nieszczęśliwych wypadków, w tym zawodników uczestniczących akcjach szkoleniowych za granicą, pomimo obowiązku wynikającego z art. 38 ustawy *o sporcie*.

Naruszenie obowiązków w zakresie prowadzenia ewidencji księgowych

W PZHL stwierdzono przypadki opisywania dowodów księgowych dokumentujących wydatki ze środków budżetu państwa niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴⁷ oraz Polityką rachunkowości. W ramach badanych wydatków z dwóch umów na szkolenie zawodników kn (w 2015 i 2016 r.) stwierdzono dokonanie dekretacji 27 dowodów księgowych, bez zapewnienia wymogu trwałości (369,6 tys. zł), brak opisu merytorycznego 24 dowodów księgowych (369,5 tys. zł), zaniechanie sprawdzenia pod względem formalnym i rachunkowym 26 dowodów księgowych (177,9 tys. zł), brak zatwierdzenia do wypłaty 14 dowodów księgowych (98,7 tys. zł). Stanowiło to naruszenie pkt VI.2 Polityki rachunkowości PZHL w części dotyczącej minimalnych wymagań co do obiegu dokumentów, akceptacji i opisu dokumentów księgowych oraz art. 21 ust. 1 pkt 6 i art. 22 ust. 1 ustawy *o rachunkowości*.

W PZSS, niezgodnie z § 3 ust. 6 umowy o dofinansowanie szkolenia zawodników kn w 2014 r., środki otrzymane w ramach dofinansowania z FRKF gromadzono na jednym koncie bankowym i ewidencjonowano na koncie księgowym łącznie ze środkami i wydatkami z dwóch innych umów o dofinansowanie⁴⁸.

5.2.2. Promocja sportów zimowych

Wydatki na promocję sportów zimowych i idei olimpijskiej

W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) Minister dofinansował promocję sportów zimowych ze środków budżetu państwa, poprzez organizację imprez mistrzowskich w Polsce w łącznej wysokości 3,4 mln zł. Dotyczyło

⁴⁷ Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm. Dalej: *ustawa o rachunkowości*.

⁴⁸ Umowa nr 2013/0215/0048/SubB/DSWSMS/AW (operacje dotyczące zwrotu niewykorzystanych środków) i nr 2014/0212/0048/SubB/DSW.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

to organizacji MŚ i ME w Polsce (MŚ Dywizji IA w hokeju na lodzie w latach 2015–2017 oraz Otwartych ME Seniorów w biathlonie w 2017 r.). Minister także dofinansował w kwocie 0,3 mln zł zadania realizowane przez PKOl w zakresie upowszechniania idei olimpijskiej i wiedzy m.in. w obszarze sportów zimowych.

Zawodnicy, trenerzy i prezesi pzs, w badaniu kwestionariuszowym wskazali na niewystarczającą promocję sportów zimowych oraz niewykorzystanie sukcesów w dyscyplinach olimpijskich. Zawodnicy i trenerzy kn (siedmiu pzs) oraz prezesi pzs (siedmiu pzs), w przeprowadzonym badaniu kwestionariuszowym uznali promocję sportów zimowych za niewystarczającą (71% zawodników kn, 70% trenerów kn i 86% prezesów pzs). Jako przyczyny niewystarczającej promocji trenerzy kn i zawodnicy kn wskazywali najczęściej: słabą promocję sportu w mediach (odpowiednio 80% i 62%), zbyt małą liczbę transmisji wydarzeń i zawodów sportowych w telewizji (odpowiednio 40% i 48%), niedofinansowanie dyscypliny sportu lub/i brak sponsora strategicznego (odpowiednio 20% i 20%), zbyt małą liczbę zawodów sportowych w Polsce (20% trenerów). Natomiast prezesi pzs za najważniejsze przyczyny uznali brak systematycznie osiągniętych wyników na światowym poziomie w kategoriach seniorskich, brak możliwości organizacji cyklicznych imprez międzynarodowych w Polsce na poziomie MŚ, ME (PZB, PZBiS), brak transmisji z zawodów w otwartych kanałach telewizyjnych (PZB, PZBiS, PZŁF), niski poziom edukacji dotyczący zasad współzawodnictwa, sędziowania (PZŁF), niewykorzystane sukcesy sportowe zawodników kn (PZŁS – łyżwiarstwo szybkie, PZN – biegi narciarskie). Prezesi pzs wskazali na najbardziej potrzebne formy promocji, tj.: transmisje w telewizji publicznej z zawodów międzynarodowych, transmisje on-line z zawodów ogólnopolskich, programy edukacyjne przybliżające specyfikę sportów zimowych – kulisy przygotowań, elementy nauczania biegania na nartach, strzelania sportowego i uprawiania innych dyscyplin, reklamy sportów zimowych z udziałem zawodników, wywiady z zawodnikami.

Niewystarczająca
promocja sportów
zimowych

Dobre praktyki

Przykładem dobrej praktyki w promocji sportów zimowych jest organizowanie przez pzs na terenie Polski międzynarodowych imprez mistrzowskich, np. przez PZHL – MŚ Dywizji IA w hokeju na lodzie w latach 2015–2017 oraz przez PZB – Otwartych ME Seniorów w biathlonie w 2017 r. W związku z tym, że w 2014 r. 47% Polaków interesowało się sportami zimowymi, a jedynie 7% Polaków je uprawiało, zdaniem NIK organizacja przez pzs w Polsce MŚ i ME, we współpracy z międzynarodowymi federacjami sportowymi, Ministrem, COS i jst stanowi najlepszą formę promocji sportów zimowych, wpływającą na zainteresowanie Polaków, w tym dzieci i młodzieży uprawianiem tych sportów.

Przykłady dobrych
praktyk w promocji
sportów zimowych

Telewizja Polska S.A. (TVP S.A.) i Polskie Radio S.A. (PR S.A.) promowały i upowszechniały w społeczeństwie sporty zimowe. TVP S.A. zapewniła z IO PyeongChang 2018 281:59 godz. transmisji i retransmisji (w TVP1 i TVP2) oraz 200 godz. transmisji na stronie internetowej sport.tvp.pl i w aplikacji mobilnej TVP Sport. W latach 2014–2017 na antenach TVP1, TVP2, TVP3, TVP Sport, TVP Info oraz w 16 oddziałach regionalnych TVP3 nadawano audycje dotyczące upowszechniania i promowania sportów zimowych. NIK pozytywnie ocenia decyzję Zarządu TVP S.A. o wprowadzeniu kanału

Promocja sportów
zimowych w publicznej
telewizji i radiu

TVP Sport na multipleks telewizji naziemnej, tj. w formie kanału otwartego, co może się przyczynić do popularyzacji uprawiania sportów zimowych w Polsce.

PR S.A. nadała z IO PyeongChang 2018 29:58 godz. relacji radiowych oraz w latach 2014–2017 relacje radiowe z MŚ, ME, zawodów Pucharu Świata i Pucharu Europy oraz propagowała uprawianie sportów zimowych, w tym wśród dzieci i młodzieży w audycjach sportowych, wiadomościach i reportażach radiowych.

5.2.3. Efekty realizacji zadań

Spadek Polski
w rankingach
medalowych IO i MŚ

Pomimo wzrostu dofinansowania oraz liczby wspartych zawodników, nie osiągnięto zakładanego celu programów Ministra na lata 2015–2017, tj. awansu Polski w rankingach medalowych. W światowym rankingu medalowym (IO lub MŚ), Polska, po 2014 r., w którym zajęła 11 miejsce⁴⁹ (sześć medali), w 2015 r. spadła na miejsce 23 (4 medale) i 17 w 2017 r. (dwa medale), zaś w 2016 r. nie była klasyfikowana (brak medali). W latach 2014–2017 nastąpił spadek liczby zdobytych medali (z sześciu do dwóch), jak również zdobytych punktów za miejsca 1–8 (z 75 do 47). Niska była też liczba sportów, w których zdobywano medale i punkty. Spośród 15 dyscyplin sportów olimpijskich medale zdobywano w czterech (skokach narciarskich, biegach narciarskich, łyżwiarstwie szybkim, biathlonie), a miejsca 4–8 w pięciu (skokach narciarskich, biegach narciarskich, łyżwiarstwie szybkim, biathlonie, saneczkarstwie). Także nie wzrosła pozycja Polski w zimowych sportach olimpijskich liczona na podstawie rankingu punktowego (IO lub MŚ), w 2014 r. i 2015 r. Polska zajmowała 17 miejsce (przy spadku z 75 do 57 pkt), w 2016 r. spadła na 20 miejsce (15 pkt), a w 2017 r. ponownie zajęła 17 miejsce (47 pkt). W ocenie NIK zawierane przez Ministra umowy z pzs na przygotowanie zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowanie i udział w MŚ i ME nie gwarantowały osiągnięcia awansu Polski w rankingach medalowych, tj. celu określonego w programach Ministra na 2015–2017 r. Minister nie wskazał w nich wymagań i mierników realizacji tego celu.

Spadek wyników na IO
PyeongChang 2018

Słabą kondycję większości dyscyplin sportu potwierdziły uzyskane wyniki sportowe na IO PyeongChang 2018. W stosunku do IO Vancouver 2010 i Soczi 2014 nastąpił spadek liczby medali (z sześciu do dwóch) i punktów (z 58 i 75 do 34) oraz miejsca Polski w klasyfikacji medalowej (z 15 i 11 na 20). Spadła też skuteczność startowa polskiej reprezentacji olimpijskiej na IO, z 1,19 na Vancouver 2010 i 1,25 na Soczi 2014 do 0,55 na PyeongChang 2018 (34 pkt/62 zawodników startujących). Zdaniem NIK, negatywną tendencją jest też zmniejszanie się na IO PyeongChang 2018, w stosunku do IO Soczi 2014 i Vancouver 2010 liczby dyscyplin sportu, w jakich zdobywano medale (z trzech, tj. skoków narciarskich, biegów narciarskich i łyżwiarstwa szybkiego do jednej, tj. skoków narciarskich). W stosunku do dwóch poprzednich igrzysk, na IO PyeongChang 2018 znacznemu pogorszeniu uległy wyniki punktowe w skokach narciarskich (z 17 i 25 do 23),

⁴⁹ Zgodnie z informacją z-cy dyrektora Departamentu Sportu Wyczynowego MSiT z dnia 7 marca 2018 r.

biegach narciarskich (z 17 i 18 do dwóch), biathlonie (z ośmiu i sześciu do pięciu), łyżwiarstwie szybkim (z sześciu i 25 do dwóch), a w saneczkarstwie były na tym samym niskim poziomie (jeden). Spadła też liczba miejsc punktowanych z 12 na Vancouver 2010 i 15 na Soczi 2014 do ośmiu na PyeongChang 2018.

Polski Komitet Olimpijski prawidłowo zrealizował przygotowania organizacyjne i zapewnił udział Polskiej Reprezentacji Olimpijskiej w IO PyeongChang 2018 oraz promował ideę olimpizmu sportów zimowych w Polsce. W IO PyeongChang 2018 zapewniono udział 63 zawodników.

Udział 63 zawodników
w IO PyeongChang 2018

W latach 2014–2016 polscy reprezentanci seniorzy na IO, MŚ zdobyli miejsca 4–8, tj.: w 2014 r. 12 (dziewięć na IO Soczi 2014), w 2015 r. – 12 na MŚ, w 2016 r. – siedem na MŚ, w 2017 r. – 20 na MŚ. Z powyższego wynika, że liczba zdobytych miejsc 4–8 w 2016 r. spadła w stosunku do 2014 i 2015 r., zaś w 2017 r. wzrosła, przy spadku liczby zdobytych medali. Wzrost liczby miejsc 4–8, wobec spadku liczby medali na IO i/lub MŚ, potwierdza zdaniem NIK niepokojącą tendencję zmniejszenia się liczby zawodników zdolnych walczyć o pozycje medalowe. Spośród 15 dyscyplin olimpijskich polscy reprezentanci (seniorzy) zdobywali medale w czterech (skokach narciarskich, biegach narciarskich, łyżwiarstwie szybkim, biathlonie), miejsca 4–8 w pięciu (skokach narciarskich, biegach narciarskich, łyżwiarstwie szybkim, biathlonie, saneczkarstwie). Brak wyników medalowo-punktowych w pozostałych 10 dyscyplinach wynikał przede wszystkim, z braku zawodników na światowym poziomie oraz wzrostu poziomu sportowego czołówki światowej.

Coraz mniej
zawodników zdolnych
do walki o medale

Zdaniem NIK niepokojąca jest niska zastępowalność wyników sportowych kadr narodowych seniorów przez juniorów (zawodników kadr młodzieżowców i juniorów) w konkurencjach olimpijskich sportów oraz brak następców zawodników zdobywających medale na IO i MŚ seniorów. Pomimo przekraczającego 50% udziału liczby zawodników kadr juniorskich w liczbie ogółem zawodników kadr narodowych w pzs (PZN, PZHL, PZŁS, PZŁF, PZSS, PZB; PZBiS, PZC), tj. w latach 2014–2016 odpowiednio: 65%, 56%, 56%⁵⁰, nastąpiło pogorszenie wyników medalowych uzyskanych na MŚ juniorów w latach 2013–2016⁵¹. W latach 2013–2014 juniorzy zdobywali po dwa medale, przy czym medale wywalczone tylko w skokach narciarskich (po jednym w konkurencji indywidualnej i drużynowej), natomiast w latach 2015–2016 medali nie uzyskali. W innych dyscyplinach niż skoki narciarskie na zawodach juniorskich MŚ w konkurencjach olim-

Niska zastępowalność
wyników sportowych
seniorów
przez juniorów

⁵⁰ Na podstawie danych w raportach GUS *Kultura fizyczna w Polsce w latach 2013–2014* (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-polsce-w-latach-2013-2014,1,3.html>) i *Kultura fizyczna w Polsce latach 2015–2016* (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/sport/kultura-fizyczna-w-latach-2015-i-2016,1,4.html>).

⁵¹ Informacja o zdobytych medalach i miejscach 4–8 w konkurencjach olimpijskich na podstawie opracowań Zespołu Metodyczno-Szkoleniowego IS: *Wyniki sportu polskiego w sportach olimpijskich w 2013 roku* (Zeszyt nr 4, Warszawa, grudzień 2013), *Klasyfikacje i dorobek medalowo-punktowy w sportach olimpijskich w 2014 roku* (Zeszyt nr 10, Warszawa, grudzień 2014), *Klasyfikacje i dorobek medalowo-punktowy reprezentantów Polski w sportach olimpijskich w 2015 roku* (Zeszyt nr 9, Warszawa, grudzień 2015), *Klasyfikacje i dorobek medalowo-punktowy reprezentantów Polski w sportach olimpijskich w 2016 roku* (Zeszyt nr 14, Warszawa, grudzień 2016).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

pijskich uzyskiwano tylko miejsca 4–8 (m.in. w narciarstwie klasycznym, łyżwiarstwie szybkim, saneczkarstwie, narciarstwie alpejskim), odpowiednio w 2013 r. – 5 miejsc, 2014 r. – 6, 2015 r. – 5, 2016 r. – 4, co zdaniem NIK świadczy o wąskim zapleczu juniorskim, zdolnym walczyć o medale.

Ocena i monitorowanie skuteczności programów Ministra

Oceny skuteczności i efektywności programów Ministra dotyczących przygotowań zawodników kn do IO oraz przygotowań i udziału w MŚ i ME dokonywano m.in. poprzez: weryfikację sprawozdań częściowych i końcowych z realizacji zadań, monitorowanie wyników sportowych zawodników przez Zespół Metodyczny w Instytucie Sportu, ocenę startów zawodników i omawianie ich w MSiT. Oceny skuteczności i efektywności programów w latach 2014–2017 dokonywano także na podstawie rankingów punktowych polskiej reprezentacji na IO lub MŚ. Ocenę skuteczności realizacji programów Ministra, dotyczących promocji sportów zimowych poprzez dofinansowanie organizacji imprez mistrzowskich w Polsce dokonywano poprzez analizę w Ministerstwie informacji o liczbie uczestników, państw i widzów oraz podejmowanych działaniach promocyjnych.

Wzrost liczby zawodników objętych wsparciem

W latach 2014–2017 w ramach dofinansowanych z budżetu państwa zadań przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w olimpijskich sportach zimowych objęto: w 2014 r. – 213, w 2015 r. – 227, w 2016 r. – 299, w I półroczu 2017 r. – 241 zawodników. W stosunku do 2014 r. liczba zawodników w latach 2015–2016 wzrastała (od 6,6% do 40,3%). Spadek liczby kadrowiczów w 2017 r. wynikał z ograniczenia liczby zawodników kn w planach szkoleniowych pzs oraz koncentracji na zawodnikach mających szanse zdobycia kwalifikacji olimpijskiej.

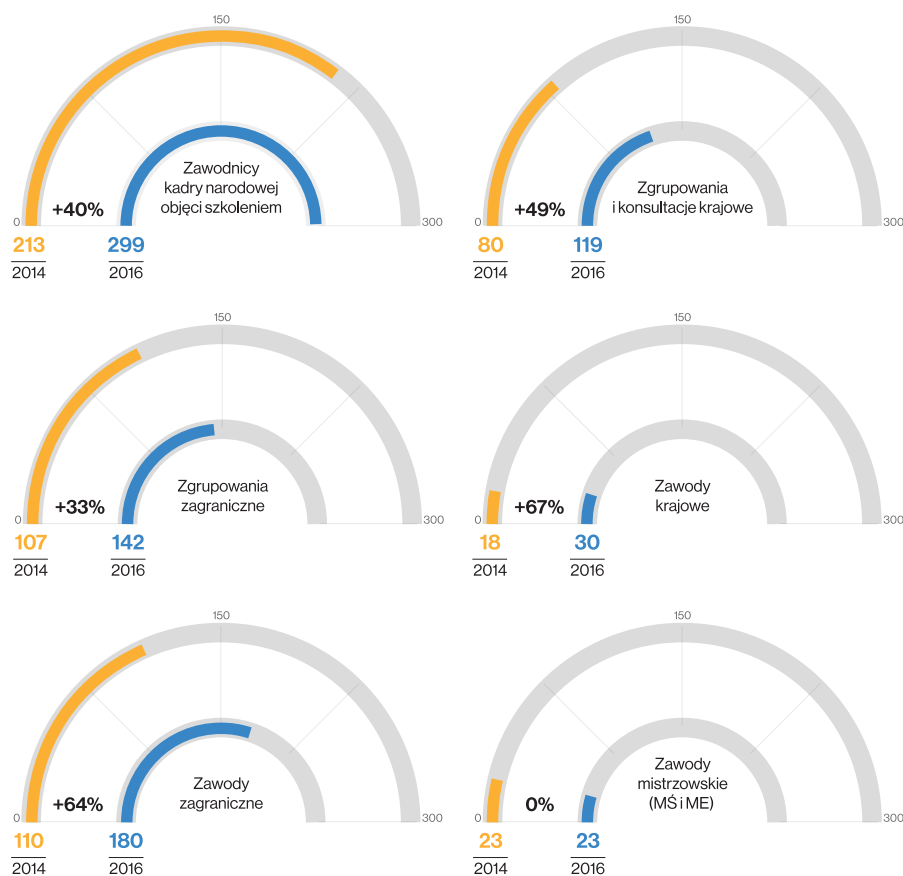
Wzrost liczby zgrupowań i uczestnictwa zawodników w zawodach

W latach 2014–2016, w ramach dofinansowanych z budżetu państwa zadań przygotowania zawodników kn do udziału w IO oraz przygotowania i udziału w MŚ i ME w olimpijskich sportach zimowych nastąpił wzrost liczby: zgrupowań i konsultacji krajowych (80, 148, 119), zgrupowań zagranicznych (107, 116, 142), zawodów krajowych (18, 26, 30), zawodów zagranicznych (110, 157, 180), a liczba zawodów mistrzowskich pozostała na tym samym poziomie (23, 27, 23). Wzrost w 2016 r. w stosunku do 2014 r., nastąpił w liczbie zorganizowanych zgrupowań i konsultacji krajowych (o 49%), zgrupowań zagranicznych (o 33%), udziale w zawodach krajowych (o 67%), udziale w zawodach zagranicznych (o 64%).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 8

Liczba zgrupowań krajowych i zagranicznych oraz zawodów zagranicznych i krajowych w 2014 i 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

Koszty szkolenia (zgrupowań i konsultacji krajowych, zgrupowań zagranicznych, zawodów krajowych, zawodów zagranicznych, zawodów mistrzowskich i stypendiów sportowych) w wyczynowych sportach zimowych, poniesione ze środków budżetu państwa⁵² w latach 2014–2016, stanowiły odpowiednio: 46,4%, 53,9% i 55% ogólnej kwoty przekazanych środków, natomiast koszty wspomagania szkolenia: 41,5%, 34,8% i 32,8% tych środków. Udział wydatków na doszkalanie kadry trenerskiej, badania diagnostyczne i wynagrodzenia zmniejszał się w kolejnych latach ww. okresu i wynosił: 27,8%, 25,9% i 22,4% środków budżetowych.

⁵² Narciarstwo (skoki narciarskie, biegi narciarskie, kombinacja norweska, narciarstwo alpejskie, freestyle-ski-cross, snowboard), biathlon, łyżwiarstwo szybkie, łyżwiarstwo figurowe, hokej na lodzie, curling, saneczkarstwo, bobsleje, skeleton.

5.3. Rozwój infrastruktury sportowej

5.3.1. Realizacja zadań inwestycyjnych

Poprawa infrastruktury
do wyczynowego
uprawiania zimowych
sportów olimpijskich

W latach 2014–2017 nastąpiła stopniowa poprawa infrastruktury do wyczynowego uprawiania sportów zimowych w Polsce w dziewięciu⁵³ spośród 15 olimpijskich dyscyplin sportów zimowych. Na zadania inwestycyjne w latach 2014–2017 (do 31 października) przeznaczono 59,1 mln zł (w 2014 r. – 4,4 mln zł, w 2015 r. – 10,3 mln zł, w 2016 r. – 41,3 mln zł, w 2017 r. – 3,1 mln zł), w tym 56,6 mln zł z FRKF w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu* oraz 2,5 mln zł z budżetu państwa. Minister finansował realizację 28 zadań⁵⁴ infrastruktury sportowej do wyczynowego uprawiania sportów zimowych, w tym 18 realizowanych przez COS, w tym: cztery przez COS w Warszawie, po siedem przez OPO w Szczyrku i OPO w Zakopanem, dziewięć przez gminy (Tomaszów Mazowiecki, Grybów, Duszniki-Zdrój, Świdnica, Dębica, Nowy Targ, Czarny Dunajec) i jedno przez klub sportowy (Gdański Klub Sportowy Stocznowiec).

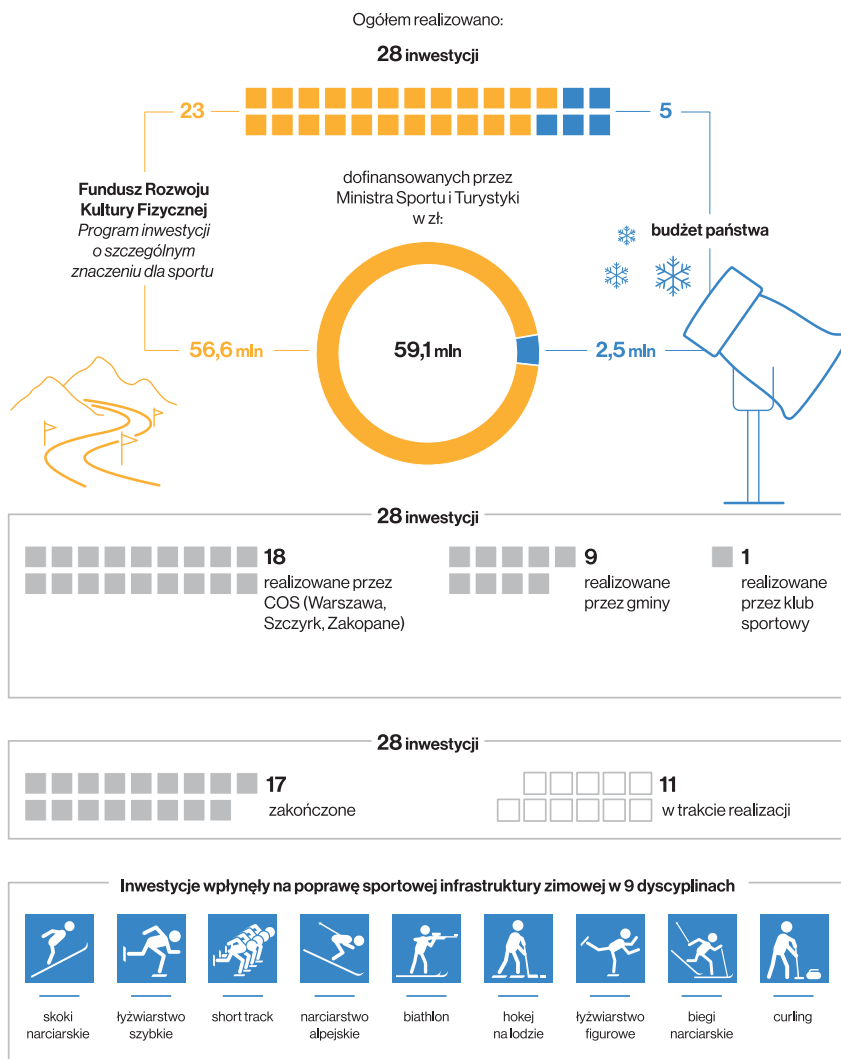
⁵³ Skoki narciarskie, łyżwiarstwo szybkie, short-track, narciarstwo alpejskie, biathlon, hokej na lodzie, łyżwiarstwo figurowe, biegi narciarskie, curling.

⁵⁴ W okresie 2014–2017 r. (I połowa) podpisano umowy na realizację 19 zadań inwestycyjnych dofinansowanych z FRKF i pięciu zadań inwestycyjnych finansowanych z budżetu państwa. Ponadto w okresie 1 lipca–31 października 2017 r. zawarto umowy na dofinansowanie czterech zadań z FRKF w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*: z OPO w Zakopanem na *Rozbudowę tras narciarskich biegowych – etap I – rozbudowa zbiornika do magazynowania wody dla systemu naśnieżania wraz z infrastrukturą towarzyszącą* (1217 tys. zł), z Gminą Miasto Dębica na *Modernizację hali lodowiska* (5000 tys. zł), z Gminą Nowy Targ na *Budowę centrum narciarstwa biegowego Gorce-Kikuszowa* (4000 tys. zł), z Gminą Czarny Dunajec na *Budowę skoczni narciarskich HS16 i HS30 z budynkiem zaplecza* (2700 tys. zł).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 9

Dofinansowanie przez Ministra Sportu i Turystyki zadań inwestycyjnych dotyczących obiektów sportowych do szkolenia zawodników kadry narodowej

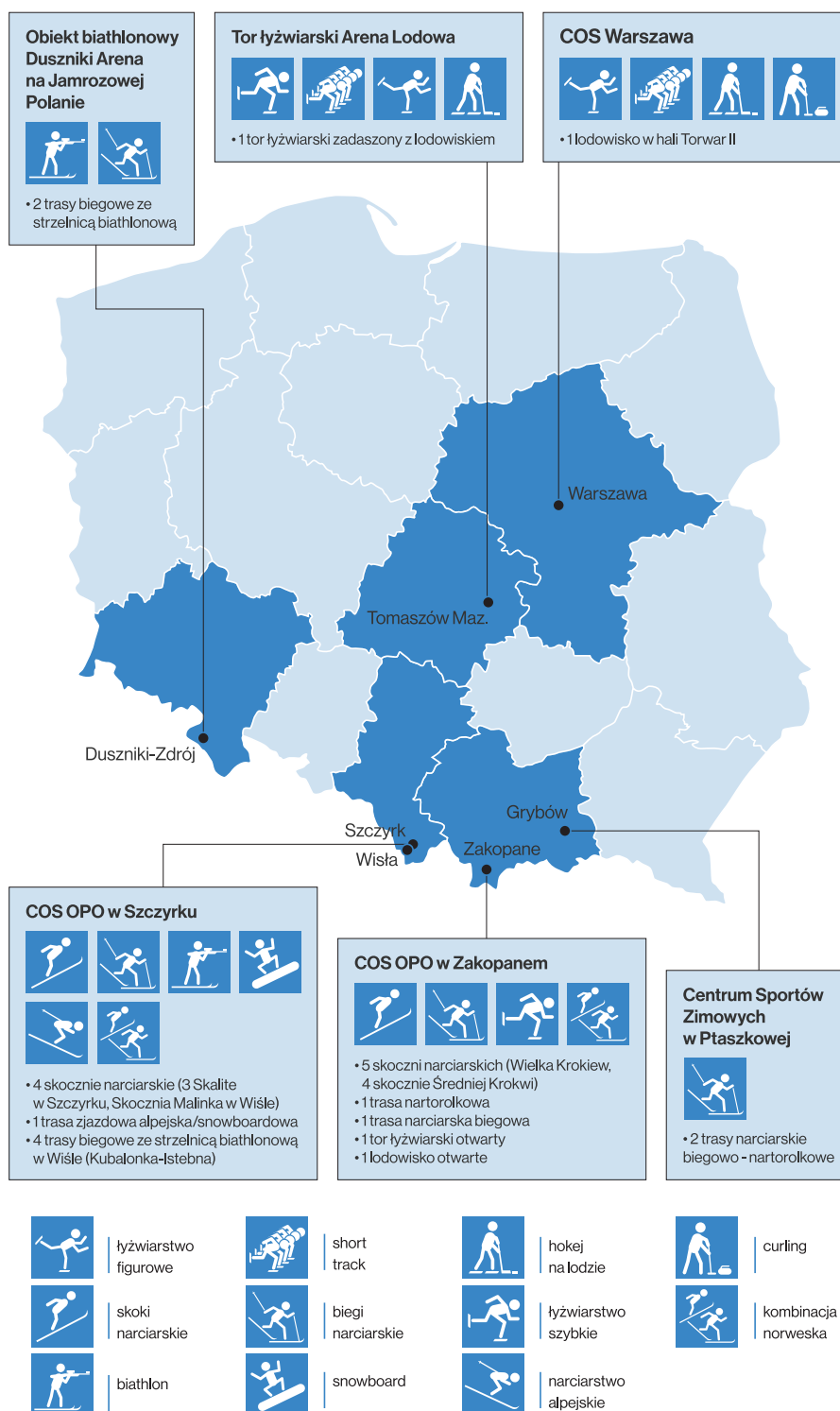
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

Poniżej zamieszczono infografikę dotyczącą bazy obiektów sportowych w Polsce wykorzystywanych w przygotowaniu zawodników kn do IO, MŚ i ME, w tym obiektów sportowych w COS w Warszawie, OPO w Szczyrku, OPO w Zakopanem oraz w jst (gminach).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 10

Baza obiektów sportowych w Polsce do przygotowań zawodników kadry narodowej w kontrolowanych jednostkach

Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie akt kontroli.

Kontrolowane obiekty sportowe wyczynowych sportów zimowych (ze wskazaniem obiektów wielofunkcyjnych do uprawiania sportów zimowych i sportów letnich).

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Obiekty sportowe do uprawiania sportów zimowych dofinansowane w latach 2014–2017 w ramach Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu

Zdjęcie nr 1

Arena Lodowa w Tomaszowie Mazowieckim (woj. łódzkie) – widok z zewnątrz. Obiekt wielofunkcyjny obejmuje tor łyżwiarski, lodowisko w wewnętrznej części toru, boisko wielofunkcyjne (do halowej piłki nożnej, piłki ręcznej, piłki siatkowej, koszykówki), korty tenisowe.

Źródło: Akta kontroli NIK.

Zdjęcie nr 2

Arena Lodowa w Tomaszowie Mazowieckim (woj. łódzkie) – Mistrzostwa Polski w łyżwiarstwie Szybkim na Dystansach (29 października 2017 r.)

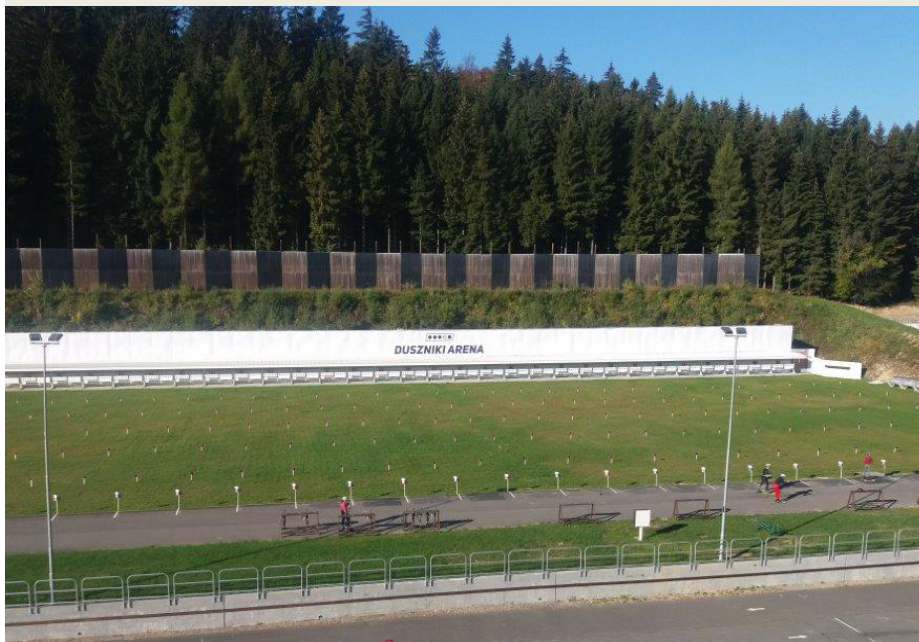

Źródło: Akta kontroli NIK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Zdjęcie nr 3

Duszniki Arena – obiekt biathlonowy na Jamrozowej Polanie w Dusznikach-Zdroju (woj. dolnośląskie)

Źródło: Akta kontroli NIK.

Zdjęcie nr 4

Centrum Sportów Zimowych w Ptaszkowej (Gmina Grybów, woj. małopolskie).
Trasy nartorolkowe na 1 km i 1,5 km.

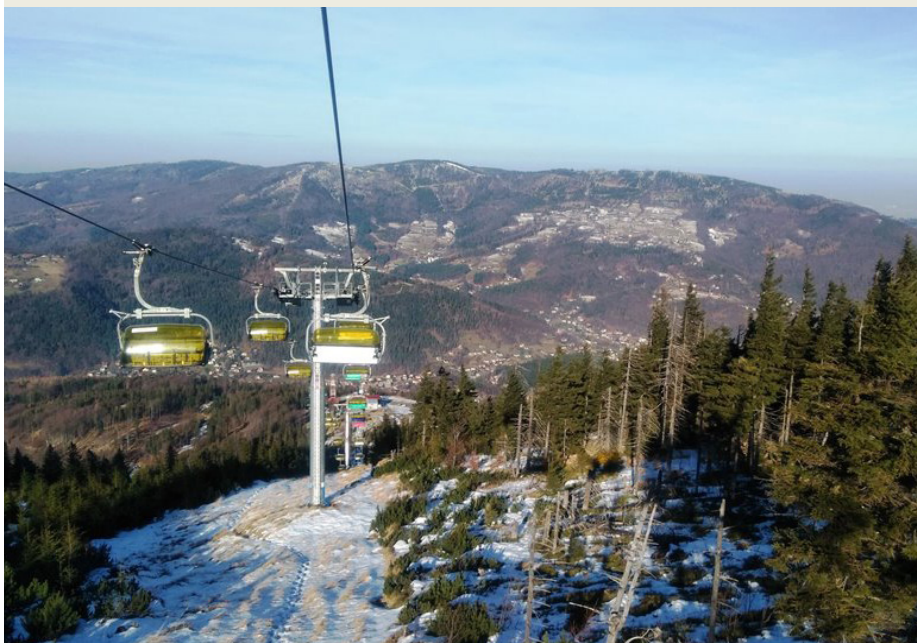

Źródło: Akta kontroli NIK.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Zdjęcie nr 5

Kolej linowa Skrzyczne – Jaworzyna (Ośrodek Przygotowań Olimpijskich COS w Szczyrku, woj. śląskie)

Źródło: Akta kontroli NIK.

Zdjęcie nr 6

Skocznia im. Adama Małysza w Wiśle-Malince (Ośrodek Przygotowań Olimpijskich COS w Szczyrku, woj. śląskie). Widok zeskoku i wieży sędziowskiej.

Źródło: Akta kontroli NIK.

Brak inwentaryzacji bazy obiektów sportowych w MSiP

Minister nie posiadał dostatecznej wiedzy o wykorzystaniu obiektów sportowych do szkolenia zawodników kn w sportach zimowych oraz odnośnie braków w infrastrukturze i wyposażeniu specjalistycznym co, zdaniem NIK, ograniczało rozwój infrastruktury sportowej. W latach 2014–2017 Minister zaniechał przeprowadzenia inwentaryzacji bazy sportowej wykorzystywanej do przygotowań zawodników kn do udziału w IO, MŚ i ME, analizy stopnia jej wykorzystania oraz potrzeb szkoleniowych kn. W Ministerstwie nie sporządzano takiego wykazu ani analizy. Ministerstwo bazowało tylko na posiadanych informacjach odnośnie zawartych umów o dofinansowanie infrastruktury w ramach ogłaszanych przez Ministra programów inwestycyjnych.

Brak zatwierdzonej przez Ministra strategii rozwoju COS

Minister od 2013 r. nie zatwierdził dokumentu określającego kierunki rozwoju i dalszego funkcjonowania COS w okresie wieloletnim w latach 2014–2017 (strategii rozwoju średniookresowego COS), pomimo że baza sportowa COS stanowi główne zaplecze szkoleniowo-treningowe kn oraz zawiera wieloletnie plany inwestycyjne COS, w tym obiektów sportów zimowych. Stanowiło to zaniechanie realizacji wniosku z przeprowadzonej w 2013 r. kontroli NIK pn. *Działalność Centralnego Ośrodka Sportu i Ośrodków Przygotowań Olimpijskich*⁵⁵. Centralny Ośrodek Sportu, od 2011 r. kilkakrotnie przekazywał do zatwierdzenia Ministrowi projekty strategii rozwoju średniookresowego COS. W latach 2014–2017 (do 31 października) COS przekazał Ministrowi do zatwierdzenia co najmniej cztery projekty strategii, tj. na lata 2014–2020, na lata 2016–2020, na lata 2017–2020, na lata 2018–2020. Do dnia 6 grudnia 2017 r. żadna strategia nie została zaakceptowana przez Ministra, pomimo że od 2016 r. taki obowiązek wynikał z *DI PRS 2020*. Przekazywane strategię zawierały wieloletnie plany inwestycyjne COS, m.in. bazy sportowej stanowiącej główne zaplecze szkoleniowo-treningowe dla zawodników kn w sportach zimowych. Zdaniem NIK, brak zatwierdzonej strategii, wynikał z niezapewnienia przez Ministra skutecznego nadzoru nad COS nad opracowaniem tego dokumentu.

Decyzja o zadaszeniu jedyne w Polsce toru łyżwiarskiego

NIK zwraca uwagę, że kluczową decyzję o dofinansowaniu zadaszenia toru łyżwiarskiego w Polsce, Minister podjął dopiero na 1,5 roku przed rozpoczęciem IO PyeongChang 2018 (tj. po ponad dwóch i pół roku od zakończenia IO Soczi 2014). Brak niezwłocznego podjęcia decyzji po IO Soczi 2014 (na których łyżwiarze szybcy zdobyli trzy spośród sześciu medali) oraz zakończenie realizacji tej inwestycji w październiku 2017 r., tj. na niecałe cztery miesiące przed rozpoczęciem IO PyeongChang 2018, nie pozwoliło zdaniem NIK na zapewnienie w kraju pełnych przygotowań łyżwiarzy do IO PyeongChang 2018, w tym do zawodów Pucharu Świata kwalifikujących do tych igrzysk (w okresie październik-grudzień 2017 r.). W ocenie NIK, Minister powinien wypracować mechanizm niezwłocznego podejmowania decyzji o realizacji potrzebnej infrastruktury sportowej, po zakończeniu zimowych IO (np. poprzez ogłoszenie priorytetów inwestycyjnych), w czasie umożliwiającym przygotowanie zawodników do następnych IO.

⁵⁵ W wystąpieniu pokontrolnym NIK z dnia 14 października 2013 r. (Nr P/13/060, KNO-4101-01-05/2013) oraz w Informacji o wynikach kontroli z dnia 14 lipca 2017 r. (KNO-4101-01-01/2013, nr ewid. 169/2013/P/13/060/KNO) sformułowano wniosek dotyczący określenia kierunków rozwoju i dalszego funkcjonowania Centralnego Ośrodka Sportu w okresie wieloletnim.

Do końca 2017 r. COS oraz jst zapewniły w Polsce podstawową bazę sportową w 12 spośród 15 olimpijskich dyscyplin sportów zimowych, jednakże nadal brakuje toru lodowego do szkolenia zawodników w saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie. Ponadto braki występują w specjalistycznych trasach do uprawiania snowboardu i narciarstwa dowolnego (na trasach zjazdowych alpejskich możliwe są konkurencje slalomowe snowboardowe: slalom gigant i slalom równoległy) oraz w wyposażeniu specjalistycznym obiektów COS.

Braki w bazie sportowej

COS w Warszawie i OPO nie w pełni zapewniły warunki organizacyjne i techniczne do szkolenia sportowego oraz przygotowania zawodników do udziału w IO, MŚ i ME. Nie zabezpieczono pełnej bazy sportowej w olimpijskich dyscyplinach sportów, tj. skokach narciarskich, biegach narciarskich, biathlonie, snowboardzie, narciarstwie dowolnym, łyżwiarstwie szybkim, short tracku, curlingu, saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie. Wynikało to głównie z realizacji obiektów sportowych lub modernizacji istniejących obiektów sportowych, a także braków w specjalistycznym wyposażeniu.

Przykłady braków w zimowej bazie sportowej COS oraz sprzęcie specjalistycznym istniejących obiektów dotyczyły m.in.:

- w narciarstwie, w tym: skokach narciarskich wymagana jest modernizacja i przebudowa zespołu Średniej Krokwi; w narciarstwie biegowym brak jest asfaltowej trasy nartorolkowej o długości 5 km, pętli 5 km oraz stadionu zimowego; w narciarstwie dowolnym⁵⁶ oraz snowboardzie – brak jest torów specjalistycznych (jest tylko slalomowy snowboardowy), w biathlonie brak jest trasy asfaltowej do treningów w okresie letnim;
- w łyżwiarstwie szybkim – tor długi – brak było zadaszonego toru łyżwiarzkiego (Mistrzostwa Świata seniorów wymagają zadaszonego obiektu, z wyjątkiem Mistrzostw Europy seniorów) – tor w Tomaszowie Mazowieckim został zadaszony w październiku 2017 r.;
- w short-tracku – występują braki w wyposażeniu Torwar II w COS w Warszawie;
- w hokeju na lodzie i łyżwiarstwie figurowym – brak lodowisk w OPO, brak specjalistycznej tablicy wyników w łyżwiarstwie figurowym na Torwar II,
- w curlingu – brak pełnego zabezpieczenia na lodowisku Torwar II (przeszkodą jest 4–5 dniowy okres na przygotowanie lodowiska do szkolenia i zawodów w curlingu);
- w saneczkarstwie, bobslejach i skeletonie – brak toru lodowego do szkolenia.

W ramach kontroli w OPO Zakopane wskazano na następujące braki:

- na skoczniach narciarskich zespołu Średniej Krokwi: K-85, K-65, K-35, K-15 nie funkcjonowała kolej linowa służąca do transportu skoczków na skocznie K-85 i K-65;
- w biegach narciarskich trasy biegowe były za krótkie według zapotrzebowania PZN (długość najdłuższej pętli wynosi 2,5 km);
- w łyżwiarstwie szybkim – tor długi oraz w short tracku brakuje zadaszonych torów lodowych (w OPO istnieje tor długi otwarty);
- w hokeju na lodzie – lodowisko wewnątrz niezadaszonego toru długiego nie jest wykorzystywane do hokeja na lodzie;
- w narciarstwie alpejskim i snowboardzie – braki w trasach zjazdowych.

⁵⁶ Konkurencje: jazda po muldach, skoki akrobatyczne Aerials, ski cross, ski halfpipe, ski slopestyle.

W ramach kontroli w OPO w Szczyrku na skoczniach narciarskich brak było osłon przeciwwiatrowych na zeskoku skoczni w Szczyrku i Wiśle Malince oraz torów lodowych rozbiegu dla skoczni normalnej Szczyrk-Skalite K-95/HS-106, które pomimo, że nie są wymagane, poprawiłyby bezpieczeństwo zawodników. W biegach narciarskich wskazano m.in. na potrzebę wykonania nawierzchni asfaltowej tras w Wiśle-Kubalonce oraz budowy systemu dośnieżania. W narciarstwie alpejskim konieczna jest modernizacja tras zjazdowych i instalacji naśnieżania.

Polskie związki sportowe wskazały na braki w infrastrukturze do przygotowań zawodników kn (na podstawie badania kwestionariuszowego prezesów pzs):

- Prezes PZN wskazał, że modernizacji wymaga zespół skoczni Średniej Krokwii (K35, K65, K85) w OPO w Zakopanem, trasy biegowe w OPO w Zakopanem są zbyt krótkie, trasy nartorolkowe są zbyt wąskie i za krótkie dla zawodników kn (wystarczające w szkoleniu klubowym i Szkół Mistrzostwa Sportowego). Trasom biegowym narciarskim na Kubalonce w OPO w Szczyrku brakuje sztucznego naśnieżania oraz asfaltowej trasy nartorolkowej. Potrzebne są kompleksy małych skoczni (np. w Chochołowie), trasy biegowe nartorolkowe dla potrzeb treningu wszystkich grup wiekowych. W narciarstwie biegowym dla zawodników klubowych, trasy nie posiadają sztucznego naśnieżania oraz prawie całkowity jest brak tras nartorolkowych (zawodnicy najczęściej trenują na drogach publicznych, co może być niebezpieczne). W narciarstwie alpejskim tylko zimą są warunki do szkolenia zawodników w Polsce, do szkolenia potrzebne jest też uruchomienie stoku Nosal w Zakopanem oraz zmodernizowane i posiadające licencję FIS stoki na Skrzycznym w OPO w Szczyrku.
- Prezes PZŁS zwrócił uwagę, że tory do łyżwiarstwa szybkiego, funkcjonujące w Polsce, to obiekty odkryte, które zamrażane są późno, w listopadzie lub grudniu. Trzy pełnowymiarowe tory (Warszawa, Sanok, Zakopane) ze względów oszczędnościowych zamrażane są zbyt późno i z reguły funkcjonują około trzech miesięcy w roku (w innych krajach pięć miesięcy). W związku z tym szkolenie zawodników kn i zawodników osiągających wysokie wyniki w sporcie młodzieżowym i juniorskim na torze długim odbywa się za granicą na halach lodowych (z reguły w Niemczech i Holandii). Prezes PZŁS poinformował, że jeden zadaszony tor łyżwiarski w Tomaszowie Mazowieckim nie daje gwarancji rozwoju tej dyscypliny sportu tym bardziej, że będzie dostępny co najwyżej przez 7–8 miesięcy w roku. Wskazał, że aby nawiązać równorzędną walkę z czołową światową powinny jeszcze powstać przynajmniej trzy tory (w OPO w Zakopanem, w Sanoku i w Elblągu – skąd pochodzą nasi olimpijczycy), które funkcjonować będą niezależnie od warunków atmosferycznych. Lepsza sytuacja jest w short tracku, w którym zawodnicy mogą korzystać z lodowisk, do których dostęp jest jednak utrudniony z powodu braku ochronnych specjalistycznych materacy oraz dużego obłożenia innymi dyscyplinami. W short tracku wykorzystywane są obiekty w Polsce (przede wszystkim lodowiska w Opolu, Gdańsku, Białymstoku i Sanoku), wyposażone w materace ochronne.
- Prezes PZŁF wskazał, że w Polsce wykorzystywano do szkolenia zawodników kn w łyżwiarstwie figurowym 13 lodowisk, w tym jedno w COS w Warszawie – Torwar II, a pozostałe były obiektami jst. Jedenaście lodowisk było pełnowymiarowych, z czego tylko jedno działało nieprzerwanie przez cały rok, a pozostałe były nieczynne w okresie wiosenno-letnim (przerwy w funkcjonowaniu wynosiły od dwóch do sześciu miesięcy w roku). Zawodnicy kn korzystali z 10 lodowisk, w tym z dwóch sporadycznie, jako miejsca letnich obozów. PZŁF zwrócił również uwagę na złe warunki na lodowiskach w postaci nieodpowiedniej wentylacji czy ogrzewania obiektu, a przy

tym na wysokie koszty wynajmu płyty. Lodowisko Torwar II, wykorzystywane było przez trzy kluby łyżwiarstwa figurowego, oprócz klubów prowadzących szkolenie z hokeja i łyżwiarstwa amatorskiego, które ze względu na koszty i brak bazy trenowały w tym samym czasie. Ponadto stwierdził, że w Polsce zawodnicy trenują średnio 1,5–2 godziny dziennie, podczas gdy na świecie dzieci w wieku do 12 lat trzy godziny, a juniorzy i seniorzy pięć godzin. W przypadku obiektów samorządowych lodowiska są czynne przez 6–7 miesięcy w roku, co świadczy o ich typowo rekreacyjnym przeznaczeniu.

- Prezes PZHL wskazał, że baza COS jest w niewielkim stopniu wykorzystywana na potrzeby szkolenia hokeistów (Torwar II w Warszawie), gdyż nie dysponuje obiektem z pełnowymiarowym lodowiskiem treningowym i zapleczem socjalnym (szatniami i pomieszczeniami dla trenerów i masażystów), profesjonalnie wyposażoną siłownią, salą gimnastyczną, odnową biologiczną i basenem. Brakuje obiektów sportowych wyposażonych w dwie tafle lodowe (obecnie są tylko trzy takie obiekty: Katowice Janów, Toruń i Gdańsk) oraz profesjonalne siłownie, sale gimnastyczne, pomieszczenia odnowy biologicznej i zaplecze socjalne z blisko usytuowaną bazą hotelową. Lodowisko w Dębicy po rozbudowie i modernizacji mogłoby pełnić funkcję lodowiska głównego dla szkolenia kn hokeistów. Jednocześnie Prezes PZHL wskazał, że ten jeden obiekt nie zaspokoi wszystkich potrzeb kn hokeistów.
- Prezes PZB wskazał na brak obiektów z asfaltowymi ścieżkami o odpowiedniej długości, co nie pozwala na prowadzenie bezpiecznych treningów biathlonowych w okresie, kiedy nie ma śniegu (obecnie większa część roku). Związek zauważa, że w Polsce jest tylko jeden obiekt – Duszniki Arena, który spełnia wymogi strzelnicy do uprawiania wyczynowego biathlonu. W okresie, gdy w Polsce nie ma śniegu zawodnicy korzystają z tuneli śnieżnych w Oberhof, Torsby, Vuokatti (odpowiednio – Niemcy, Norwegia, Finlandia) lub wyjeżdżają do obiektów ze sztucznym naśnieżeniem za granicę.
- Prezesi PZSS i PZBiS zwrócili uwagę na brak toru lodowego, ścieżek startowych, a także treningowego toru plastikowego, który umożliwiłby trenowanie saneczkarstwa, bobslei i skeletonu latem m.in. na sankorolkach. Ponadto wskazano na brak torów naturalnych, spełniających normy Międzynarodowej Federacji Saneczkarskiej (FIL). Ośrodki treningowe powinny być wyposażone w specjalistyczne trenażery do sportów saneczkowych. Wiceprezes PZSS wyjaśnił, że przygotowanie toru naturalnego do zawodów wymaga ok. 2 tygodni pracy i poniesienia kosztów ok. 25 tys. zł. Nakłady te jednak mogą zostać zniweczone przez nagłe ocieplenie. Szacunkowy koszt budowy toru plastikowego wynosi 520 tys. euro, natomiast toru lodowego ok. 100 mln zł.
- Prezes PZC wskazał, że obecnie dla potrzeb szkolenia wykorzystuje jedyną całoroczną halę curlingową w Warszawie, która jednak wymaga znacznych nakładów finansowych na modernizację. Dla potrzeb Mistrzostw Polski wykorzystywana jest baza istniejących lodowisk, co jednak wiąże się z dużymi kosztami przygotowania specjalnego lodu do curlingu i wyłączenia na czas zawodów z użytkowania dla potrzeb innych sportów lodowych. Najbardziej brakuje dużej hali co najmniej 4-torowej w której można by organizować zawody rangi międzynarodowej. Ponadto brakuje 3–4 całorocznych hal co najmniej 2-torowych, rozlokowanych w istniejących ośrodkach (Trójmiasto, Toruń, Katowice – Gliwice, Kraków).

Nierzetelne
przygotowanie zadań
inwestycyjnych

W Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój w ramach dwóch zadań inwestycyjnych dofinansowanych przez Ministra ze środków FRKF pn. *Modernizacja obiektu biathlonu zimowego i letniego na Jamrozowej Polanie w Dusznikach-Zdroju* (etap I i etap II), stwierdzono nierzetelne przygotowanie do realizacji zadania budowy budynku sędziowskiego i zbiornika retencyjnego, naruszanie przepisów *Prawa zamówień publicznych* oraz działania niegospodarne. Dokumentacja projektowa w ramach zadań budowy budynku sędziowskiego oraz zbiornika retencyjnego została sporządzona wadliwie. Powołany przez NIK biegły, w badanej dokumentacji projektowej dotyczącej budowy budynku sędziowskiego stwierdził występowanie licznych błędów projektowych, które w konsekwencji wymusiły opracowanie projektów zamiennych i wykonywanie robót dodatkowych. Z kolei w ramach realizacji budowy zbiornika retencyjnego zlecono roboty dodatkowe polegające na wykonaniu odpływu ze zbiornika wraz z instalacją drenarską. Stwierdził również, że elementu tego nie ujęto w dokumentacji projektowej, co stanowiło błąd projektu. Według biegłego, ewentualne wykonanie instalacji drenarskiej dla zbiornika powinno być uwzględnione w dokumentacji, a dokumentacja budowlana powinna też być poprzedzona dokumentacją geologiczną. Taka wiedza była niezbędna dla właściwego zaprojektowania fundamentowania oraz prawidłowego zaprojektowania izolacji przeciwwodnej. Potwierdzenie występowania wody podziemnej niewykazanej na etapie wykonywania projektu budowlanego dałoby podstawę do zaprojektowania i wykonania instalacji drenażowej jako roboty dodatkowej. W dokumentach nie stwierdzono jednak informacji o przyczynach, dla których zdecydowano się na wykonanie drenażu. Według biegłego, powód wykonywania instalacji drenarskiej dla zbiornika był niezrozumiały, a jeżeli rzeczywiście stwierdzono kategorycznie konieczność jej wykonania, to jej brak był ewidentnym brakiem projektowym.

Na podstawie wadliwej dokumentacji projektowej udzielono zamówień publicznych w trybie z wolnej ręki oraz wydatkowano środki w łącznej wysokości 884,8 tys. zł na: *Wykonanie robót dodatkowych w Budynku sędziowskim* na kwotę 543,3 tys. zł; *Wykonanie robót dodatkowych (protokół konieczności 4/2016 z dnia 27 marca 2017 r.)* na kwotę 254,8 tys. zł; *Wykonanie spustu ze zbiornika retencyjnego* na kwotę 86,7 tys. zł. Zamówienia te zostały udzielone z naruszeniem art. 19 ust. 3 pkt 2 ustawy nowelizującej *Pzp*⁵⁷, zgodnie z którym warunkiem koniecznym do udzielania zamówień dodatkowych jest ich niezbędność do prawidłowego wykonania zamówienia podstawowego, która musi wynikać z sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia. Skutkowało to także nieuzasadnionym przedłużeniem terminów realizacji inwestycji. Zgodnie z zawartymi pierwotnie umowami o udzielenie zamówienia publicznego, budowa budynku sędziowskiego miała zakończyć się do dnia 31 grudnia 2016 r., a budowa zbiornika retencyjnego – do 31 października 2016 r., natomiast na podstawie aneksów zawieranych z powodu – mającej swe źródło w wadliwej dokumenta-

⁵⁷ W stanie prawnym obowiązującym do dnia 27 lipca 2016 r. – w świetle art. 67 ust. 1 pkt 5 *Pzp*, zaś od dnia 28 lipca 2016 r. – w świetle art. 19 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1020, ze zm.). Dalej: ustawa nowelizująca *Pzp*.

cji projektowej – konieczności wykonywania robót dodatkowych, terminy zakończenia prac były przesuwane – odpowiednio do dnia 31 lipca 2017 r. (tj. o siedem miesięcy) oraz do dnia 21 listopada 2017 r. (tj. o ponad rok). Ponadto w ramach odbioru budynku sędziowskiego, odebrano oraz poniesiono wydatki, na kłapę oddymiającą z funkcją wylazu dachowego, chociaż faktycznie zamontowano kłapę oddymiającą bez możliwości wyjścia na dach, co zdaniem NIK, było działaniem niegospodarnym i nierzetelnym.

W Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój z wykonawcą kompleksowo sprawującym nadzór inwestorski nad przebiegiem inwestycji wybranym w trybie przetargu nieograniczonego⁵⁸, zawarto dwie dodatkowe umowy związane z pełnieniem nadzoru inwestorskiego dla zadań, łącznie na 60,5 tys. zł, których zakres pokrywał się ze zleconymi wcześniej zadaniami (w zakresie budowy banku śniegu oraz przebudowy budynku sędziowskiego). W SIWZ dla przedmiotowego zamówienia publicznego wskazano, że zakres inwestycyjny przedsięwzięcia obejmował m.in. budowę banku śniegu oraz przebudowę budynku sędziowskiego. W ocenie NIK, zawarcie ww. umów było działaniem niegospodarnym.

Niegospodarne
wydatkowanie środków
na nadzór inwestorski

Spośród 14 skontrolowanych zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*, w czterech zadaniach stwierdzono nieprawidłowości (dwóch realizowanych przez Gminę Miejską Duszniki-Zdrój, w jednym przez OPO w Szczyrku i jednym przez Gminę Grybów) w zakresie udzielenia pięciu zamówień publicznych na roboty budowlane na łączną kwotę 5521,9 tys. zł.

Nieprawidłowości
w zamówieniach
publicznych i realizacji
inwestycji

Przykłady udzielania zamówień publicznych z naruszeniem przepisów Prawa zamówień publicznych w ramach kontrolowanych zadań inwestycyjnych:

OPO w Szczyrku

W ramach zadania inwestycyjnego finansowanego ze środków budżetowych pn. *Przebudowa i modernizacja tras narciarskich zjazdowych (Szczyrk-Skrzyczne) etap II*, udzielono w 2015 r. zamówienia publicznego na roboty budowlane⁵⁹, bez spełnienia warunków udzielania tego zamówienia w trybie z wolnej ręki, co było niezgodne z art. 67 ust. 1 pkt 3 *Prawa zamówień publicznych*. Dyrektor Ośrodka pisemnie uzasadnił wybór zastosowania trybu z wolnej ręki w celu wyłonienia wykonawcy robót budowlanych zrealizowanych w wyniku podpisanej w dniu 24 listopada 2015 r. umowy na kwotę 280 tys. zł. Zdaniem NIK, uzasadnienie to nie wypełniało przesłanki udzielania zamówienia w trybie z wolnej ręki, ponieważ w aktach przedmiotowego postępowania brak było dowodów potwierdzających wystąpienie sygnalizowanych okoliczności (wystąpienie nieprzewidzianej erozji gruntu we wrześniu 2015 r.) oraz wezwań Burmistrza Miasta Szczyrk do zabezpieczenia trasy nad drogą gminną

⁵⁸ W dniu 23 sierpnia 2016 r., Burmistrz udzielił zamówienia publicznego na „Pełnienie funkcji koordynatora budowy przy realizacji zadania pn. „Modernizacja infrastruktury sportowej, zimowej i letniej na Jamrozowej Polanie w Dusznikach Zdroju” (etap I i etap II). Zamówienie obejmowało pełnienie nadzoru inwestorskiego nad realizacją robót od dnia podpisania umowy do dnia odbioru końcowego robót i przedstawienia rozliczenia inwestycji.

⁵⁹ Modernizacja i przebudowa części trasy narciarskiej wraz z istniejącym przepustem nad potokiem (potok bez nazwy km 0+410) oraz kładki nad drogą a tym samym likwidacji kolizji trasy narciarskiej FIS z istniejącą drogą (dz. Nr 5021, ul. Cicha) oraz istniejącym potokiem (dz. nr 5027) na działkach nr 4710, 4711, 4712, 4713, 4715, 4738, 4739, 4740, 5021, 5027 w Szczyrku przy ul. Cichej.

i przepustem. Z treści uzasadnienia i załączników do akt przedmiotowego postępowania wynika też, że OPO planował znacznie wcześniej wykonanie tych robót zabezpieczających i w tym celu uzyskał projekt budowlany zamienny (z sierpnia 2015 r.). Z dodatkowej, wcześniejszej korespondencji Ośrodka wynikało, że zamawiający miał co najmniej od stycznia 2015 r. (tj. znacznie wcześniej niż we wrześniu i listopadzie 2015 r.) świadomość konieczności wykonania prac naprawczych i zabezpieczających w rejonie ww. obiektów. Ponadto z opisu zawartego w projekcie budowlanym zamiennym z sierpnia 2015 r. wynikało, że konieczność zmiany sposobu zabezpieczenia nasypu trasy narciarskiej wyniknęła z potrzeby korekty lokalizacji tej trasy, a także podniesienia niwelety trasy w stosunku do stanu obecnego. W opisie projektu warunki gruntowo-wodne oceniono jako proste i nie stwierdzono niekorzystnych zjawisk geologicznych.

Gmina Miejska Duszniki-Zdrój

W ramach dwóch zadań inwestycyjnych dofinansowanych ze środków FRKF pn. *Modernizacja obiektu biathlonu zimowego i letniego na Jamrozowej Polanie w Dusznikach-Zdroju (etap I)* oraz pn. *Modernizacja obiektu biathlonu zimowego i letniego na Jamrozowej Polanie w Dusznikach-Zdroju – etap II*, gmina udzieliła zamówień publicznych niezgodnie z obowiązującymi przepisami, tj.:

- w trybie przetargu nieograniczonego udzielono zamówienia wykonawcy inwestycji budowy budynku sędziowskiego w kwocie 4.357,5 tys. zł, którego oferta nie spełniała wymogów określonych w SIWZ. Wykonawca został wybrany z naruszeniem przepisów art. 7 ust. 3 w związku z art. 82 ust. 3 *Prawa zamówień publicznych*. Zamawiający w SIWZ wymagał, aby budynek sędziowski objęty był co najmniej 60-miesięczną gwarancją, a zamówienia udzielono wykonawcy, który zaoferował jedynie 36 miesięcy gwarancji. NIK zwraca przy tym uwagę, że przyjmując jedynie 36-miesięczny okres gwarancji gmina niedostatecznie zabezpieczyła swoje interesy;
- w trybie z wolnej ręki udzielono zamówienia na *Wykonanie robót dodatkowych w Budynku sędziowskim* na kwotę 543,3 tys. zł; *Wykonanie robót dodatkowych (protokół konieczności 4/2016 z dnia 27 marca 2017 r.)* na kwotę 254,8 tys. zł; *Wykonanie spustu ze zbiornika retencyjnego* na kwotę 86,7 tys. zł, z naruszeniem art. 19 ust. 3 pkt 2 ustawy nowelizującej *Pzp*;
- Burmistrz Gminy w dwóch postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, tj. na budowę budynku sędziowskiego oraz na budowę zbiornika retencyjnego, nie złożył oświadczenia o bezstronności, o którym mowa w art. 17 ust. 2 *Prawa zamówień publicznych*.

Gmina Grybów

W ramach zadania inwestycyjnego pn. *Budowa tras nartorolkowych oraz budynku zaplecza w ramach Centrum Sportów Zimowych w Ptaszkowej* ogłoszenie o udzieleniu zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na budowę budynku zaplecza i na budowę narciarskiej trasy biegowej etap I, zamieszczono w Biuletynie Zamówień Publicznych dopiero po ponad roku od zawarcia umowy z wykonawcą, czym naruszono art. 95 ust. 1 *Prawa zamówień publicznych*.

Brak prowadzenia ewidencji księgowej zadań inwestycyjnych

W ramach kontrolowanych inwestycji wystąpiły przypadki nie założenia oraz nieprowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej dla dofinansowanych zadań ze środków FRKF w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu*. W Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój dla zadania pn. *Modernizacja obiektu biathlonu zimowego i letniego na Jamrozowej Polanie – etap II* nie założono i nie prowadzono zgodnie z zapisami § 5 pkt 5 umowy o dofinansowanie wyodrębnionej ewidencji księgowej środ-

ków otrzymanych z dofinansowania oraz wydatków na realizację zadania z podziałem analitycznym w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych i bankowych. Stwierdzono, iż wydatki dotyczące etapu II ewidencjonowano na tych samych kontach analitycznych, co zadanie inwestycyjne etapu I (dofinansowanego w ramach odrębnej umowy). Zdaniem NIK, zapisy umowy o dofinansowanie jasno wskazywały na konieczność prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej dotyczącej realizacji zadania inwestycyjnego, natomiast Burmistrz nie zapewnił właściwego nadzoru nad prowadzeniem ewidencji księgowej, zgodnie z jej wymogami.

NIK zwróciła uwagę na stosowanie w Ministerstwie, w latach 2015–2017 nieprzejrzystych zasad oceny w przypadku pięciu zgłoszeń zadań inwestycyjnych dofinansowanych w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu* oraz w Regulaminach prac komisji⁶⁰ do spraw inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu. Dotyczyło to m.in. dokonywania przez Departament Kontroli i Nadzoru MSiT (DKiN) w 2016 i 2017 r. oceny zgłoszeń zadań inwestycyjnych COS w kryterium *Umiejscowienie inwestycji w strategii rozwoju COS* i przyznawania punktów, pomimo że strategia rozwoju średniookresowego COS nie została przez Ministra zatwierdzona; zaniechania przez Departament Inwestycji Sportowych MSiT (DIS) oceny trzech zgłoszeń zadań inwestycyjnych pod względem formalnym w 2016 r. oraz dokonania przez ten departament oceny zgłoszenia zadania w 2015 r. bez wskazania w karcie oceny zgłoszenia proponowanej kwoty dofinansowania, daty dokonania oceny i podpisu osoby/osób dokonujących oceny, a ponadto braku uzasadnienia dla punktacji przyznanej w kryteriach oceny merytorycznej.

Stwierdzono, że OPO w Szczyrku nie uzyskał od wykonawcy robót budowlanych pn. *Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych polegających na budowie wyciągu narciarskiego Doliny II w COS-OPO w Szczyrku*⁶¹ kwoty kary umownej w wysokości 2,2 tys. zł. W dniu 18 stycznia 2016 r. główny księgowy OPO obciążył wykonawcę karą umowną w kwocie 88,3 tys. zł ustaloną w nieprawidłowej wysokości, tzn. obliczonej za 41 dni opóźnienia terminu wykonania robót, podczas gdy z zgodnie z §17 ust. 1 pkt 1 umowy z dnia 3 sierpnia 2015 r. wykonawca był zobowiązany do zapłaty kary umownej w przypadku opóźnienia w zakończeniu wykonania robót budowlanych, w wysokości 0,15% kwoty wynagrodzenia za każdy rozpoczęty dzień opóźnienia (2,2 tys. zł), tj. łącznie 90,4 tys. za 42 dni. W wyniku kontroli NIK OPO w Szczyrku wyegzekwował od wykonawcy zaległą karą umowną wraz z należnymi odsetkami, którą zwrócono do MSiT.

Nieprzejrzyste zasady oceny zgłoszeń zadań inwestycyjnych

Niewyegzekwowanie pełnej kary umownej od wykonawcy zamówienia

⁶⁰ Regulaminie prac komisji stanowiącym załącznik do decyzji nr 24 Ministra z dnia 23 marca 2016 r. w sprawie powołania i trybu działania Komisji do spraw inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu oraz Regulaminie prac komisji stanowiącym załącznik do decyzji nr 15 Ministra z dnia 9 marca 2017 r. w sprawie powołania i trybu działania Komisji do spraw inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu.

⁶¹ W ramach zadania inwestycyjnego dofinansowanego przez Ministra ze środków FRKF pn. *Przebudowa wyciągu orczykowego DOLINY II*.

5.3.2. Wykorzystanie i utrzymanie obiektów sportowych

Dotacje na utrzymanie bazy sportowej COS

W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) Minister udzielił COS dotacji z budżetu państwa na zadania bieżącego utrzymania i zarządzania obiektami sportowymi: w 2014 r. – 20 969,2 tys. zł, w 2015 r. – 22 011 tys. zł, w 2016 r. – 22 313 tys. zł, w I półroczu 2017 r. – 10 290,1 tys. zł. COS Warszawa oraz OPO w Szczyrku i w Zakopanem wykorzystały w ww. okresie odpowiednio: 10 326 tys. zł, 10 906 tys. zł, 11 174 tys. zł, 5567,4 tys. zł. COS terminowo złożył sprawozdania z realizacji zadań za 2014–2016 r. oraz za I półrocze 2017 r. Nadzór nad działalnością COS Minister realizował głównie poprzez kontrole wykorzystania środków publicznych na zlecane zadania z budżetu państwa i FRKF oraz rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących działalności COS. W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) przeprowadzono pięć kontroli (cztery zakończone), w tym kontrolę dotyczącą realizacji zadań dofinansowanych z budżetu państwa w zakresie tworzenia warunków do szkolenia sportowego w 2014 r. (COS w Warszawie)⁶², zadania inwestycyjnego *Przebudowy górnego odcinka kolejki Jaworzyna Skrzyczne* (OPO w Szczyrku), zadania inwestycyjnego *Budowa hali sportowej wielofunkcyjnej* (OPO w Zakopanem). W wyniku kontroli przeprowadzonej w COS w Warszawie sformułowano osiem zaleceń pokontrolnych, które wykonano.

Nieprawidłowe kwalifikowanie przychodów w COS OPO

OPO w Zakopanem i OPO w Szczyrku zawyżyły w latach 2014–2017 (I półrocze) co najmniej o kwotę 13 024,8 tys. zł przychody ze statutowej działalności podstawowej, w związku z kwalifikowaniem do nich przychodów z działalności innej niż podstawowa. Było to niezgodne z § 6 i § 7 ust. 1 Statutu COS oraz z Polityką rachunkowości COS w Warszawie oraz Ośrodków Przygotowań Olimpijskich, stanowiącą załącznik do zarządzeń dyrektora COS nr 47/2013 z dnia 30 października 2013 r. i 16/2015 z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie wprowadzenia zakładowych zasad (polityki) rachunkowości COS oraz Ośrodków Przygotowań Olimpijskich. Zdaniem NIK, skutkowało to przedkładaniem przez OPO do COS w Warszawie niezrzetelnych danych w sprawozdaniach OPO w Zakopanem i OPO w Szczyrku z działalności podstawowej i innej niż podstawowa.

Przykłady

OPO w Szczyrku

W latach 2014–2017 (I półrocze) na skutek niewłaściwie prowadzonej ewidencji księgowej, zawyżono przychody z działalności podstawowej, co najmniej o kwotę 4509,1 tys. zł. Stwierdzono, że do przychodów z działalności podstawowej (konto 700) zakwalifikowano przychody z działalności innej niż podstawowa (konto 701). Dotyczyło to przychodów uzyskanych ze sprzedaży biletów na przejazdy i przewóz koleją linową krzesełkową Szczyrk–Hala Jaworzyna–Skrzyczne; sprzedaży tzw. skipasów narciarskich, biletów na wyciągi narciarskie i innych usług dla narciarzy amatorów, świadczonych w ośrodku narciarskim; sprzedaży biletów wejściowych na krytą pływalnię w kompleksie sportowym; sprzedaży usług udostępnienia lub biletów wejściowych na siłownię, korty tenisowe, sale fitness, gabinet odnowy biologicznej lub hale

⁶² Najważniejsze zalecenia kontroli dotyczyły: stworzenia warunków formalnoprawnych celem wzmocnienia działań w zakresie promocji i marketingu, realizacji i bieżącego monitoringu wdrażania Strategii marketingowej COS, doprowadzenia do pełnego wdrożenia programu komputerowego Trisoft celem usprawnienia obiegu informacji pomiędzy poszczególnymi OPO.

sportowe w kompleksie sportowym dla osób fizycznych i przedsiębiorców; wykorzystania posiadanej bazy organizacyjno-technicznej do świadczenia usług promujących sport i turystykę; świadczenia usług w zakresie turystyki i rekreacji ruchowej, w tym z wykorzystaniem posiadanej bazy organizacyjno-technicznej. Łączna wartość przychodów stanowiących przychody uzyskane z działalności innej niż podstawowa w objętych badaniem okresach (styczniu i lipcu 2014 r., lutym i sierpniu 2015 r., marcu i wrześniu 2016 r., maju 2017 r.) została wykazana jako przychody z działalności podstawowej w *Sprawozdaniach z działalności podstawowej i innej niż podstawowa* OPO za lata 2014–2016 oraz za I półrocze 2017 r., co zdaniem NIK, było działaniem nierzetelnym. Główny księgowy OPO w Szczyrku wyjaśnił, że w 2011 r. uzgodnił telefonicznie z głównym księgowym COS, że wszystkie przychody z działalności bazy sportowej OPO w Szczyrku (bez względu na to kto, w jakim celu i w jakim okresie korzystał z tych obiektów) będą księgowane na kontach grupy 700 i że będą one wykazywane w sprawozdaniach OPO jako przychody z działalności podstawowej. Ponadto *Sprawozdania z działalności podstawowej i innej niż podstawowa* OPO w Szczyrku za lata 2014–2016 i I półrocze 2017 r. były nierzetelne, ponieważ nie obejmowały informacji na temat działalności prowadzonej przez PZN – dzierżawcę skoczni narciarskiej w Wiśle i kompleksu tras narciarsko-biathlonowych w Wiśle-Kubalonce oraz o poziomie wykorzystania tych obiektów. Zgodnie z umową dzierżawy, z 24 października 2011 r. oraz z 15 grudnia 2014 r. PZN był zobowiązany do przekazywania Ośrodkowi kwartalnych sprawozdań z działalności prowadzonej na tych obiektach, zawierających informacje m.in. o ich wykorzystaniu.

OPO w Zakopanem

W latach 2014–2017 (I półrocze) na skutek niewłaściwie prowadzonej ewidencji księgowej, zawyżono przychody z działalności podstawowej co najmniej o kwotę 8515,7 tys. zł. Stwierdzono, że do przychodów z działalności podstawowej (konto 700) zakwalifikowano przychody z działalności innej niż podstawowa (konto 701). Dotyczyło to przychodów ze sprzedaży biletów wstępu na skocznnię narciarską Wielka Krokiew w Zakopanem w latach 2014–2017 (I półrocze). Ponadto przychody z działalności prowadzonej na obiekcie Tor Lodowy z Lodowiskiem (z biletów wstępu), zostały zakwalifikowane do przychodów z działalności podstawowej, pomimo że uzyskano je z działalności innej niż podstawowa, jednakże sposób prowadzenia szczegółowej ewidencji księgowej nie pozwalał na wyodrębnienie tych kwot przychodów.

W latach 2014–2016 obiekty sportów zimowych w bazie COS znajdowały się w OPO w Szczyrku, OPO w Zakopanem oraz COS w Warszawie. W latach 2014–2016 odnotowano wzrost wykorzystania przez osiem pzs sportów zimowych, bazy sportowej w COS ogółem (w COS w Warszawie i sześciu OPO obiektów do sportów zimowych i obiektów ogólnorozwojowych np. hal sportowych, pływalni, siłowni itd.) na szkolenie centralne, z 79 do 95 zgrupowań (o 20%) oraz z 2870 do 4498 osobodni (o 57%).

Jednakże, w latach 2014–2016, wykorzystanie bazy sportowej na szkolenie centralne zawodników kn wzrosło jedynie w OPO w Zakopanem, a zmniejszyło się w OPO w Szczyrku (COS w Warszawie nie realizuje szkolenia centralnego, ponieważ nie posiada bazy noclegowej). W ww. okresie w OPO w Szczyrku, OPO Zakopanem i COS w Warszawie nastąpił natomiast spadek także wykorzystania przez pzs bazy sportowej w szkoleniu skróconym.

W ramach szkolenia centralnego w OPO w Szczyrku wzrosła liczba zgrupowań o 12% (z 49 do 55), liczba zawodników o 9% (z 318 do 346), natomiast

Wykorzystanie bazy sportowej COS

spadła liczba osobodni o 6% (z 1248 do 1173), przy czym z bazy korzystały tylko dwa związki: PZN i PZHL. Wykorzystanie bazy OPO w Zakopanem wzrosło w liczbie zgrupowań o 62% (z 21 do 34), liczbie zawodników o 108% (z 145 do 301) oraz liczbie osobodni o 179% (z 677 do 1888), przy czym korzystały z niej tylko trzy związki: PZN, PZB, PZŁS. W ramach szkolenia skróconego z bazy OPO w Szczyrku korzystał jedynie PZN, a wykorzystanie zmniejszyło się z 3240 do 2074 osobowejść (o 36%), z OPO w Zakopanem korzystały cztery związki: PZN, PZB, PZŁS, PZBiS, a wykorzystanie zmniejszyło się z 2011 do 1301 osobowejść (o 35%), natomiast w COS w Warszawie korzystały cztery związki (PZŁF, PZŁS, PZSS, PZC), a wykorzystanie zmniejszyło się z 1385 do 470 osobowejść (o 66%)⁶³.

OPO w Zakopanem wskazał, że spadek wykorzystania bazy w szkoleniu skróconym wynikał z decyzji trenerów i sztabów szkoleniowych pzs, a także z modernizacji w 2016 r. Wielkiej Krokwi. W OPO w Szczyrku wyjaśniono, że brak korzystania z bazy sportowej OPO przez część pzs, tj. PZŁF, PZŁS, PZSS, PZBiS, PZC wynikało z braku specjalistycznej infrastruktury sportowej (np. lodowiska, toru lodowego). COS w Warszawie wyjaśnił, że niskie wykorzystanie lodowiska Torwar II przez PZC, PZŁS wynikało z nieposiadania przez halę Torwar odpowiedniej stałej infrastruktury dla szkolenia przez te związki.

50% zgrupowań krajowych kn na obiektach COS

W ramach kontrolowanych 11 umów na przygotowanie zawodników kn, 267 zgrupowań krajowych zawodników kn odbyło się w kraju, w tym 50% (133) na obiektach COS. Dwa pzs (PZSS i PZC) w ogóle nie korzystały z bazy sportowo-szkoleniowej COS, zaś jeden (PZHL) wykorzystywał ją w niewielkim stopniu organizując dwa zgrupowania w 2015 r. oraz nie wykorzystując jej wcale w roku 2016. W Programach Ministra na 2015 i 2016 r. jedynie zalecano korzystanie z obiektów sportowych COS, natomiast w Programie na 2017 r. wprowadzono obowiązek korzystania z bazy COS, zaś możliwość korzystania z innej bazy uzależniono od uzyskania przez pzs zgody dyrektora DSW.

Ograniczone korzystanie przez pzs z programu lojalnościowego COS

Zdaniem NIK, niewystarczające były działania COS w celu maksymalizacji wykorzystania bazy sportowej do sportów zimowych przez pzs. Zasady obowiązującego od marca 2014 r. programu lojalnościowego w OPO⁶⁴ nie przewidywały możliwości ustalenia innych warunków niż określonych w dokumencie ustanawiającym ten program przez dyrektora COS. Spowodowało to wykluczenie pzs sportów zimowych z korzystania z preferencyjnych cen usług OPO. Żaden z tych pzs nie skorzystał w latach 2014–2017 (I półrocze) z niższych stawek cenowych w OPO w Zakopanem i w Szczyrku, albowiem nie spełniły one warunku liczby zrealizowanych osobodni (1000) i zadeklarowanej liczby osobodni w zawartej odrębnie z każdym z OPO umowie (2000). PZŁS na zgrupowania kn wykorzystał w 2016 r. ogółem 1173 osobodni szkolenia stacjonarnego, a PZN w latach 2015–2016 odpo-

⁶³ W I połowie 2017 r. wykorzystanie wzrosło do 1545 osobodni (w tym 1395 osobodni na szkolenie zawodników kn przez PZŁF).

⁶⁴ Zarządzenie nr 8/2014 dyrektora COS z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie stawek osobodnia dla zawodników kadry olimpijskiej i narodowej seniorów polskich związków sportowych oraz zawodników kadry narodowej juniorów polskich związków sportowych, zarządzenie nr 60/2014 dyrektora COS z dnia 27 listopada 2014 r. w ww. sprawie.

wiednio: 1207 i 1173 osobodni, jednakże nie podpisały one z OPO umowy, w której zadeklarowałyby wykorzystanie 2000 osobodni w roku. NIK nie podzielił wyjaśnień COS, że zasady określone w programie lojalnościowym spełniają swoje zadanie i obniżenie progów stawek za osobodzień w żaden sposób nie gwarantuje, że dany pzs sportów zimowych zrealizuje większą liczbę akcji szkoleniowych, gdyż COS nie przeprowadził analizy efektywności korzystania przez związki z tego programu. Zdaniem NIK, dostosowanie wymogów do specyfiki działalności pzs, w szczególności w sportach zimowych, mogłoby zachęcić je do większego korzystania z infrastruktury sportowej oraz usług OPO.

NIK zauważa, że niskie było wykorzystanie w latach 2014–2017 (I półrocze) lodowiska Torwar II w COS w Warszawie na szkolenie sportowe zawodników kn i organizację zawodów w olimpijskich dyscyplinach sportów zimowych. Pomimo wydatkowania 7,5 mln zł z budżetu państwa i FRKF na poprawę jego infrastruktury, nie przekraczało ono 2% jego rocznego wykorzystania. Lodowisko to było wykorzystywane przede wszystkim na cele szkolenia klubowego oraz cele komercyjne. W latach 2014–2017 (I półrocze) z lodowiska korzystały tylko dwa pzs (PZŁF i PZC), a jego wykorzystanie wynosiło odpowiednio: 1,3%, 1%, 0,4% i 2%. Wykorzystanie w ww. okresie Torwar II na cele szkolenia klubowego (kluby sportowe, związki sportowe oraz inne podmioty działające w zakresie kultury fizycznej) stanowiło odpowiednio: 55,8%, 53,4%, 65,9%, 71,9%, natomiast na cele komercyjne – 42,9%, 45,6%, 33,7%, 26,1%. W latach 2014–2016 tylko dwa pzs, tj. PZŁF i PZC realizowały szkolenia i zawody sportowe na Torwar II, odpowiednio: 1210, 990, 420 osobowejść, z czego jedynie PZŁF korzystał w całym okresie objętym kontrolą z lodowiska. Niskie wykorzystanie lodowiska przez PZC do curlingu oraz brak wykorzystania przez PZŁS do short tracka wynikały z braku zabezpieczenia przez COS na lodowisku odpowiedniej stałej infrastruktury dla tych dyscyplin (tylko jednorazowe wykorzystanie na zawody międzynarodowe w curlingu w 2014 r.). Niskie wykorzystanie Torwar II, zdaniem NIK, wynikało z niezapewnienia w COS w Warszawie elementów niezbędnych dla organizacji szkolenia, tj. m.in. siłowni, odnowy biologicznej, zaplecza gastronomicznego oraz noclegów. Ponadto przeszkodą w wykorzystaniu lodowiska na szkolenie kn oraz organizację krajowych i międzynarodowych zawodów sportowych w hokeju na lodzie jest brak drugiego lodowiska (treningowego)⁶⁵, na co również wskazywał w badaniu kwestionariuszowym prezes PZHL.

Kontrola ośmiu zimowych obiektów sportowych w COS w Warszawie, OPO w Szczyrku i Zakopanem oraz w Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój, Gminie Mieście Tomaszów Mazowiecki, Gminie Grybów wykorzystywanych do szkolenia sportowego i przygotowań zawodników kn, za wyjątkiem zespołu skoczni narciarskich Średnia Krokiew w Zakopanem w OPO w Zakopanem, wykazała dobry stan techniczny tych obiektów.

Niskie wykorzystanie lodowiska Torwar II na cele pzs

Dobry stan techniczny obiektów sportowych

⁶⁵ W Strategii Rozwoju Średniookresowego COS na lata 2018–2020, złożonej do zatwierdzenia Ministrowi, COS zaplanował budowę w COS w Warszawie lodowiska treningowego.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Użytkowanie obiektów bez pozwolenia organu nadzoru budowlanego

Stwierdzono, że OPO w Szczyrku oraz Gmina Miejska Duszniki-Zdrój użytkowały obiekty budowlane bez zawiadomienia organu nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy oraz bez pozwolenia na użytkowanie.

Przykłady

Dyrektor OPO w Szczyrku nie zawiadomił Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o zakończeniu budowy kładki (obiektu mostowego), murów oporowych i przepustu rurowego (obiektów inżynierskich) położonych w przebiegu trasy narciarskiej FIS w Szczyrku, czym naruszono art. 54 ust. 1 *Prawa budowlanego*. Ponadto przed przystąpieniem do użytkowania nie uzyskano dla tych obiektów decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, co stanowiło naruszenie art. 55 ust. 1 pkt 1 lit. h *Prawa budowlanego* oraz nie zapewniono założenia książki obiektu budowlanego wymaganej dla tego typu obiektów. W toku przeprowadzonych przez kontrolera NIK oględzin ustalono, że ww. obiekty są ukończone, sprawne i użytkowane.

W Gminie Miejskiej Duszniki-Zdrój podczas Otwartych ME Seniorów w biathlonie na Jamrozowej Polanie w dniach 23–29 stycznia 2017 r., dopuszczono do użytkowania budynek sędziowski bez uzyskania pozwolenia na użytkowanie, co stanowiło naruszenie art. 54 i art. 56 *Prawa budowlanego*. Burmistrz Gminy stwierdził, że funkcjonowanie w obiekcie w trakcie ME odbywało się na podstawie zezwolenia kierownika budowy, który określił strefy tak zwane bezpieczne, w których tymczasowo mogły przebywać osoby z kierownictwa zawodów i media. Została wyznaczona na budynek sędziowski odrębna strefa, którą firma ochroniarska zabezpieczała i tylko osoby z odpowiednią akredytacją mogły wejść i poruszać się po niej. Wszystkie osoby mające akredytacje były poinformowane o strefach, w których mogą się poruszać. Strefy te były wydzielone i miejsca niewskazane były zabezpieczone czy też oddzielone. NIK nie uwzględnił ww. wyjaśnień, ponieważ przyjęty sposób użytkowania obiektu nie znajduje umocowania w przepisach prawa.

Brak prowadzenia książki obiektu budowlanego

W OPO w Szczyrku wystąpiły przypadki nie założenia książek obiektu budowlanego dla czterech samodzielnych obiektów budowlanych, a w COS w Warszawie książkę obiektu budowlanego prowadzono niezgodnie z obowiązującymi przepisami.

Przykłady

OPO w Szczyrku nie założył i nie prowadził książek obiektu budowlanego, wymaganych w art. 64 ust. 1 *Prawa budowlanego* dla dwóch wyciągów narciarskich orczykowych (Doliny II i Doliny III), kolei linowej krzesełkowej na terenie skoczni narciarskiej w Wiśle (pomimo że przeprowadzał coroczne kontrole stanu technicznego wyciągów), a ponadto dla kładki, murów oporowych i przepustu rurowego położonych w przebiegu trasy narciarskiej FIS w Szczyrku. Ponadto Ośrodek nie ujął podpór trasowych kolei linowej krzesełkowej na odcinku Hala Jaworzyna–Skrzyczne w dwóch książkach obiektu prowadzonych dla tego odcinka (pozostałe obiekty i budowle odcinka: sterownia, stacja dolna napędowa z budynkiem magazynu krzesełek, stacja górna Skrzyczne z peronem zostały ujęte w dwóch innych książkach obiektu budowlanego).

COS w Warszawie prowadził książkę obiektu budowlanego lodowiska Torwar II niezgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego, tj. nie dokonano w niej wpisu danych dotyczących przeprowadzonych okresowych kontroli technicznych, tj. protokołu z 19 listopada 2014 r. i protokołu z 24 listopada 2014 r. oraz protokołu z 5-letniego przeglądu technicznego budynku Torwar II z 31 maja 2016 r. (naruszono § 5 pkt 4 ww. rozporządzenia). Ponadto wpisy potwierdzające kontrole obiektu w pięciu pozycjach wskazywały, że daty kontroli przypisane do wskazanych w danej pozycji protokołów

nie były wykazane według kolejności przeprowadzonych kontroli (naruszono § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia). W stanie faktycznym nie dokonywano też wpisów w kolumnie 4 i 5 (w tablicy nr 4 i 5), zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia oraz § 6 ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia, który stanowi, że wpis do książki powinien zawierać m.in. dane identyfikujące dokument będący przedmiotem wpisu, określać ważne ustalenia w nim zawarte oraz dane identyfikujące osobę, która dokument wystawiła.

OPO w Zakopanem, z naruszeniem przepisów o dozorcze technicznym oraz bez uzgodnienia dokumentacji technicznej z Transportowym Dozorem Technicznym (TDT) przeprowadziło remont oraz prace modernizacyjne kolei linowej na zespole skoczni narciarskich Średniej Krokwi (K-85, K-65, K-35, K-15). Skutkowało to wydatkowaniem 175,5 tys. zł, w tym 12,3 tys. zł za wykonanie ekspertyzy w 2014 r., 143 tys. zł w 2016 r. za prace remontowe kolei linowej oraz 20,2 tys. zł w 2017 r. za wzmocnienie fundamentu i odwierty w fundamencie pod koleją linową, regenerację hamulca kolei oraz wymianę instalacji elektrycznej. W związku z brakiem kolei zawodnicy musieli wchodzić po schodach z nartami. Powodowało to utrudnienia w treningach skoczków kn, ponieważ zawodnicy musieli odbywać treningi w odległym OPO w Szczyrku. Ponadto, w toku kontroli stwierdzono, że przy zapadającym zmroku, na nieoświetlonej skoczni K-15 odbywał się trening trójki dzieci. Prowadzone prace remontowe i modernizacyjne przez prawie półtora roku nie spowodowały uruchomienia kolei linowej.

Zdaniem NIK wynikało to z niezapewnienia przez dyrektora COS oraz dyrektora OPO w Zakopanem właściwego nadzoru nad realizacją przez OPO w Zakopanem remontu kolei linowej. Uszkodzona w grudniu 2013 r. kolej, pomimo zlecenia przeprowadzenia i wykonania jej naprawy do lipca 2017 r., nie została dopuszczona do eksploatacji przez TDT. Do końca 2017 r., tj. przez prawie półtora roku od rozpoczęcia remontu w lipcu 2016 r. nie uzyskano decyzji TDT o dopuszczeniu kolei do eksploatacji. Pomimo ujawnienia problemów technicznych oraz braku jej eksploatacji, COS w nie przeprowadził żadnej kontroli w tym zakresie. Dyrektor COS nie zapewnił właściwego nadzoru nad OPO w Zakopanem w zakresie realizacji remontu, co stanowiło niewłaściwą realizację § 10 ust. 1 regulaminu organizacyjnego COS⁶⁶, zgodnie z którym dyrektor COS zarządza COS w całości oraz nadzoruje działalność Ośrodków Przygotowań Olimpijskich. Ponadto Dział Inwestycji i Remontów COS nie przeprowadził przed zleceniem remontu kolei analizy realizacji zakresu rzeczowego remontu w relacji wykorzystywanych środków finansowych, przewidywanej w § 29 pkt 11 regulaminu organizacyjnego COS, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 10/2016 dyrektora COS z dnia 22 marca 2016 r. w sprawie nadania Regulaminu organizacyjnego Centralnego Ośrodka Sportu. W dniu 10 lipca 2018 r. TDT wydał decyzję zezwalającą na eksploatację ww. kolei linowej.

W OPO w Szczyrku, od dnia zawarcia umowy dzierżawy⁶⁷ z 15 grudnia 2014 r. nie wyegzekwowano od dzierżawcy (PZN) złożenia zabezpieczenia

Nieprawidłowa realizacja remontu kolei linowej na zespole skoczni Średniej Krokwi w Zakopanem

Nieegzekwowanie przez OPO zabezpieczenia roszczeń

⁶⁶ Stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 21/2017 dyrektora COS z dnia 18 września 2017 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Centralnego Ośrodka Sportu.

⁶⁷ Nieruchomości gruntowych i budynkowych Skoczni narciarskiej w Wiśle i Kompleksu narciarskich tras biegowych i biathlonowych w Wiśle i Istebnej.

ewentualnych roszczeń OPO wynikających z realizacji tej umowy, w formie wpłaty kaucji zabezpieczającej lub gwarancji bankowej w wysokości 100 tys. zł. Ponadto nie uzyskano oświadczenia Zarządu PZN w formie aktu notarialnego o poddaniu się, w trybie art. 777 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁶⁸, egzekucji należności czynszowych i pozostałych opłat wynikających z tytułu zawarcia ww. umowy dzierżawy. Ponadto oświadczenie w formie aktu notarialnego dotyczące umowy dzierżawy z 23 października 2017 r. Zarząd PZN złożył dopiero 7 grudnia 2017 r., co oznacza, że Ośrodek uzyskał je po ponad miesiącu i 14 dniach od dnia zawarcia umowy, a wpłatę zaległej kaucji zabezpieczającej uzyskał od PZN dopiero 10 stycznia 2018 r., tj. ze zwłoką wynoszącą dwa miesiące i 18 dni (po podpisaniu, w dniu 28 grudnia 2017 r., porozumienia przewidującego możliwość zamiany kaucji na gwarancję bankową). Naruszało to § 3 ust. 16 i 17 umowy dzierżawy, ponieważ kaucja powinna zostać wpłacona przez PZN najpóźniej do dnia jej zawarcia, a konsekwencją nie wykonania przez PZN obowiązku przedłożenia, w terminie jednego miesiąca od zawarcia umowy, oświadczenia o poddaniu się egzekucji roszczeń OPO, powinno być jej wygaśnięcie.

⁶⁸ Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Celem głównym kontroli było udzielenie odpowiedzi na pytanie: Czy państwo zapewnia odpowiednie warunki do rozwoju wyczynowego uprawiania sportów zimowych?

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Założono, że badania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące pytania szczegółowe:

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy stworzono warunki finansowe oraz organizacyjne umożliwiające rozwój wyczynowych sportów zimowych?
2. Czy zapewniono warunki szkoleniowe oraz infrastrukturę sportową do uprawiania wyczynowych sportów zimowych oraz przygotowania zawodników do uczestnictwa w zawodach sportowych?
3. Czy osiągnięto zaplanowane efekty realizacji zadań?

Kontrolą objęto 15 jednostek, w tym: Ministerstwo Sportu i Turystyki, Polski Komitet Olimpijski, Centralny Ośrodek Sportu w Warszawie, Centralny Ośrodek Sportu Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku, Centralny Ośrodek Sportu Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Zakopanem, trzy gminy (Duszniki-Zdrój, Grybów, Tomaszów Mazowiecki), siedem polskich związków sportowych (Polski Związek Narciarski, Polski Związek Hokeja na Lodzie, Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Sportów Saneczkowych, Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego, Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego, Polski Związek Curlingu).

Zakres podmiotowy

W Ministerstwie Sportu i Turystyki, Centralnym Ośrodku Sportu w Warszawie, Centralnym Ośrodku Sportu Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku, Centralnym Ośrodku Sportu Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Zakopanem kontrole przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶⁹, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 1 tej ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Kryteria kontroli

W gminach kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 2 tej ustawy, tj. legalności, gospodarności i rzetelności.

W Polskim Komitecie Olimpijskim i siedmiu polskich związkach sportowych kontrole przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy o NIK, z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust. 3 tej ustawy, tj. legalności i gospodarności.

Kontrolą objęto lata 2014–2017. Postępowanie kontrolne przeprowadzono w okresie od 18 września 2017 r. do 2 lutego 2018 r.

Okres objęty kontrolą pokontrolnych

W ramach przygotowania przedkontrolnego, w trybie art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o NIK, uzyskano informacje z MSiT (DSW, DIS, DKiN), m.in. w zakresie realizacji przez Ministra w latach 2014–2016 zadań wspierania rozwoju zimowych sportów wyczynowych, w tym zadań inwestycyjnych dotyczących infrastruktury do wyczynowego uprawiania tych sportów.

Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK

⁶⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

ZAŁĄCZNIKI

Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK o informację do Prezesa Polskiego Związku Bobslei i Skeletonu, Dyrektora Instytutu Sportu – Państwowego Instytutu Badawczego, Prezesa Telewizji Polskiej S.A., Prezesa Polskiego Radia S.A. oraz Burmistrza Miasta Zakopane.

Pozostałe informacje

Kontrola pn. Wspieranie wyczynowego uprawiania sportów zimowych (P/17/029) została podjęta z inicjatywy własnej Najwyższej Izby Kontroli.

W informacji o wynikach kontroli wykorzystano infografiki przygotowane przez Polską Grupę Infograficzną.

Minister Sportu i Turystyki w dniu 15 lutego 2018 r. wniósł 13 zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego z dnia 22 stycznia 2018 r. Uchwałą z dnia 25 kwietnia 2018 r. Nr 18/2018 Kolegium NIK oddaliło siedem zastrzeżeń, cztery uwzględniło w części, a dwa uwzględniło w całości. Ponadto zastrzeżenia zgłosili kierownicy pięciu kontrolowanych jednostek, tj. Polskiego Związku Łyżwiarstwa Szybkiego, Centralnego Ośrodka Sportu w Warszawie, Centralnego Ośrodka Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku, Centralnego Ośrodka Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Zakopanem oraz Urzędu Miejskiego w Dusznikach-Zdroju.

Stan realizacji wniosków pokontrolnych

Wyniki kontroli przedstawiono w 15 wystąpieniach pokontrolnych, w tym w 12 wystąpieniach sformułowano 43 wnioski pokontrolne, z tego sześć skierowano do Ministra. W przypadku trzech kontrolowanych jednostek (Polski Związek Biathlonu, Polski Związek Curlingu, Miasto Tomaszów Mazowiecki) odstąpiono od formułowania wniosków pokontrolnych.

Ogółem realizowano 24 wnioski pokontrolne, 18 jest w trakcie realizacji, a jednego nie zrealizowano.

Finansowe rezultaty kontroli

W siedmiu skontrolowanych jednostkach: Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku i w Zakopanem, Polskim Związku Biathlonu, Polskim Związku Hokeja na Lodzie, Polskim Związku Łyżwiarstwa Figurowego i Polskim Związku Łyżwiarstwa Szybkiego, Urzędzie Miejskim w Dusznikach-Zdroju finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 19 110 351,58 zł, tj.:

- a) 102 152,77 zł stanowiło uszczuplenie środków lub aktywów w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku;
- b) 5 753 235,75 zł stanowiły kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa (5 242 369,45 zł w Urzędzie Miejskim w Dusznikach-Zdroju, 230 866,30 zł w Polskim Związku Hokeja na Lodzie, 280 000 zł w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku);
- c) 174 471,07 zł stanowiły kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami (60 500 zł w Urzędzie Miejskim w Dusznikach-Zdroju, 53 320 zł w Polskim Związku Hokeja na Lodzie, 56 550 zł w Polskim Związku Biathlonu, 2332,97 zł w Polskim Związku Łyżwiarstwa Figurowego, 1768,10 zł w Polskim Związku Łyżwiarstwa Szybkiego);
- d) 13 075 732,25 zł stanowiły sprawozdawcze skutki nieprawidłowości (4 509 100 zł w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku, 8 515 665,08 zł w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Zakopanem, 50 967,17 zł w Polskim Związku Łyżwiarstwa Szybkiego);

- e) 4759,74 zł stanowiły korzyści finansowe (2152,77 zł w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrk, 2606,97 zł w Polskim Związku Łyżwiarstwa Figurowego).

W wyniku kontroli przeprowadzonych przez NIK kontroli skierowano:

Działania podjęte
po zakończeniu kontroli

1. trzy zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, w związku z naruszeniem art. 9 pkt 3 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁷⁰ w Polskim Związku Hokeja na Lodzie; art. 17 ust. 1b pkt 2 tej ustawy w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrk oraz art. 17 ust. 1b pkt 2, ust. 1c i ust. 4 tej ustawy w Urzędzie Miejskim w Dusznikach-Zdroju;
2. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, w związku z naruszeniem przepisów *Prawa zamówień publicznych* oraz art. 91a *Prawa budowlanego* w Urzędzie Miejskim w Dusznikach-Zdroju;
3. dwa zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia wykroczenia, w związku z naruszeniem art. 93 pkt 9 *Prawa budowlanego* w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrk;
4. zawiadomienie o użytkowaniu obiektów budowlanych bez uzyskania decyzji pozwolenie na użytkowanie, w związku z naruszeniem art. 55 ust. 1 i 2 oraz art. 57 ust. 7 *Prawa budowlanego* w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Szczyrk.

W kontroli uczestniczyły: Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego oraz pięć Delegatur NIK.

⁷⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 1311, ze zm. Dalej: ustawa o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

ZAŁĄCZNIKI

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*
1.	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego	Ministerstwo Sportu i Turystyki	Witold Bańka	0
		Polski Komitet Olimpijski	Andrzej Kraśnicki	0
		Centralny Ośrodek Sportu	Tomasz Marian Koziński	0
		Polski Związek Hokeja na Lodzie	Dawid Chwałka	0
2.	Delegatura NIK w Katowicach	Centralny Ośrodek Sportu Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Szczyrku	Ireneusz Furczyk	0
		Polski Związek Biathlonu	Dagmara Gerasimuk	0
3.	Delegatura NIK w Krakowie	Centralny Ośrodek Sportu Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Zakopanem	Sebastian Danikiewicz	0
		Polski Związek Narciarski	Apoloniusz Tajner	0
		Urząd Gminy Grybów	Piotr Krok	0
4.	Delegatura NIK w Łodzi	Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim	Marcin Witko	0
5.	Delegatura NIK w Warszawie	Polski Związek Curlingu	Marek Jóźwik	0
		Polski Związek Łyżwiarstwa Szybkiego	Roman Derks	0
		Polski Związek Łyżwiarstwa Figurowego	Marek Kaliszek	0
		Polski Związek Sportów Saneczkowych	Michał Jasnosz	0
6.	Delegatura NIK we Wrocławiu	Urząd Miejski w Dusznikach-Zdroju	Piotr Andrzej Lewandowski	0

*) Ocena: pozytywna (P), pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości (PN), negatywna (N), opisowa (O).

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Zasady uprawiania i organizowania sportu, w tym wyczynowego zostały określone w ustawie *o sporcie*, która zawiera przepisy, zgodnie z którymi sportowcy mogą uczestniczyć we współzawodnictwie sportowym otrzymując stypendia sportowe, nagrody pieniężne oraz świadczenia pieniężne. Realizacją zadań w ramach sportu wyczynowego, w tym szkolenia sportowego zawodników zajmują się polskie związki sportowe.

Organizowanie
i uprawianie sportu
wyczynowego

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy *o sporcie*, w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie może być utworzony polski związek sportowy. Utworzenie polskiego związku sportowego przez związek sportowy wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (art. 7 ust. 2 ww. ustawy). Członkiem polskiego związku sportowego może być klub sportowy, związek sportowy oraz inna osoba prawna, której statut, umowa albo akt założycielski przewiduje prowadzenie działalności w danym sporcie (art. 8 ust. 1 ustawy *o sporcie*). Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy *o sporcie*, kadencja władz polskiego związku sportowego nie może być dłuższa niż cztery lata. Funkcję prezesa zarządu pzs można pełnić nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje (art. 9 ust. 2 ww. ustawy). W art. 9 ust. 3 pkt 1–5 ww. ustawy wskazano wymagania dla członków zarządu polskiego związku sportowego. Zgodnie z art. 9 ust. 7 ustawy *o sporcie*, walne zgromadzenie członków albo delegatów polskiego związku sportowego corocznie rozpatruje i zatwierdza sporządzone przez zarząd sprawozdanie z działalności polskiego związku sportowego oraz roczne sprawozdanie finansowe, po jego zbadaniu przez biegłego rewidenta. Walne zgromadzenie członków albo delegatów tego związku uchwała regulamin dyscyplinarny. Po rozpatrzeniu i zatwierdzeniu przez walne zgromadzenie członków albo delegatów polskiego związku sportowego sporządzonego przez zarząd sprawozdania z działalności polskiego związku sportowego oraz rocznego sprawozdania finansowego po jego zbadaniu przez biegłego rewidenta, polski związek sportowy ma obowiązek przesłać w nieprzekraczalnym terminie 30 dni do ministra właściwego do spraw kultury fizycznej celem publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 9 ust. 8 ww. ustawy). Pzs może działać w jednym sporcie, chyba że minister właściwy do spraw kultury fizycznej wyrazi zgodę na działanie polskiego związku sportowego w więcej niż jednym sporcie (art. 11 ust. 4 ustawy *o sporcie*). Stosownie do art. 12a ust. 1 ww. ustawy polski związek sportowy jest obowiązany należeć do właściwej międzynarodowej federacji sportowej działającej w sporcie olimpijskim lub paraolimpijskim lub innej uznanej przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski. Nadzór nad działalnością pzs sprawuje minister właściwy do spraw kultury fizycznej (art. 16 ust. 1 ustawy *o sporcie*). Nadzorem tym nie są objęte decyzje dyscyplinarne i regulaminowe władz polskich związków sportowych związane z organizacją i przebiegiem współzawodnictwa sportowego (art. 16 ust. 2 ww. ustawy). Zgodnie z art. 16 ust. 3 i 4 ww. ustawy minister właściwy do spraw kultury fizycznej ma prawo żądać udostępnienia odpisów uchwał władz polskiego związku sportowego oraz udzielenia pisemnych wyjaśnień dotyczących działalności polskiego związku sportowego, a ponadto dokony-

Polskie związki
sportowe

wać kontroli polskiego związku sportowego, której zakres obejmuje działalność polskiego związku sportowego pod względem zgodności z przepisami prawa oraz postanowieniami statutu. Kontrolę polskiego związku sportowego, przeprowadza się na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej (art. 16 ust. 3a ww. ustawy).

Polski Komitet Olimpijski

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy *o sporcie*, Polski Komitet Olimpijski jest związkiem stowarzyszeń zrzeszającym pzs oraz inne osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej lub osoby fizyczne, związane z narodowym ruchem olimpijskim. PKOl jest organizacją pozarządową, która samodzielnie wyznacza i realizuje cele związane z ruchem olimpijskim (art. 24 ust. 2 ww. ustawy). Zgodnie z art. 25 ust. 1 ww. ustawy PKOl współpracuje z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej w zakresie sportu. PKOl ma m.in. prawo do wykorzystania do swoich celów gospodarczych przedmiotów będących odwzorowaniem, odpowiednio, stroju reprezentacji kraju, stroju reprezentacji olimpijskiej lub stroju reprezentacji paraolimpijskiej, w zakresie wyznaczonym przez przepisy polskiego związku sportowego, przepisy międzynarodowej organizacji sportowej działającej w danym sporcie, do której należy polski związek sportowy, przepisy Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego lub przepisy Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego (art. 13 ust. 4 ustawy *o sporcie*).

Centralny Ośrodek Sportu

Centralny Ośrodek Sportu działa w formie instytucji gospodarki budżetowej utworzonej na podstawie art. 23 ust. 2 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych* w celu realizacji zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej, odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania i pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów (art. 23 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy). Zasady działania i finansowania instytucji gospodarki budżetowej określają art. 24–28 ustawy *o finansach publicznych*.

COS został powołany zarządzeniem nr 32 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie utworzenia instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Centralny Ośrodek Sportu” (niepublikowane). Przedmiot działalności, źródła uzyskiwania przychodów, wyposażenie w środki obrotowe i składniki majątkowe oraz zasady prowadzenia działalności innej niż podstawowa określa statut COS, stanowiący załącznik nr 3 do ww. zarządzenia⁷¹. Organizację wewnętrzną COS określa regulamin organizacyjny COS, nadawany przez dyrektora COS. Ośrodki Przygotowań Olimpijskich COS posiadają wewnętrzne regulaminy organizacyjne. Zgodnie z § 6 statutu COS przedmiotem działalności podstawowej COS jest tworzenie warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe i inne podmioty działające w zakresie kultury fizycznej, w tym realizacja zadań związanych z przygotowaniem kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy, w szczególności poprzez: 1) budowę, przebu-

⁷¹ W brzmieniu określonym w załączniku do zarządzenia nr 1 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 8 stycznia 2014 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie utworzenia instytucji gospodarki budżetowej pod nazwą „Centralny Ośrodek Sportu” (Dz. Urz. Ministra Sportu i Turystyki poz. 1).

dowę, montaż, remont i utrzymywanie obiektów sportowych; 2) świadczenie usług w zakresie szkolenia sportowego dla polskich związków sportowych i innych podmiotów działających w zakresie kultury fizycznej przy wykorzystaniu obiektów sportowych; 3) współorganizowanie zawodów sportowych; 4) oddawanie do korzystania obiektów sportowych; 5) tworzenie warunków do promocji zdrowia oraz do udzielania świadczeń zdrowotnych; 6) świadczenie innych usług z zakresu kultury fizycznej. Minister sprawuje nadzór nad działalnością COS, w tym może dokonywać kontroli i oceny działalności COS oraz pracy dyrektora COS (§ 23 ust. 1 ww. statutu). Przedmiotem działalności innej niż podstawowa COS jest w szczególności, wykorzystywanie posiadanej bazy organizacyjno-technicznej, noclegowej do świadczenia usług promujących sport i turystykę, organizowanie związanych z tym konferencji edukacyjnych i szkoleń oraz świadczenie usług w zakresie turystyki i rekreacji ruchowej (§ 7 ust. 1 statutu COS). W działalności innej niż podstawowa obowiązują zasady: 1) prowadzenie działalności innej niż podstawowa nie może wpływać negatywnie na realizację zadań z zakresu działalności podstawowej; 2) zakres działalności innej niż podstawowa uzależnia się od zapotrzebowania związanego z realizacją działalności podstawowej; 3) przychody z prowadzenia działalności innej niż podstawowa będą w pierwszej kolejności przeznaczane na realizację zadań z zakresu działalności podstawowej (§ 7 ust. 2 statutu COS). W przypadku stwierdzenia, że prowadzenie działalności innej niż podstawowa, narusza zasady, o których mowa w § 7 ust. 2 Minister może ograniczyć zakres lub sposób prowadzenia działalności innej niż podstawowa, wydając w tym zakresie stosowne wytyczne i zalecenia (§ 7 ust. 3 statutu COS). Stosowanie do § 19 ww. statutu zysk znajdujący się w dyspozycji COS, w pierwszej kolejności przeznacza się na budowę, przebudowę, montaż, remont i utrzymywanie obiektów sportowych oraz na świadczenie usług w zakresie szkolenia na rzecz polskich związków sportowych i innych podmiotów działających w zakresie kultury fizycznej przy wykorzystaniu obiektów sportowych.

Stosowanie do art. 29 ust. 1a ustawy *o sporcie* w ramach zadań, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury fizycznej może udzielić instytucji gospodarki budżetowej, dla której jest organem założycielskim (COS), dotacji celowej z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury fizycznej, na realizację zadań publicznych związanych z zapewnieniem warunków organizacyjnych, ekonomicznych i technicznych do szkolenia sportowego w zakresie: 1) bieżącego utrzymania obiektów sportowych i zarządzania nimi; 2) przygotowania kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy *o sporcie*, minister właściwy do spraw kultury fizycznej może dofinansowywać uprawianie lub organizowanie sportu oraz jego promocję. Minister, na podstawie art. 29 ust. 7 ww. ustawy, w zakresie dofinansowania zadań związanych z przygotowywaniem kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach

Zapewnienie warunków szkolenia w obiektach sportowych COS

Zadania finansowane z budżetu państwa

Europy, może zlecać polskiemu związkowi sportowemu, PKOl i Polskiemu Komitetowi Paraolimpijskiemu realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁷². W zakresie dofinansowania ww. zadań stosuje się art. 47 ustawy o *finansach publicznych*, który wymaga aby podmiot wnioskujący o przyznanie środków publicznych na realizację wyodrębnionego zadania przedstawił ofertę wykonania zadania zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantującą wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy. Wymagane elementy umowy dotacji celowej na realizację zadań zleconych przez dysponenta części budżetowej określono dla jednostek sektora finansów publicznych w art. 150 ustawy o *finansach publicznych*, a dla organizacji pozarządowych w art. 151 ust. 2 ww. ustawy. Dofinansowania na zadania dotyczące wspierania promocji sportu poprzez dofinansowanie organizacji imprez mistrzowskich w Polsce udzielane są z budżetu państwa na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy o *sporcie* oraz przepisów ustawy o *działalności pożytku publicznego i wolontariacie*. Zadania inwestycyjne finansowane są z budżetu państwa na zasadach określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa.

Wydatki publiczne zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o *finansach publicznych* mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych. Stosownie do art. 44 ust. 3 ww. ustawy wydatki publiczne powinny być dokonywane: w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, w sposób umożliwiający terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Przekazanie lub udzielenie dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji, niezatwierdzenie w terminie przedstawionego rozliczenia dotacji oraz nieustalenie kwoty dotacji podlegającej zwrotowi do budżetu stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych (art. 8 pkt 1–3 ustawy o *odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*). Wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającego dotację, nierozliczenie w terminie otrzymanej dotacji oraz niedokonanie w terminie zwrotu dotacji w należnej wysokości stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych (art. 9 pkt 1–3 ww. ustawy).

Stypendia sportowe,
nagrody i świadczenia
pieniężne

Stypendia sportowe, nagrody pieniężne za wybitne osiągnięcia sportowe i osiągnięcia w działalności w zakresie sportu oraz świadczenia pieniężne dla reprezentantów Polski przyznawane są z budżetu państwa. Zasady przyznawania stypendiów sportowych członkom kadry narodowej uregulowano w przepisach dotyczących stypendiów sportowych. Zasady przyznawania wyróżnień i wysokości nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe regulowały przepisy rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wyróżnień i nagród pieniężnych

⁷² Dz. U. z 2018 r. poz. 450, ze zm.

za wybitne osiągnięcia sportowe⁷³. Na podstawie art. 36 ustawy *o sporcie* Minister może przyznać świadczenie pieniężne reprezentantom Polski – medalistom IO.

Na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy *o grach hazardowych* utworzono Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej, którego dysponentem jest minister do spraw kultury fizycznej. Stosownie do art. 86 ust. 4 ww. ustawy wydatki z FRKF są przeznaczane m.in. na realizację zadań przebudowy, remontów i dofinansowania inwestycji obiektów sportowych oraz rozwijania sportu wśród dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych. W latach 2014–2017 (I połowa) szczegółowe warunki przyznawania i uzyskiwania dofinansowania na realizację zadań inwestycyjnych o szczególnym znaczeniu dla sportu ze środków FRKF, w tym ogłaszania programów o szczególnym znaczeniu dla sportu, składania wniosków o dofinansowanie realizacji zadania, wymagane elementy umowy o dofinansowanie, zasady przeprowadzania kontroli realizacji zadań, rozliczenia dofinansowania regulowały: w 2014 r. przepisy *rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2010 r.*⁷⁴, w latach 2014–2015 – *rozporządzenia z dnia 10 października 2014 r.*, w latach 2016–2017 – *rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2015 r.*⁷⁵

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 2 *rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2010 r.*, w zakresie realizacji zadań inwestycyjnych ze środków FRKF można było dofinansować realizację zadań inwestycyjnych objętych programem inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu opracowanym przez ministra oraz innymi programami inwestycyjnymi wdrożonymi przez ministra. W myśl § 4 pkt 1–3 *rozporządzenia z dnia 10 października 2014 r.* i *rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2015 r.*, w celu dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych minister do spraw kultury fizycznej ogłasza programy inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu, programy rozwoju regionalnej infrastruktury sportowej oraz inne programy inwestycyjne. Informacje, jakie powinno zawierać ogłoszenie programu inwestycyjnego wskazano w § 8 ust. 1 tych rozporządzeń. Na podstawie ustaw o budżecie⁷⁶ w 2014 i 2015 r. zadania sportu wyczynowego dofinansowywano ze środków FRKF na zasadach określonych w rozporządzeniu z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie *dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2014 r. kadry narodowej z FRKF* oraz w rozporządzeniu z dnia 18 września 2015 r. w sprawie *dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2015 r. kadry narodowej z FRKF*.

Zasady, tryby udzielania zamówień publicznych oraz obowiązki zamawiającego zostały określone w przepisach *Prawa zamówień publicznych*. W umo-

Zadania finansowane z FRKF

Stosowanie Prawa zamówień publicznych i zasad konkurencyjności

⁷³ Dz. U. poz. 1308, ze zm. Wcześniej obowiązywało rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 października 2012 r. w sprawie wysokości nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe (Dz. U. poz. 1107 – rozporządzenie uchylono z dniem 23 sierpnia 2016 r.).

⁷⁴ Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156, poz. 1051).

⁷⁵ Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 2252).

⁷⁶ Art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. poz. 1645) oraz art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. poz. 1877, ze zm.).

wach o dofinansowanie na realizację zadań zleconych w zakresie sportu wyczynowego, w tym zadań inwestycyjnych, określono zasady udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane w ramach realizowanych zadań, w tym stosowania przepisów *Prawa zamówień publicznych*.

Zgodnie z zapisami umów o dofinansowanie zadań przygotowania zawodników kn do udziału w IO, MŚ i ME wnioskodawca, który jest zwolniony ze stosowania przepisów *Prawa zamówień publicznych*, jest zobowiązany wydatkować środki dofinansowania w sposób celowy, oszczędny i konkurencyjny, w trybie przetargu, na podstawie art. 70¹ i 70³ – 70⁵ *Kodeksu cywilnego*, chyba że charakter umowy lub jej przedmiot czyniły niezasadnym zastosowanie formy przetargu lub przepisy szczególne przewidywały inną formę i tryb zawierania umowy. Ogłoszenie, o którym mowa w art. 70¹ § 2 *Kodeksu cywilnego* należy skierować do możliwie nieograniczonego kręgu adresatów. Zgodnie z zapisami umów o dofinansowanie zadań inwestycyjnych wnioskodawca, który jest zwolniony ze stosowania przepisów *Prawa zamówień publicznych*, jest zobowiązany przy wyłanianiu wykonawcy dla usług, dostaw lub robót budowlanych w ramach realizowanego zadania inwestycyjnego dokonać jego wyboru w sposób racjonalny, gospodarny i celowy, w oparciu o najbardziej korzystną ekonomicznie i jakościowo ofertę, z zachowaniem zasady konkurencyjności i przejrzystości oraz dołożyć wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego, jako brak bezstronności i obiektywności w wypełnianiu funkcji jakiegokolwiek podmiotu objętego umową. W związku z realizowanym zamówieniem wnioskodawca jest zobowiązany do przedstawienia na żądanie Ministra co najmniej trzech ofert ważnych na dzień dokonywania zakupu lub złożenia zamówienia, złożonych przez potencjalnych dostawców towarów, usług lub robót budowlanych (o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych dostawców towarów lub usług lub robót budowlanych) w odpowiedzi na skierowane do nich zapytanie ofertowe. Wnioskodawca jest zobowiązany do zamieszczenia na swojej stronie internetowej (o ile posiada taką stronę) oraz w swojej siedzibie w miejscu publicznie dostępnym zapytanie ofertowe zawierające opis przedmiotu zakupu, kryteria oceny ofert oraz termin składania ofert.

Stosowanie przepisów *Prawa budowlanego*

Prawo budowlane normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbioru obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach. Uczestnikami procesu budowlanego są inwestor, projektant, inspektor nadzoru inwestorskiego, kierownik budowy lub kierownik robót (art. 17 pkt 1–4 *Prawa budowlanego*). Do obowiązków inwestora należy zorganizowanie procesu budowy przez zapewnienie m.in. opracowania projektów oraz wykonania i odbioru robót budowlanych (art. 18 ust. 1 pkt 1 i 4 ww. ustawy). Stosownie do art. 28 ust. 1 *Prawa budowlanego* roboty budowlane można rozpocząć jedynie na podstawie ostatecznej decyzji o pozwoleniu na budowę, z zastrzeżeniem art. 29–31. Do użytkowania obiektu budowlanego, na którego wzniesienie jest wymagane pozwolenie na budowę, można przystąpić, z zastrzeżeniem art. 55 i art. 57, po zawiadomieniu organu nadzoru budowlanego o zakończeniu budowy, jeżeli organ ten, w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, nie zgłosi sprze-

ciwu w drodze decyzji⁷⁷ (art. 54 *Prawa budowlanego*). Przed przystąpieniem do użytkowania obiektu budowlanego, w określonych przypadkach należy uzyskać ostateczną decyzję o pozwoleniu na użytkowanie (art. 55 *Prawa budowlanego*).

Zgodnie z art. 61 pkt 1 i 2 *Prawa budowlanego* właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany:

Prowadzenie książki
obiektu budowlanego

1) utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami określonymi w art. 5 ust. 2 *Prawa budowlanego*, tzn. że obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należytym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej, zapewniając w szczególności spełnienie wymagań dotyczących m.in.: bezpieczeństwa konstrukcji, bezpieczeństwa pożarowego, bezpieczeństwa użytkowania, odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska, ochrony przed hałasem i drganiami, oszczędności energii i odpowiedniej izolacyjności cieplnej przegród;

2) zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, tj.: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

Obiekty budowlane, stosownie do art. 62 ust. 1 *Prawa budowlanego*, powinny być poddawane następującym rodzajom kontroli ich stanu technicznego (przez właścicieli lub zarządcę):

- kontrolom okresowym wykonywanym co najmniej raz na rok (tzw. przeglądy roczne), w szczególności kontrolom elementów budynku, budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu;
- kontrolom okresowym wykonywanym co najmniej raz na pięć lat (tzw. przeglądy pięcioletnie), polegającym na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia; kontrolą tą powinno być objęte również badanie instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów;

⁷⁷ Art. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 443), z dniem 28 czerwca 2015 r. zmienił termin na zgłoszenie sprzeciwu z 21 dni na 14 dni.

- kontrolom bezpiecznego użytkowania obiektu, w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 61 pkt 2.

Właściciel lub zarządca jest obowiązany prowadzić dla każdego budynku oraz obiektu budowlanego niebędącego budynkiem, którego projekt jest objęty obowiązkiem sprawdzenia, o którym mowa w art. 20 ust. 2⁷⁸, książkę obiektu budowlanego, stanowiącą dokument przeznaczony do zapisów dotyczących przeprowadzanych badań i kontroli stanu technicznego, remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego (art. 64 ust. 1 *Prawa budowlanego*). Wzór książki obiektu budowlanego został określony w rozporządzeniu w sprawie książki obiektu budowlanego. Zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia książka powinna być założona w dniu przekazania obiektu budowlanego do użytkowania i systematycznie prowadzona przez okres jego użytkowania. Wpisy do książki obejmują (§ 5 ww. rozporządzenia):

- 1) podstawowe dane identyfikujące obiekt: rodzaj obiektu i jego adres, właściciela, zarządcę – nazwę lub imię i nazwisko, protokół odbioru obiektu – numer i datę sporządzenia, pozwolenie na użytkowanie obiektu – nazwę organu, który wydał, numer i datę wydania, zmianę właściciela lub zarządcy – numer i datę protokołu przejęcia obiektu, wpis o zamknięciu książki, datę jej założenia;
- 2) dane ogólne o obiekcie wraz z wykazem dokumentacji, w tym dokumentacji technicznej przekazanej właścicielowi (zarządcy) przy zakładaniu książki;
- 3) plan sytuacyjny obiektu, z zaznaczonymi granicami nieruchomości, określający również usytuowanie miejsc przyłączenia obiektu do sieci uzbrojenia terenu oraz armatury lub urządzeń przeznaczonych do odcięcia czynnika dostarczanego za pomocą tych sieci, a w szczególności gazu, energii elektrycznej i ciepła;
- 4) protokoły kontroli oraz badań określonych w art. 62 ust. 1 i 2 *Prawa budowlanego* oraz przeprowadzonych remontów i przebudowy obiektu.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego wpisy do książki powinny być dokonywane w dniu zaistnienia okoliczności, dla której jest wymagane dokonanie odpowiedniego wpisu. Wpis do książki powinien: zawierać dane identyfikujące dokument będący przedmiotem wpisu, określać ważne ustalenia w nim zawarte oraz dane identyfikujące osobę, która dokument wystawiła, jak również cechować się jednoznacznością i zwięzłością.

Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu budowlanego, na których spoczywają obowiązki w zakresie napraw, określone w przepisach odrębnych bądź umowach, są obowiązani w czasie lub bezpośrednio po przeprowadzonej kontroli usunąć stwierdzone uszkodzenia oraz uzupełnić braki, które mogłyby spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi,

⁷⁸ Zgodnie z tym przepisem projektant ma obowiązek zapewnić sprawdzenie projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności.

bezpieczeństwa mienia bądź środowiska, a w szczególności katastrofę budowlaną, pożar, wybuch, porażenie prądem elektrycznym albo zatrucie gazem (art. 70 ust. 1 *Prawa budowlanego*). Obowiązek ten powinien być potwierdzony w protokole z kontroli obiektu budowlanego. Osoba dokonująca kontroli jest obowiązana bezzwłocznie przesłać kopię tego protokołu do właściwego organu. Właściwy organ, po otrzymaniu kopii protokołu, przeprowadza bezzwłocznie kontrolę obiektu budowlanego w celu potwierdzenia usunięcia stwierdzonych uszkodzeń oraz uzupełnienia braków.

Niedotrzymanie terminu przeprowadzenia okresowych kontroli stanu technicznego przez zarządcę lub właściciela obiektu, zgodnie z art. 93 pkt 8 *Prawa budowlanego*, jest zagrożone karą grzywny. Nieprowadzenie ksiąg obiektów budowlanych stanowi wykroczenie określone w art. 93 pkt 9 *Prawa budowlanego*.

6.3. Wyniki analizy badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród zawodników kadry narodowej, trenerów kadry narodowej oraz prezesów polskich związków sportowych

Badanie
kwestionariuszowe
zawodników i trenerów

W sześciu związkach (PZN, PZHL, PZŁS, PZB, PZŁF, PZSS) przeprowadzono anonimowe, dobrowolne badanie kwestionariuszowe, wśród zawodników i trenerów kn, dotyczące m.in. oceny szkolenia sportowego i promocji sportów zimowych.

Wyniki badania wśród
zawodników kn

Z badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród 177 zawodników kn sportów zimowych (biegi narciarskie, łyżwiarstwo szybkie, biathlon, kombinacja norweska, łyżwiarstwo figurowe, hokej na lodzie, saneczkarstwo, snowboard), z których wybrano próbę 99 kwestionariuszy, wynika m.in., że:

- 49 zawodników (50%) uczęszcza lub jest absolwentem SMS, 48 do takiej szkoły nie uczęszczało (48%), natomiast dwóch nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie;
- 26 zawodników (26%) nie uczestniczyło w sezonie 2016/2017 w organizowanych przez pzs krajowych zgrupowaniach przygotowujących do udziału w IO, MŚ czy ME, 33 uczestniczyło w takich zgrupowaniach od jednego do trzech razy (34%), 12 od czterech do pięciu razy (12%), natomiast 26 zawodników wzięło w takich zgrupowaniach udział ponad pięć razy (26%), w dwóch kwestionariuszach nie zaznaczono odpowiedzi na to pytanie;
- 14 respondentów (14%) nie uczestniczyło w sezonie 2016/2017 w organizowanych przez pzs zagranicznych zgrupowaniach przygotowujących do udziału w IO, MŚ czy ME, 37 uczestniczyło od jednego do trzech razy (38%), 21 od czterech do pięciu razy (21%), natomiast 27 uczestniczyło więcej niż pięć razy (27%);
- 53 zawodników (54%) uważa, że pzs zapewnia odpowiednie warunki szkolenia sportowego i przygotowania do udziału w zagranicznych i krajowych zawodach, nie zapewnia zdaniem 46 (46%) z czego w 32 kwestionariuszach (69%) za przyczynę takiego stanu rzeczy podano brak specjalistycznego sprzętu, w 28 brak obiektów sportowych (60%), 21 zbyt małą liczbę zagranicznych zgrupowań (45%), po 19 odpowiedzi (41%) dotyczyło zbyt małej liczby zgrupowań krajowych i braku pomocy fizjoterapeuty;
- 12 pytanych (12%) jest objętych w pzs programem lub planem indywidualnego szkolenia, 86 objętych nie jest (87%), a jeden nie udzielił odpowiedzi;
- 50 zawodników (36%), uważa że indywidualnym programem lub planem szkolenia należy objąć zawodników, którzy uzyskali miejsca od 1 do 3 na ostatnich IO, 45 twierdzi (33%), że zawodników z miejsc 1–3 z ostatnich MŚ lub ME, 38 jest przekonanych (27%), że zawodników z miejsc 4–8 z ostatnich IO, MŚ lub ME, sześć odpowiedzi (4%) dotyczyło indywidualnych przypadków (np. powroty po kontuzjach, chętnych zawodników, rokujących na dobry wynik na IO, z największą notą w swojej kategorii wiekowej), a 18 osób pozostawiło to pytanie bez odpowiedzi;

ZAŁĄCZNIKI

- 38 respondentów (38%) uczestniczyło w przygotowaniach realizowanych na obiektach sportów zimowych COS, 59 nie uczestniczyło (60%), a dwie osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie;
- 30 pytanych uznało (30%), że obiekty sportowe COS, na których trenują, są odpowiednio przystosowane i zaopatrzone w sprzęt sportowy, 21 stwierdziło, że nie są (21%), 45 poinformowało, że nie wie, ponieważ nie uczestniczyło w przygotowaniach na obiektach COS (46%), a trzech respondentów na to pytanie nie odpowiedziało. Wśród uzasadnień przeczących odpowiedzi pojawiał się brak trenerów, brak tras nartorolkowych, brak tras narciarskich, brak strzelnicy lub ich zły stan, zaniedbane skocznie narciarskie, brak toru saneczkarskiego, brak możliwości korzystania ze sprzętu po treningu, brak obiektów (tras) do konkurencji snowboardowych;
- 59 zawodników uważa swoje wyniki sportowe za zadowalające (60%), natomiast 40 za niezadowalające;
- 13 zawodników wskazało, że pobiera aktualnie za osiągnięte wyniki stypendium (13%), przyznane przez Ministra, 30 przyznane przez marszałka województwa, prezydenta miasta, burmistrza lub wójta (30%), jedna osoba otrzymuje stypendium zarówno od Ministra jak i marszałka województwa, prezydenta miasta, burmistrza lub wójta, 48 nie pobiera żadnego stypendium (49%), siedem osób nie udzieliło odpowiedzi;
- dziewięciu sportowców spośród ankietowanych (9%) posiada własnego sponsora lub sponsorów wspomagających go podczas przygotowań do IO, MŚ, ME czy Pucharu Świata, 89 takiego sponsora nie posiada (90%), a jedna osoba nie odpowiedziała na pytanie;
- 27 pytanych uważa (27%), że promocja uprawianego przez niego sportu zimowego jest w Polsce wystarczająca, 70 twierdzi, że nie jest wystarczająca (71%), dwie osoby nie zaznaczyły żadnej z odpowiedzi. Do najczęstszych uzasadnień negatywnej odpowiedzi zaliczano brak informacji o danej dyscyplinie w mediach (62%), zbyt małą ilość transmisji zawodów sportowych w telewizji (48%), niedofinansowanie dyscypliny ze środków sponsorskich lub brak sponsora (20%).

Z badania kwestionariuszowego przeprowadzonego wśród 23 trenerów kn (łyżwiarstwo szybkie, kombinacja norweska, łyżwiarstwo figurowe, hokej na lodzie, saneczkarstwo, snowboard, biathlon), wynika m.in., że:

Wyniki badania wśród trenerów kn

- siedem osób (30%) posiada uprawnienia trenera klasy II, pięć osób (22%) uprawnienia trenera klasy I, trzy osoby (13%) instruktora sportowego, a pięć osób uzyskało uprawnienia uzyskane za granicą (22%), dwie osoby posiadają uprawnienia trenera klasy II i instruktora sportowego, jedna natomiast trenera klasy I i uprawnienia uzyskane za granicą;
- 17 trenerów uważa (74%), że warunki szkolenia i przygotowania zawodników kn do udziału w IO, MŚ, ME zapewniane przez pzs są odpowiednie, sześciu trenerów jest odmiennego zdania (26%). Najczęściej pojawiającym się uzasadnieniem odpowiedzi negatywnej (66%) jest brak odpowiedniego sprzętu sportowego, następnie (po 50%) zbyt mało liczna, w stosunku do potrzeb, kadra trenerska i kadra wspólp-

cująca, pięciu trenerów twierdzi, że poprawie lub ulepszeniu wymaga dostęp do specjalistów, np. lekarzy, fizjoterapeutów, mechaników, psychologów, czterech wskazało na potrzebę zmiany specyfiki i rodzaju treningów, np. poprzez położenie nacisku na inne sfery treningowe, czy dostęp do trenera video, pięciu jest przekonanych o zwiększeniu liczby trenerów w zespołach trenerskich, a także zmianach w przygotowaniu do zawodu trenera;

- 18 trenerów (78%) jest zdania, że opieka medyczna i fizjoterapeutyczna dla kn jest wystarczająca, natomiast czterech miało odmienne zdanie (17%), jeden nie udzielił odpowiedzi na to pytanie;
- pięciu trenerów (22%) uczestniczyło w ostatnim roku w szkoleniu organizowanym przez pzs, jeden przez Instytut Sportu (4%), dwóch uczestniczyło w szkoleniu we własnym zakresie (9%), trzech nie uczestniczyło w ogóle (13%), natomiast czterech brało udział w szkoleniu organizowanym przez pzs i we własnym zakresie, trzech przez pzs i MSiT, dwóch przez pzs i Instytut Sportu, oraz odpowiednio po jednym przy szkoleniach zorganizowanych przez pzs, Instytut Sportu i MSiT, a także pzs, MSiT i we własnym zakresie, jedna osoba na to pytanie nie odpowiedziała;
- 15 trenerów uważa (65%), że szkolenie kadry trenerskiej zapewnione przez pzs jest wystarczające, pięciu wyraziło zdanie przeciwne (22%), trzech nie udzieliło odpowiedzi (13%);
- 14 trenerów w sezonie 2016/2017 prowadziło treningi kn według programu lub planu indywidualnego szkolenia sportowego zawodników (61%), ośmiu takich treningów nie prowadziło (35%), jeden trener nie odpowiedział (4%);
- 17 trenerów uważa (74%), że zawodnicy z ich dyscyplin powinni zostać objęci programem indywidualnego szkolenia sportowego lub indywidualnym planem szkolenia sportowego, pięciu jest zdania przeciwnego (22%), jeden nie odpowiedział (4%). Rozkład odpowiedzi dotyczących zawodników do objęcia programem lub planem prezentuje się następująco: zawodnicy kn z miejsc 1–3 z ostatnich IO – 22%, zawodnicy kn z miejsc 1–3 z MŚ lub ME – 30%, zawodnicy kn z miejsc 4–8 na ostatnich IO, MŚ lub ME – 13%, inni zawodnicy kn – 35%;
- 15 osób (65%) ocenia strategię identyfikacji talentów sportowych pzs, jako skuteczną, dwóch jako nieskuteczną (9%), czterech uważa, że związek nie posiada żadnej strategii (17%), natomiast dwóch nie udzieliło odpowiedzi;
- ośmiu trenerów uważa (35%), że obiekty sportowe COS są odpowiednio przystosowane i zaopatrzone w sprzęt do przygotowywania zawodników do takich imprez sportowych jak IO, MŚ, ME, dziewięciu jest zdania, że nie są odpowiednio przygotowane (39%), pięciu nie prowadziło zajęć w COS (22%), natomiast jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi (4%);
- 12 pytanych (52%) jest zdania, że wsparcie zawodników kn w ramach programu pn. *Team 100* przyczyni się do uzyskiwania przez nich lepszych wyników sportowych, jedna się z tym nie zgadza (4%), siedem nie ma zdania (30%), natomiast trzy nie udzieliło odpowiedzi (13%);

ZAŁĄCZNIKI

- pięciu respondentów (22%) jest przekonanych, że dyscyplina trenowana przez nich, jest w Polsce wystarczająco promowana, 16 uważa, wręcz przeciwnie (70%), dwóch nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie (8%). Przy uzasadnieniach przeczącej odpowiedzi, najczęściej wskazywano: słabą promocję sportu w mediach (80%), za mało transmisji wydarzeń sportowych na antenach telewizyjnych (40%), zbyt małą liczbę zawodów sportowych w Polsce (20%), brak sponsora strategicznego dyscypliny sportu (20%).

Ponadto przeprowadzono badanie kwestionariuszowe wśród siedmiu prezesów pzs (PZN, PZHL, PZŁS, PZB, PZŁF, PZSS, PZBiS) w zakresie m.in. funkcjonowania sportu zimowego w Polsce, modelu szkolenia zawodników kn, zapewnienia bazy sportowej oraz promocji sportów zimowych. Z badania wynika m.in., że jeden prezes pełni funkcję poniżej roku (PZŁF), pięciu od jednego do pięciu lat (PZSS, PZŁS, PZBiS, PZB, PZHL) oraz jeden więcej niż 10 lat (PZN). Trzech prezesów pzs (43%) posiadało uprawnienia trenerskie, a czterech takich uprawnień nie miało (57%).

W siedmiu pzs podejmowano działania skierowane na rozwój zimowych sportów olimpijskich. Do najczęściej stosowanych form propagowania dyscyplin sportowych należało:

- organizowanie zawodów sportowych dla dzieci i młodzieży na szczeblu lokalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym (PZHL, PZB, PZN, PZŁS, PZŁF, PZBiS);
- realizacja programów własnych, propagujących i upowszechniających dostęp do dyscyplin sportowych wśród dzieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych (PZN, PZŁF, PZHL, PZB, PZBiS);
- angażowanie się w rozwijanie i modernizowanie infrastruktury sportowej, m.in. poprzez pozyskiwanie sponsorów, wskazywanie na efekty budowy/rozbudowy obiektów w samorządach, wykazanie brakujących obiektów do rozwoju dyscyplin sportów (PZN, PZB, PZBiS);
- organizacja konferencji i szkoleń dla kadr trenerskich, instruktorskich i nauczycielskich, tworzenie ośrodków takiego szkolenia (PZN, PZB);
- organizowanie wyjazdów zagranicznych przedstawicielom mediów i kibiców na zawody oraz specjalnych pokazów z powodu braku odpowiedniej infrastruktury w Polsce (brak toru lodowego do saneczkarstwa, bobslei i skeletonu) – PZSS, PZBiS;
- wspieranie przez pzs szkolenia zawodników, którzy nie wchodzi w skład kadr narodowych (PZN) oraz finansowanie obozów sportowych i zajęć dla przyszłych zawodników kn (PZŁF).

Prezesi pzs przedstawili elementy postulowanego modelowego i efektywnego systemu szkolenia sportowego, prowadzącego zawodników do kn oraz uzyskiwania przez nich wysokich wyników sportowych, tj.:

- pięć spośród siedmiu pzs, tj. 71% (PZŁS, PZN, PZHL, PZB, PZŁF) wskazało na konieczność podziału modelowego systemu szkolenia sportowego na kategorie wiekowe uczestników. Ośrodki szkolenia sportowego, SMS powinny przeprowadzać szkolenie dzieci i młodzieży oraz na podstawie opinii trenerów w tych jednostkach, trenerów klubowych, koordynatorów wojewódzkich wraz z kierownikami wyszko-

Wyniki badania
wśród prezesów pzs

Wyniki badania
wśród prezesów pzs

lenia powinni dokonywać selekcji najbardziej rokujących zawodników. Tylko ścisła współpraca, pomiędzy tymi komórkami pozwoli na skuteczne monitorowanie i identyfikację talentów (PZB, PZŁF);

- dwa pzs (PZB, PZŁF) zwróciło uwagę na brak ciągłości w szkoleniu sportowym zawodników oraz ryzyko powstawania okresów bez rozwoju. Ważnym jest, zdaniem tych związków, aby ujednolicić programy szkolenia zawodników w danej dyscyplinie sportu na każdym etapie, bowiem część zawodników, którzy przechodzili, z racji wieku, do starszej kadry musiało zaczynać szkolenie od początku. Ponadto PZB zwrócił uwagę na monitorowanie obciążeń zawodników i ich wpływu na zdolności adaptacyjne poprzez jednolity system testów wydolnościowych i specjalistycznych (ocena skuteczności treningowej poprzez porównywanie wyników do lat wcześniejszych);
- trzy pzs (PZB, PZŁF i PZBiS) zwróciły uwagę na problem z dostępem do specjalistycznej infrastruktury sportowej, spowodowany brakami lub złym stanem technicznym (potrzeba remontu, przebudowy, unowocześnienia);
- dwa pzs (PZN, PZŁS) wskazały na potrzebę większego wsparcia finansowego klubów sportowych przez władze samorządów;
- PZŁS wskazał, że w procesie szkolenia ważne jest podnoszenie przez trenerów kwalifikacji, co przekłada się na efektywny system szkoleniowy i skuteczniejsze identyfikowanie talentów sportowych;
- PZŁF proponuje szkolenie w postaci zajęć ogólnorozwojowych dzieci, ukierunkowanych na konkretne dyscypliny sportowe poprzez kształtowanie umiejętności np. jazdy na łyżwach, wprowadzenia do procesu szkolenia elementów treningu specjalistycznego oraz ukierunkowania na łyżwiarstwo figurowe, łyżwiarstwo szybkie, short track lub hokej na lodzie;
- PZSS zwrócił uwagę na potrzebę uczenia się od najlepszych na świecie poprzez współpracę np. z niemieckim związkiem saneczkarskim, co umożliwia wspólne treningi oraz dostęp do brakującej w Polsce bazy sportowej;
- PZBiS zauważyła, że bobsleje i skeleton są sportami, które można zacząć uprawiać w późniejszym wieku niż inne sporty (w bobslejach specjalistyczny trening zawodnik rozpoczyna dopiero w wieku 16 lat i do 26. roku życia ma status juniora). W związku z tym PZBiS sięga również po zawodników futbolu amerykańskiego, rugby, piłki ręcznej, piłki nożnej, boksu, judo, crosfitu i innych. Z powodu braku odpowiedniej infrastruktury (toru lodowego), związek musi poszukiwać innych sposobów na selekcjonowanie potencjalnych kandydatów do kn. Zdecydowano się na prowadzenie testów i sprawdzianów w postaci tzw. wieloboju bobskel w skład, którego wchodzi bieg na 30 m, skok w dal z miejsca, rzut piłką ciężką, wieloskoki oraz pchanie bobskela. W dalszym etapie szkolenia, wyselekcjonowana grupa po wieloboju bobskel, udaje się na testy na ścieżkach startowych, a po kolejnej selekcji zawodnicy trafiają dopiero do specjalistycznego szkolenia bobslejowego i skeletonowego.

Prezesi pięciu z siedmiu pzs, tj. 71% stwierdzili, że dofinansowanie przez Ministra zadań przygotowania zawodników kn jest wystarczające, zaś dwóch (PZŁF, PZBiS), tj. 29% uznało je za niewystarczające. Wskazano, że dofinansowanie to pozwala zaspokoić jedynie podstawowe potrzeby związane ze szkoleniem i zakupem sprzętu sportowego, często dla pojedynczych zawodników. Środki te nie są wystarczające do szkolenia i przygotowania zawodników stanowiących zaplecze i rezerwę kn, a także na finansowanie dodatkowych dni szkoleniowych na torze lodowym za granicą, zakupu sprzętu (bobslei i skeletonów) oraz zatrudnienia najlepszych zagranicznych szkoleniowców.

Pięć pzs (PZB, PZŁS, PZBiS, PZŁF, PZSS), tj. 71% wskazało problemy w pozyskiwaniu środków publicznych na realizację szkolenia i przygotowań zawodników kn. Wskazano na zbyt krótki okres budżetowania pzs (PZB proponował wydłużenie z roku do czterech lat, co pozwoliłoby planować szkolenie długoterminowe), sformalizowanie procedur uzyskiwania dofinansowania poprzez gromadzenie przez pzs dużej ilości danych, które nie są później niewykorzystywane (PZŁS), wysokość dofinansowania zależy tylko od wyników osiągniętych na najważniejszych zawodach, nie analizuje się natomiast potencjału i możliwości zawodniczych, co może skutkować utratą części środków przy braku wyników sportowych w danym roku (PZBiS, PZŁF).

Wśród najważniejszych problemów w pozyskaniu przez pzs sponsorów (sponsora strategicznego) na przygotowania zawodników kn, wskazano zainteresowanie sponsorów ściąganiem zagranicznych zawodników, co utrudnia wspieranie zawodników polskich (PZHŁ), niskie zainteresowanie sponsorowaniem dyscyplin, w których koszty są niewspółmierne z zasięgiem lub promocją sportu, niską rozpoznawalność dyscyplin w mediach (PZBiS). Prezesi pzs wyrazili przekonanie, że do pozyskania sponsorów przyczynia się w dużym stopniu medialność dyscypliny, wykorzystywanie potencjału w telewizyjnej promocji oraz sukcesy sportowe zawodników (ze względu na duże zainteresowanie skokami narciarskimi PZN ma większe szanse na pozyskanie sponsorów, natomiast brak transmisji zawodów w telewizji np. w łyżwiarstwie figurowym, skutkuje zdaniem PZŁF zapomnieniem o tej dyscyplinie). PZŁS upatruje barierę w sezonowości dyscyplin, jak np. łyżwiarstwo szybkie, które przed zbudowaniem pierwszego w Polsce zadaszonego toru nie miało szans na prowadzenie całorocznych zajęć dla dzieci i młodzieży.

Jako najważniejsze formy wsparcia ze strony pzs dla zawodników, pięciu prezesów pzs, tj. 71% (PZŁS, PZN, PZHŁ, PZBiS, PZB) wymieniło konieczność zaopatrzenia sportowców w wysokiej jakości specjalistyczny sprzęt sportowy do treningu i startów w zawodach, natomiast sześciu, tj. 86% (PZŁS, PZN, PZHŁ, PZŁF, PZBiS, PZB) wskazało na zapewnienie najlepszych specjalistów – trenerów, fizjoterapeutów, lekarzy, serwisantów, odnowy biologicznej i wsparcia psychologicznego. Wszystkie siedem związków zwróciło uwagę na rolę wsparcia finansowego przygotowań na zgrupowaniach szkoleniowych, udziału w zawodach kwalifikacyjnych oraz kontrolnych krajowych i zagranicznych, stypendiów sportowych, wyróżnień i nagród pieniężnych. Ważnym elementem wsparcia było zapewnienie bar-

dzo dobrych warunków treningowych przygotowania do startu w zawodach, poprzez zapewnienie odpowiedniej ilości dni treningowych (PZŁS, PZHL, PZŁF, PZBiS, PZB).

Spośród siedmiu pzs, prezesi trzech (PZHL, PZŁF, PZSS), tj. 43% wyrazili przekonanie, że indywidualnymi programami szkolenia sportowego powinni zostać objęci wszyscy zawodnicy kn, natomiast trzech, tj. 43% (PZBiS, PZŁS, PZN), że wybrani zawodnicy (PZBiS – najbardziej utalentowani i prezentujący najwyższy poziom, PZŁS – zawodnicy bez warunków do trenowania z powodu braku grupy specjalistycznej, odbiegający poziomem w górę od grupy, PZN – odbiegający znacznie poziomem w górę). Tylko PZB stwierdził, że zawodnicy nie powinni być obejmowani indywidualnymi programami szkolenia.

Spośród siedmiu pzs pięć (PZN, PZŁS, PZSS, PZHL, PZB), tj. 71% współpracuje ze szkołami podstawowymi, gimnazjami, szkołami ponadgimnazjalnymi oraz uczniowskimi klubami sportowymi (uks) w zakresie identyfikacji i selekcji uzdolnionych sportowo dzieci i młodzieży szkolnej, a dwa pzs (PZBiS, PZŁF), tj. 29% nie współpracuje z takimi placówkami. Sześć pzs (PZHL, PZB, PZSS, PZŁS, PZN, PZŁF), tj. 86% współpracuje z SMS i szkołami sportowymi m.in. w zakresie identyfikacji i selekcji uzdolnionych sportowo dzieci i młodzieży. (PZHL współpracuje z: Niepubliczną SMS w Warszawie; PZB z SMS: w Zakopanem, Dusznikach-Zdroju i Szklarskiej Porębie, w których prowadzone jest szkolenie w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych; PZSS z SMS w Karpaczu; PZŁS z SMS w Zakopanem – specjalizującą się szkoleniu na torze długim i Zespołem Szkół Sportowych w Białymstoku – specjalizującą się w szkoleniu w short tracku; PZN z czterema SMS: w Zakopanem, Szczyrku, Szklarskiej Porębie i Karpaczu; PZŁF z SMS w Oświęcimiu). PZBiS, który działa od 2013 r. nie współpracuje z żadnym z SMS, jednakże zamierza podjąć starania o uruchomienie SMS w skeletonie i bobslejach.

Spośród siedmiu, sześciu prezesów pzs (PZN, PZŁS, PZŁF, PZSS, PZB, PZBiS), tj. 86% uznało promocję sportów zimowych za niewystarczającą. Prezes PZN wskazał, że ze sportów narciarskich jedynie skoki narciarskie są dobrze promowane, głównie dzięki osiąganym sukcesom, co jednak w przypadku sukcesów J.K. mimo powszechnego zainteresowania bieganiem nie przeniosło się na poprawę infrastruktury narciarstwa biegowego. PZŁS wskazał na zbyt słabe działania promocyjne po sukcesach łyżwiarzy szybkich na IO Soczi 2014. Natomiast prezesi PZŁF, PZB, PZSS i PZBiS wskazywali na brak transmisji w otwartych kanałach telewizyjnych z zawodów łyżwiarskich, biathlonowych, saneczkarskich i bobslejowych. Prezesi PZB i PZBiS jako przyczyny słabej promocji wskazali też brak bazy sportowej i możliwości organizacji cyklicznych imprez międzynarodowych w Polsce, tj. MŚ, ME, zawodów Pucharu Świata. Jedynie prezes PZHL uznał promocję sportów za wystarczającą, wskazując że wspieranie promocji ze strony MSiT jest bardzo dobre.

6.4. Informacje pozyskane w trybie art. 29 ustawy o NIK z jednostek niekontrolowanych

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, pozyskano materiały i informacje od TVP S.A. i PR S.A. dotyczące promocji uprawiania sportów zimowych oraz zawodów sportowych w mediach publicznych.

Promocja sportów
zimowych w publicznej
telewizji

Prezes Zarządu TVP S.A., w sprawie zimowych IO transmitowanych w latach 2014–2018 poinformował, że na antenach TVP S.A. przeprowadzono: 381:16 godz. transmisji i retransmisji IO Soczi 2014, (w TVP1 – 75:21 godz., w TVP2 – 78:33 godz., w TVP Sport – 227:22 godz.) oraz 281:59 godz. transmisji i retransmisji IO PyeongChang 2018 (w TVP1 – 176:29 godz., w TVP2 – 105:30 godz.). Były one realizowane w postaci relacji z ceremonii otwarcia i zamknięcia IO, transmisji i retransmisji zawodów sportowych, w tym z udziałem reprezentantów Polski, programów informacyjnych i publicystycznych dotyczących IO. Ponadto na stronie internetowej sport.tvp.pl oraz w aplikacji mobilnej TVP Sport wyemitowano 200 godz. transmisji zawodów z IO PyeongChang 2018 (liczba pobrań aplikacji podczas IO wynosiła 52 625, w tym na Android – 45 654 i na iOS – 6 941). Transmisje te obejmowały zawody sportowe, studia sportowe oraz analizy wyników. W okresie IO (9–25 lutego 2018 r.) serwis sport.tvp.pl i podległy mu igrzyska.tvp.pl odwiedziło 2,7 mln użytkowników. Największą oglądalność miała transmisja drużynowego konkursu w skokach narciarskich, którą w aplikacji obejrzało 295 tys. użytkowników.

Na antenach TVP S.A. wyemitowano łącznie 32:29 godz. audycji cyklicznych i jednorazowych dotyczących przygotowań, przebiegu, omówienia wyników itd. IO PyeongChang 2018, w tym w TVP1 – 9:12 godz., w TVP2 – 3:16 godz., w TVP Sport – 20:01 godz. Dotyczyły one teledysków o IO, cyklicznych reportaży pn. *Halo tu Pjongczang*, serwisów informacyjnych, felietonów i wywiadów z zawodnikami i gwiazdami sportów zimowych.

TVP S.A. wyemitowała transmisje i retransmisje MŚ i ME w dyscyplinach olimpijskich sportów zimowych: w 2014 r. wyemitowano 168:24 godz. audycji, transmisji i retransmisji, w 2015 r. – 318:51 godz., w 2016 r. – 470:56 godz., w 2017 r. – 372:26 godz. Liczba godzin transmisji i retransmisji zawodów sportów zimowych rangi MŚ i ME w latach 2014–2016 stale rosła (z 168 do 470 godz.), a w 2017 r. spadła do poziomu o 100 godz. niższego niż w roku 2016. Najwięcej w latach 2014–2017 audycji emitowano się na kanale TVP Sport, odpowiednio: 2014 r. – 161 godz., 2015 r. – 288 godz., 2016 r. – 419 godz., 2017 r. – 337 godz. Ponadto w 2014 r. wyemitowano 305:06 godz. audycji, transmisji i retransmisji zawodów cyklu Pucharu Świata i Pucharu Europy w olimpijskich sportach zimowych, w 2015 r. – 328:29 godz., w 2016 r. – 476:04 godz., w 2017 r. – 311:49 godz. (większość audycji prezentowana była na kanale TVP Sport).

TVP S.A. na antenach TVP1, TVP2, TVP3, TVP Sport, TVP Info realizowała także audycje dotyczące upowszechniania i promowania sportów zimowych w społeczeństwie, tj. w 2014 r. – 1494:54 godz., w 2015 r. – 1097:58 godz., w 2016 r. – 1605:50 godz., w 2017 r. – 1433:45 godz. Liczba godzin transmisji i retransmisji programów dotyczących upowszechniania sportów zimowych w społeczeństwie wahała się w zależności od liczby i rodzaju

Upowszechnianie
sportów zimowych

wydarzeń sportowych w danym roku. Treści były emitowane w ramach felietonów, retrospekcji, cyklicznych magazynów informacyjnych, serwisów informacyjnych, sprawozdań sportowych, teledysków, filmów dokumentalnych, kampanii społecznych, reportaży i wykładów/prelekcji/prezentacji. W poszczególnych latach 2014–2017 w kanałach TVP1, TVP2, TVP Sport nie emitowano programów dotyczących tematyki upowszechniania i promowania sportów zimowych skierowanych do dzieci i młodzieży, a takie programy były realizowane w telewizjach regionalnych oddziałów TVP S.A.

Audycje dotyczące sportów zimowych, zawodów sportowych, upowszechniania i promowania sportów zimowych były emitowane w latach 2014–2017 przez regionalne oddziały terenowe TVP S.A. Część oddziałów ograniczała się do podawania informacji o sportach zimowych w formie krótkich materiałów emitowanych w serwisach informacyjnych i sportowych (Białystok, Gorzów Wielkopolski, Gdańsk, Kielce, Łódź, Opole, Warszawa) lub emitowały od jednej do dwóch kilkunastominutowych programów tematycznych. Inne oddziały prezentowały audycje np. w formie transmisji zawodów sportowych, programów publicystycznych o sportach zimowych, lokalnych wydarzeń.

Promocja sportów zimowych w okresie ferii zimowych

W latach 2014–2017 na antenach dziewięciu oddziałów regionalnych także nadawano audycje dotyczące upowszechniania i promowania sportów zimowych skierowane do dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych. Siedem oddziałów (Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Gorzów Wielkopolski, Katowice, Łódź, Poznań) nie realizowało w latach 2014–2018 programów dotyczących sportów zimowych skierowanych bezpośrednio do dzieci i młodzieży, w czasie ferii zimowych (oraz w okresach bezpośrednio je poprzedzających i następujących po nich). Zgodnie z informacją TVP S.A. w trzech regionalnych oddziałach TVP (Kraków, Kielce, Lublin) realizowano cykliczne programy dotyczące sportów zimowych lub wydarzeń lokalnych promujące te sporty w czasie ferii zimowych, zaś w czterech (Olsztyn, Warszawa, Lublin, Wrocław) emitowano audycje uwzględniające uprawianie sportów, np. *Ferie w Polsce* lub *Zima w mieście*, przy czym, audycje te nie były realizowane w każdym roku. W pięciu oddziałach (Opole, Kielce, Rzeszów, Szczecin, Warszawa) informacje te emitowane były jedynie w ramach serwisów informacyjnych, najczęściej w postaci relacji z wydarzeń lokalnych.

Wprowadzenie TVP Sport na multiplex telewizji naziemnej

Prezes TVP S.A. poinformował, że Zarząd TVP S.A. podjął decyzję kierunkową o wprowadzeniu kanału TVP Sport na multiplex telewizji naziemnej. Aktualnie prowadzone są prace analityczne dotyczące optymalnego wyboru multiplexu dla tego kanału.

Promocja sportów zimowych w publicznym radiu

Prezes Zarządu PR S.A. poinformował, że IO Soczi 2014 były przedstawione w PR S.A. 1285 razy i nadawane były przez 47:26 godz., natomiast IO PyeongChang 2018 były przedstawione 747 razy i nadawane były przez 29:58 godz. Łącznie informacje o IO Soczi 2014 i PyeongChang 2018 były nadawane w Programie 1 (296 razy – 16:22 godz.), w Programie 2 (24 razy – 1:39 godz.), w Programie 3 (293 razy – 9:48 godz.), w Czwórce – Programie 4 PR (390 razy – 10:37 godz.), w PR24 (303 razy – 16:45 godz.), w PR Rytm (412 razy – 2:32 godz.) oraz w Polskim Radiu dla Zagranicy

(łącznie 313 razy – 19:38 godz.). Najczęściej należały do nich programy informacyjne, relacje na żywo z zawodów, magazyny cykliczne, wywiady z osobami związanymi ze sportem, tematyczne programy sportowe.

W latach 2014–2017 MŚ i ME oraz zawody cyklu Pucharu Świata i Pucharu Europy w olimpijskich dyscyplinach sportów zimowych, a także wyniki zimowych IO, MŚ, ME, zawodów Pucharu Świata i Pucharu Europy – prezentowano w informacjach i audycjach w różnych programach PR S.A. w następującym wymiarze:

- informacje i audycje zawierające treści dotyczące sportów zimowych lub im poświęcone były nadawane przez 59:26 godz. (m.in. programy informacyjne, relacje na żywo z zawodów, magazyny cykliczne, wywiady z osobami związanymi ze sportem, tematyczne programy sportowe);
- informacje o przygotowaniach, przebiegu oraz wynikach zawodów sportowych: IO, MŚ, ME, Pucharu Świata i Pucharu Europy, realizowane w serwisach informacyjnych (np. Wiadomości, Aktualności, Serwis Trójki, Nowiny Czwórki) oraz serwisach i audycjach sportowych. Najwięcej czasu antenowego spośród programów PR S.A. tym zagadnieniom poświęcono w PR24 (26:59 godz.), PR1 (15:19 godz.) i Czwórce (5:46 godz.);
- audycje w różnych programach okazjonalnie przedstawiające tematykę sportów zimowych (m.in. relacje do 45 minut o tematyce informacyjno-publicystycznej, omawiające wydarzenia sportowe z udziałem ekspertów, sportowców itd.).

Uprawianie sportów zimowych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży było propagowane przez PR S.A. w latach 2014–2017 w audycjach sportowych, w materiałach dziennikarskich oraz w wiadomościach i relacjach nadawanych przede wszystkim w Czwórce (program skierowany do starszych dzieci i młodzieży). W latach 2014–2017, w okresie zimowym nadano 1336 audycji, wiadomości sportowych i oddzielnych materiałów/relacji upowszechniających, zachęcających i prezentujących wśród młodzieży sporty zimowe. Były to rozmowy z uprawiającymi sporty wyczynowo i rekreacyjnie, wywiady ze sportowcami, trenerami i działaczami, a także relacje reporterskie i reportaże radiowe. Czas antenowy poświęcony tym audycjom wśród młodych słuchaczy wynosił 78:28 godz.

Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, Burmistrz Miasta Zakopanego poinformował o prowadzonych w latach 2014–2018 działaniach dotyczących uruchomienia stacji narciarskiej Nosal w Zakopanem. Rada Miasta Zakopanego podjęła uchwałę nr XXXI/488/2017 z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nosal – Stacja Narciarska”. Burmistrz poinformował, że procedura opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego znajduje się na etapie sporządzenia projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 17 pkt 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁷⁹.

**Działania w celu
uruchomienia stoku
narciarskiego Nosal**

⁷⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, ze zm.

6.5. Wykaz aktów prawnych podmiotów dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263).
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm.).
3. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2018 r. poz. 1202, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156, poz. 1051). Rozporządzenie uchylono z dniem 15 października 2014 r.
7. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 1391). Rozporządzenie uchylono z dniem 1 stycznia 2016 r.
8. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 grudnia 2015 r. w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 2252). Rozporządzenie uchylono z dniem 2 października 2017 r.
9. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 9 maja 2014 r. w sprawie dofinansowania zadań związanych z przygotowaniem w 2014 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 628).
10. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 18 września 2015 r. w sprawie dofinansowania realizacji zadań związanych z przygotowaniem w 2015 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, igrzyskach paraolimpijskich, igrzyskach głuchych, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. poz. 1471).
11. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 15 października 2012 r. w sprawie stypendiów sportowych dla członków kadry narodowej (Dz. U. poz. 1130, ze zm.). Rozporządzenie uchylono z dniem 29 listopada 2017 r.
12. Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wyróżnień i nagród pieniężnych za wybitne osiągnięcia sportowe (Dz. U. poz. 1308, ze zm.). Rozporządzenie uchylono z dniem 29 listopada 2017 r.
13. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134).

6.6. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Minister Sportu i Turystyki
6. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
7. Rzecznik Praw Obywatelskich
8. Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
9. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja Nauki, Edukacji i Sportu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

6.7. Stanowisko Ministra do informacji o wynikach kontroli

MINISTER
SPORTU I TURYSTYKI

Witold Bańka

DKN-WK.091.2.2017.AŚ

UNP: 82327

Warszawa, 13 września 2018 r.

Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezede,

działając na podstawie art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ przedstawiam stanowisko do informacji o wynikach kontroli z dnia 30 sierpnia 2018 r. nr KNO.430.002.2018, pn. *Wspieranie wyczynowego uprawiania sportów zimowych* P/17/029.

Zgodnie z ustawą o sporcie, polskie związki sportowe, są tworzone w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie, a ich wyłączną kompetencją jest m.in. powoływanie kadry narodowej (kn) oraz jej przygotowywanie do międzynarodowych imprez mistrzowskich. Natomiast minister właściwy ds. kultury fizycznej może dofinansowywać uprawianie lub organizowanie sportu oraz jego promocję. **Z zapisów tych wynika, że Najwyższa Izba Kontroli błędnie kieruje wnioski dotyczące szkolenia i przebiegu karier sportowych.** Ich adresatem winny być właśnie polskie związki sportowe (pzs).

Natomiast w ramach swoich kompetencji Minister Sportu i Turystyki przekazuje corocznie dotacje umożliwiające m.in. przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w Igrzyskach Olimpijskich (IO) oraz przygotowanie i udział w Mistrzostwach Świata (MŚ) i Mistrzostwach Europy (ME), w tym także wypłatę stypendiów sportowych. Kwoty przeznaczane na sporty zimowe, będące pochodną środków pozostających w dyspozycji ministra oraz fazy cyklu olimpijskiego, oscylują wokół wartości 20 mln złotych rocznie, z tendencją zwyżkową w latach przedolimpijskich i olimpijskich. Z analizy przygotowań olimpijskich wynika, że kadra olimpijska ma zapewnione finansowanie procesu szkolenia na najwyższym poziomie. Dotyczy to także bezpośredniego zaplecza tzw. „kadry A”. I tu pragnę przypomnieć, że kontrolerzy NIK **nie znaleźli uchybień i nieprawidłowości w zakresie przyznawania i rozliczania udzielonych dotacji.**

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: „NIK”.

Odnosząc się do uwagi NIK dotyczącej nieosiągnięcia celu programów ministerialnych, tj. awansu Polski w rankingach medalowych należy zauważyć, że po pierwsze trudno celem uczynić spadek w rankingach medalowych, a po drugie zarówno proces treningowy, jak i sam rezultat rywalizacji zależą od bardzo wielu składowych, z których nie wszystkie dają się przewidzieć i zależą od realizatorów zadania. Wśród nich można wymienić przede wszystkim zastosowane obciążenia treningowe, w tym ich objętość i intensywność oraz ich dynamikę czyli rozkład w czasie, a także strukturę i rodzaj pracy. Niezwykle istotny jest też sam przebieg rywalizacji sportowej, który zwłaszcza w sportach zimowych jest silnie uwarunkowany panującymi warunkami atmosferycznymi.

Wydaje się także nieuzasadnionym uproszczeniem stwierdzenie, że zawierane przez Ministra umowy ze związkami sportowymi na przygotowanie zawodników kadry narodowej do udziału w IO oraz przygotowanie i udział w MŚ i ME nie gwarantowały osiągnięcia awansu Polski w rankingach medalowych, ponieważ Minister nie wskazał w nich wymagań i mierników realizacji tego celu. Tym bardziej, że cel programów jest w nich zawsze precyzyjnie formułowany w następujący sposób: „Celem zadania jest awans Polski w rankingach medalowych/punktowych oraz zwiększenie potencjału medalowego wyrażającego się liczbą zawodników zakwalifikowanych do grup szkolenia olimpijskiego A1 i A2”, a miernikami są: liczba zawodników spełniających kryteria kwalifikacji do grup A1 i A2 oraz miejsce Polski rankingu światowym.

Pragnę przypomnieć, że podczas Zimowych Igrzysk Olimpijskich (ZIO) w PyeongChang nagle zmiana warunków wiatrowych pozbawiła naszych reprezentantów dwóch medali w konkursie skoków na średniej skoczni. A gdyby Weronika Nowakowska oddała celniejsze strzały, polska sztafeta biathlonowa zdobyłaby medal. **Trzy medale więcej i wtedy te same działania Ministra NIK oceniłaby pozytywnie, to chyba błąd metodologiczny wynikający z braku wiedzy dotyczącej podstaw teorii sportu.**

Trzeba też podkreślić specyfikę kalendarza zawodów w poszczególnych sportach, imprezy mistrzowskie mogą być rozgrywane corocznie, co dwa lub co cztery lata. To sprawia, że błędem merytorycznym jest porównywanie zdobyczy medalowych i punktowych w układzie rok do roku, skoro np. mistrzostwa świata w narciarstwie są rozgrywane co 2 lata. **Należałoby zatem zmienić metodologię prowadzonych przez NIK analiz, gdyż tego rodzaju porównania nie stanowią rzetelnej oceny.**

Zdaniem resortu sportu należałoby ocenić stan sportów zimowych w Polsce na podstawie trzech ostatnich igrzysk olimpijskich. Tak znacznego postępu nie zanotowały sporty letnie.

Rozpatrując uwagę NIK dotyczącą zmniejszającej się skuteczności startowej reprezentacji Polski w kolejnych ZIO, należy zauważyć, że jest to konsekwencją pozytywnego zjawiska zwiększania się liczby polskich sportowców zdobywających kwalifikacje olimpijskie, mimo zaostrożania przez Międzynarodowy Komitet Olimpijski (MKOl) kryteriów ich uzyskiwania. Należy jednocześnie podkreślić, że udział w IO jest finansowany przez Polski Komitet Olimpijski ze środków sponsorskich, a budżet państwa nie ponosi z tego tytułu żadnych wydatków. Warto też zauważyć, że zwiększenie liczby zawodników biorących udział w IO, mimo braku bezpośredniego, znaczącego wpływu na skuteczność, ma też inny wymiar.

Przede wszystkim dzięki wysłaniu wszystkich zawodników, którzy uzyskali międzynarodową kwalifikację, nawet tych bez szans na zdobycie punktów i medali, możliwe jest poszerzenie grupy osób towarzyszących (trenerów, lekarzy, fizjoterapeutów, psychologów, serwismenów, sparingpartnerów itp.), tak aby potrzeby sportowców z szansami medalowymi były w pełni zaspokojone. Przepisy MKOl stanowią bowiem, że liczba osób towarzyszących wynika z liczby zawodników w ekipie, a przykładowo start tylko Justyny Kowalczyk zabezpiecza sztab składający się z 6-8 osób. Ponadto, wzięcie udziału w IO dla młodych zawodników jest szansą na zdobycie niezbędnego doświadczenia i zwiększeniem prawdopodobieństwa na sukcesy w kolejnej imprezie. Na przykład Kamil Stoch bez żadnych sukcesów brał udział w ZIO w Turynie (2006 r.) i Vancouver (2010 r.), ale zdobyte doświadczenie zaprocentowało czterema medalami (trzema złotymi i jednym brązowym) w kolejnych dwóch igrzyskach.

Także zarzut NIK dotyczący braku monitorowania przyczyn kończenia karier sportowych zawodników kadr narodowych w wieku juniorskim winien być skierowany do polskich związków sportowych. Ponadto należy zauważyć, że nieuprawnione jest stwierdzenie NIK, że zawodnicy kadry narodowej młodzieżowców, kończą karierę w wieku juniora, ponieważ kategoria wiekowa młodzieżowca jest kategorią następującą po kategorii juniora. A zatem jeśli ktoś zakończy karierę sportową jako junior, nie może być młodzieżowcem. **Te stwierdzenia kolejny raz niestety pokazują brak znajomości systemu sportu młodzieżowego u osób kontrolujących.**

Jednocześnie trzeba wskazać, że w kolejnych kategoriach (od młodzika, poprzez juniora młodszego, juniora, młodzieżowca, do seniora) obserwuje się coraz mniejszą liczbę osób uprawiających sport wyczynowy. To zjawisko całkowicie naturalne, obserwowane na całym świecie, co potwierdzają badania naukowe dotyczące procesu selekcji. **Czyli znowu – zaskakująco brak przygotowania merytorycznego kontrolujących.**

Opisywana w literaturze przedmiotu tzw. selekcja kierowana, także m.in. poprzez zaostrzanie kryteriów selekcyjnych na kolejnych etapach, odtwarza to zjawisko w sposób niejako wymuszony i przyspieszony. Ponadto liczne opracowania naukowe wskazują, że zgodnie z teorią rozkładu normalnego (krzywa Gausa) prawdopodobieństwo wystąpienia w danej populacji jednostek wybitnie utalentowanych wynosi ok. 0,001%, zatem na szczyt docierają jedynie nieliczni.

Odnosząc się do zalecenia dotyczącego zintensyfikowania przez Ministra Sportu i Turystyki działań na rzecz stworzenia systemu identyfikacji, selekcji i prowadzenia talentów sportowych, należy przypomnieć, że selekcja jest procesem długotrwałym, dynamicznym i etapowym, ściśle związanym z procesem treningowy. To oznacza, że kryteria selekcyjne stopniowo ulegają zmianie, w miarę postępowania specjalizacji. O ile Minister może podjąć i podjąć działania zmierzające do opracowania i wdrożenia kryteriów selekcji wstępnej, która zakłada identyfikację szeroko pojętych uzdolnień do sportu, bez wskazywania przyszłej specjalizacji, angażując się w projekt pn. Narodowa Baza Talentów, o tyle kolejne etapy selekcji (właściwa i specjalistyczna) i kryteria wykorzystywane w ich ramach to zadanie własne polskich związków sportowych. Selekcja właściwa i specjalistyczna ma kwalifikować zawodników do poszczególnych dyscyplin i konkurencji, kryteria stają się więc coraz bardziej

specyficzne. **Nie można zatem wymagać od Ministra Sportu i Turystyki, aby opracował czy wskazywał kryteria selekcyjne dla wszystkich sportów.**

Mam wrażenie, że **Najwyższa Izba Kontroli, zupełnie zapomniała o roli polskich związków sportowych** i zadaniach zatrudnianych tam sztabów szkoleniowych, dyrektorów sportowych, szefów wyszkolenia, trenerów szkolenia olimpijskiego. To właśnie ich zadaniem jest przygotowanie strategii rozwoju poszczególnych sportów, stworzenie modeli mistrzostwa sportowego, obejmujących zarówno precyzyjne kryteria selekcyjne, jak i wzorcowe programy przebiegu procesu treningowego na wszystkich etapach szkolenia oraz parametry opisujące walkę sportową.

W ramach zapewniania warunków do uprawiania sportu, Minister przeznacza środki finansowe na budowę i modernizację obiektów sportowych, w tym także wykorzystywanych do uprawiania sportów zimowych. Odnosząc się do zarzutu NIK o brak w Polsce toru bobslejowo-saneczkowego, należałoby rozważyć zasadność wydatkowania ok. 200 mln złotych na obiekt, z którego korzystać będzie wąska grupa zawodników. W naszym kraju sporty saneczkowe, bobsleje i skeleton uprawia łącznie, we wszystkich kategoriach wiekowych, niespełna 400 osób (372 zawodników). Należałoby również wziąć pod uwagę czy nasz kraj stać jest na ponoszenie ogromnych kosztów utrzymania takiego toru, które powodują, że na świecie jest tylko kilka takich obiektów, a np. tor zbudowany na ZIO w Turynie został rozebrany. **Mam uzasadnioną obawę, że gdyby taki tor powstał NIK skierowałby do Ministra zarzut o niegospodarności i marnotrawieniu środków publicznych na kosztowny obiekt, użytkowany jedynie przez niewielką grupę osób, zwłaszcza, gdyby, stosując podejście NIK, grupa ta nie osiągała miejsc medalowych.**

Z kolei **uwaga NIK**, że słabe wyniki polskich łyżwiarzy szybkich na ZIO w PyeongChang wynikają ze zbyt długiej budowy krytego toru lodowego, **wydaje się stać w sprzeczności z rezultatami polskich łyżwiarzy podczas ZIO w Sochi w 2014 r.** (gdzie panczeniści zdobyli trzy medale – złoty, srebrny i brązowy), kiedy w ogóle nie rozważano budowy takiego obiektu w Polsce, a **całość specjalistycznych przygotowań olimpijskich realizowano za granicą.**

Analizując uwagę NIK odnośnie niewystarczającej promocji sportów zimowych, należy zauważyć, że to zadanie własne polskich związków sportowych. Warto podkreślić, że **najpopularniejszym sportem w Polsce (zarówno w kontekście liczby uprawiających go zawodników, a także zainteresowania kibiców) jest piłka nożna, której Minister w żaden specjalny sposób nie promuje, a dotuje jedynie w ograniczonym zakresie.**

Minister w ramach programów realizowanych przez Departament Sportu dla Wszystkich na wniosek pzs-ów dofinansowuje ich działania dotyczące upowszechniania poszczególnych sportów. Z kolei dofinansowanie w ramach programu promocji sportu poprzez organizację imprez mistrzowskich w Polsce wynika z decyzji właściwych międzynarodowych federacji sportowych i jest pochodną aktywności pzs-ów w zakresie pozyskiwania praw do organizacji takich imprez.

Odniesienie się kontrolujących do wskaźników zawartych w Programie Rozwoju Sportu do 2020 (PRS 2020) roku i **stwierdzenie braku jej realizacji jest nadużyciem.** Praktycznie we

wszystkich elementach podjęto działania, a niższe wskaźniki wykazane w sprawozdaniach nie uprawniają do tak surowej oceny.

Przykład taki stanowi stwierdzenie, iż MSiT nie podpisał porozumień w zakresie rozwoju kariery dwutorowej z poszczególnymi resortami. Działania z naszej strony zostały podjęte, natomiast do podpisania porozumienia winny być spełnione dwa warunki: chęć współpracy i zapewnienie przez obie strony finansowania projektu. **Jak zatem NIK wyobraża sobie zawarcie umowy, z podmiotem, który nie ma pomysłu na realizację zadania i nie chce jej zawierać?**

Minister Sportu i Turystyki był inicjatorem powołania projektu *Team 100*, którego beneficjentami są również zawodnicy uprawiający sporty zimowe. Istotnym elementem tego projektu jest możliwość wykorzystania środków finansowych na opłatę studiów bądź nauki języka obcego – jednego z zadań kariery dwutorowej. W tym roku, w polskiej reprezentacji olimpijskiej znalazło się 12 zawodników realizujących program *Team¹⁰⁰* (6 kobiet i 6 mężczyzn). Siedmioro z nich w rywalizacji olimpijskiej w swoich sportach/konkurencjach zajmowało miejsca w czołowej 16-ce. Olimpijczycy z *Team¹⁰⁰* po ZIO PyeongChang 2018 z sukcesami wystartowali na prestiżowych imprezach sportowych w 2018 r. Natalia Maliszewska wywalczyła w Mistrzostwach Świata w short tracku na 500 m medal srebrny, Karolina Bosiek w Mistrzostwach Świata Juniorów na torze długim zdobyła medal srebrny indywidualnie i brązowy w biegu drużynowym, Kamila Żuk z Mistrzostw Świata Juniorów w biathlonie przywiozła trzy krążki (dwa złote i jeden srebrny), a snowboardzista Oskar Kwiatkowski w Pucharze Świata w slalomie gigancie równoległym uplasował się na miejscu drugim.

Ministerstwo Sportu i Turystyki nadal prowadzi prace i starania o wdrożenie elementów projektu kariery dwutorowej w życie.

Nie można zgodzić się także z zarzutem braku priorytetowych dyscyplin zimowych sportów olimpijskich. Minister wielokrotnie komunikował, że są to narciarstwo, łyżwiarstwo szybkie, biathlon oraz hokej na lodzie. Znajduje to też odzwierciedlenie w wysokości dotacji dla poszczególnym pzs-ów, przyznawanych na podstawie algorytmu, którego jednym z elementów jest „Priorytet MSiT” – czyli znaczenie danego sportu dla realizacji celów MSiT, tj. zwiększenia dorobku medalowego. **Zaskakujące, że NIK nie chciała dostrzec tych działań.**

Nie można zgodzić się z pojawiającym się zarzutem, że niewłaściwe jest nieprzygotowanie przez MSiT odrębnej strategii rozwoju sportów zimowych oraz brak określenia odrębnych wskaźników dla sportów zimowych w PRS 2020. Jak wielokrotnie wyjaśniano – w dokumentach strategicznych z obszaru sportu nie ma zwyczaju wyróżniania odrębnych działań i wskaźników dla grupy sportów zimowych. W działaniach strategicznych MSiT nie różnicuje się bowiem sportów zimowych i letnich, podobnie jak nie przewiduje się odrębnego traktowania sportów indywidualnych i zespołowych. Podstawą do różnicowania działań kierowanych do poszczególnych sportów, w tym w zakresie finansowania, są przede wszystkim ich potencjał i osiągnięcia przez zawodników w tych sportach wyniki. Z tych przesłanek wyszli autorzy Programu Rozwoju Sportu do roku 2020 i w związku z tym, nie

określili odrębnych narzędzi i wskaźników dotyczących sportów zimowych i letnich. Takie podejście jest **uprawnione**, a tym samym braku dedykowanych sportom zimowych działań i ich mierników **nie należy wskazywać jako nieprawidłowości**.

Ponadto NIK stwierdziła także, że brak powyższej strategii oraz nieuwzględnienie w PRS 2020 specyfiki wyczynowych sportów zimowych utrudniało określenie potrzeb finansowych i szkoleniowych w tym obszarze. Jednakże w tej kwestii zupełnie pominięta została rola polskich związków sportowych, w gestii których jest powoływanie kadry narodowej, które określały potrzeby szkoleniowe i finansowe we wnioskach o dofinansowanie składanych do Ministra Sportu i Turystyki.

W Informacji NIK znalazło się stwierdzenie, że ocena rozwoju sportów zimowych w Polsce była utrudniona ponieważ Strategia Rozwoju Sportu 2015 (SRS 2015) nie była aktualizowana w latach 2014-2015. Należy wskazać, że żadne przepisy prawa nie przewidują obowiązku przeprowadzenia takiej aktualizacji. Co więcej, w latach 2014-2015 toczyły się już prace nad Programem Rozwoju Sportu do roku 2020, który zastąpił Strategię Rozwoju Sportu do roku 2015. Z tego powodu przeprowadzenie aktualizacji SRS 2015 w tym okresie było bezcelowe.

Również w Informacji NIK znalazło się stwierdzenie: „Ponadto, w sprawozdaniu za 2015 r. (tj. ostatniego roku obowiązywania SRS 2015) nie dokonano rzetelnej oceny rozwoju sportu w okresie obowiązywania SRS 2015, w tym wyczynowych sportów letnich i zimowych oraz rozwoju bazy sportowej potrzebnej do szkolenia zawodników kn.” W odpowiedzi na te zarzuty należy podkreślić, że MSiT dokonało oceny stanu rozwoju sportu wyczynowego w 2015 r., a efekty tej oceny znajdują się w diagnozie *Programu Rozwoju Sportu do roku 2020*.

Nie można się także zgodzić ze skierowanym do Ministra Sportu i Turystyki wnioskiem zgodnie, z którym Minister powinien „opracować dokumenty strategiczne dotyczące rozwoju zimowych sportów olimpijskich, z określeniem w nich mierników i narzędzi do monitorowania realizacji zadań wskazanych w tych dokumentach”. Przygotowanie strategii rozwoju poszczególnych sportów jest zadaniem właściwych polskich związków sportowych. Obowiązek przygotowania strategii rozwoju poszczególnych sportów znalazł się w Kodeksie Dobrego Zarządzania dla Polskich Związków Sportowych (Kodeks). Planuje się, że realizacja wytycznych Kodeksu w tym zakresie będzie jednym z elementów, od których uzależniona zostanie wysokość dofinansowania, która trafi do poszczególnych polskich związków sportowych w ramach programów MSiT na 2019 r. Jednocześnie zgodnie z harmonogramem prac Sztabu Przygotowań Olimpijskich i Paraolimpijskich ds. Sportów Zimowych podczas Konferencji trenerów szkolenia olimpijskiego PyeongChang 2018 – Beijing 2022 w terminie 14-16 maja 2018 r. w Szczyrku dokonano oceny startu reprezentacji Polski w XXIII Zimowych Igrzyskach Olimpijskich i XII Zimowych Igrzyskach Paraolimpijskich w PyeongChang w 2018 r. a przedstawiciele pzs zaprezentowali wstępne strategie rozwoju zimowych sportów olimpijskich do XXIV ZIO Beijing 2022.

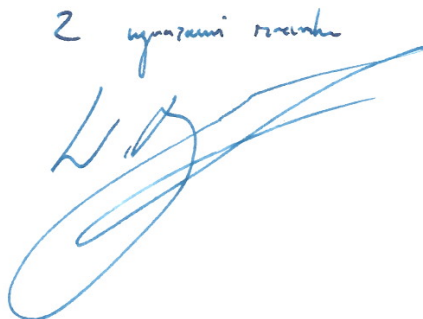
Ponadto Minister Sportu i Turystyki podjął szereg działań w zakresie podniesienia standardów zarządzania, umiejętności pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł oraz prawidłowości wykorzystania środków publicznych przez polskie związki sportowe. Tak jak wspomniano wyżej opracowany został „Kodeks Dobrego Zarządzania Dla Polskich Związków Sportowych”, dostępny na stronie www.msport.gov.pl/sport.

Mając na uwadze, że rola polskich związków sportowych, jako organizacji zarządzających rozwojem poszczególnych dyscyplin sportu w Polsce oraz odpowiedzialnych za ich wyniki sportowe jest kluczowa, a kadry zarządzające polskimi związkami sportowymi powinny podlegać systematycznemu procesowi doskonalenia zawodowego z inicjatywy Ministra Sportu i Turystyki w 2018 r. został uruchomiony całoroczny projekt pn. *Akademia Zarządzania Sportem (Akademia)*, operatorem którego jest Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy. Celem *Akademii* jest podniesienie kwalifikacji z obszaru organizacji, zarządzania i marketingu członków kadr zarządzających polskimi związkami sportowymi dyscyplin olimpijskich.

Tematami głównymi szkoleń w ramach *Akademii* były m.in. organizacja i zarządzanie w polskim związku, społeczna odpowiedzialność sportu, zarządzanie strategiczne w polskich związkach sportowych, model zintegrowanego budowania wartości w sporcie, marketing związku sportowego, social media w sporcie, public relations związku sportowego oraz sponsoring w sporcie.

Z sukcesami funkcjonuje strona internetowa projektu www.zarzadzaniemportem.org, fanpage na portalu społecznościowym Facebook oraz powstały profil *AZS* na Twitterze.

Pragnę podkreślić, że w mojej ocenie **NIK**, w niektórych obszarach, **wykroczyła poza swoje kompetencje zajmując się oceną stricte sportową**, związaną z wieloletnim procesem szkolenia i przygotowania zawodników do najważniejszych imprez mistrzowskich oraz udziałem w nich. Jak wiemy na sukces w sporcie składa się wiele czynników, takich jak: dyspozycja dnia, stan zdrowia, warunki atmosferyczne i poziom sportowy przeciwnika. Należy zauważyć, że Minister nie ma wpływu na wyniki sportowe osiągane przez polskich skoczków narciarskich, kulomiotów, młociarzy, zapaśników, a także nie ma wpływu na wyniki spotkań polskiej reprezentacji w piłce nożnej.

2 wypracowania

Otrzymują:

1 egz. – adresat,

1 egz. – a/a.

Ministerstwo Sportu i Turystyki
ul. Senatorska 14, 00-082 Warszawa, tel. +48 22 244 32 64, fax. +48 22 244 32 55
www.msit.gov.pl

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

6.8. Opinia Prezesa NIK do stanowiska Ministra

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

MIECZYŚLAW ŁUCZAK

KNO.430.002.2018
P/17/029

Warszawa, dnia 22 października 2018 r.

Opinia
do stanowiska Ministra Sportu i Turystyki
w sprawie Informacji o wynikach kontroli pn.
Wspieranie wyczynowego uprawiania sportów zimowych

Stosownie do art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.) przedstawiam opinię do stanowiska Ministra Sportu i Turystyki w sprawie Informacji o wynikach kontroli pn. *Wspieranie wyczynowego uprawiania sportów zimowych*, zawartego w piśmie z dnia 13 września 2018 r. (nr DKN-WK.091.2.2017.AŚ).

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że kontrola, do wyników której Minister przedstawił swoje stanowisko, jest kolejną kontrolą wskazującą na uchybienia związane z działalnością w zakresie kultury fizycznej, za którą odpowiada Minister. Dlatego zarzucając w stanowisku braki w przygotowaniu kontrolerów do prowadzenia czynności kontrolnych można odnieść wrażenie, że Minister chce przerzucić swoją niekompetencję i odpowiedzialność na innych. Każda kontrola, zwłaszcza kontrola wynikająca z *Planu pracy NIK*, jest przedmiotem szczegółowej analizy, tak aby możliwy był dobór najlepszej metodologii oraz kontrolerów posiadających odpowiednią wiedzę, a stan faktyczny i oceny kontrolowanej działalności, przedstawione w Informacji, oparte zostały na dowodach zgromadzonych w toku kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli zapoznała się z przedstawionym stanowiskiem i zawartą w nim informacją dotyczącą podjętych działań w odpowiedzi na wnioski NIK. W szczególności przyjęto do wiadomości uruchomienie w 2018 r. projektu *Akademia Zarządzania Sportem*, skierowanego do polskich związków sportowych, który ma na celu kompleksowe podniesienie kwalifikacji z obszaru organizacji zarządzania i marketingu. Jednocześnie podtrzymuje sformułowany w Informacji wniosek o zintensyfikowanie działań na rzecz stworzenia systemu identyfikacji, selekcji i prowadzenia talentów sportowych. Najwyższa Izba Kontroli przyjęła informację o funkcjonującej od 2017 r. *Narodowej Bazie Talentów*, która – systemowo – może przyczynić się do identyfikacji talentów sportowych oraz będzie pomocą dla polskich związków sportowych w prowadzeniu talentów sportowych. Jednak – wbrew twierdzeniu Ministra – nie zakwalifikowano nieprawidłowo kategorii młodzieżowców do wieku juniorskiego w kontekście braku monitorowania zakończenia karier sportowych. Uznanie danego zawodnika za juniora lub młodzieżowca zależy od dyscypliny sportowej, czy jest to sport zespołowy czy indywidualny, jak również od płci zawodnika.

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela też opinii wyrażonej przez Ministra w zakresie nieosiągnięcia celu programów ministerialnych, tj. awansu Polski w rankingach medalowych. Argumenty te były już przedmiotem rozstrzygnięcia przez Kolegium NIK i zostały one oddalone. Wbrew twierdzeniom Ministra w stanowisku do Informacji, nie porównywano tylko liczby zdobytych medali i punktów rok do roku, lecz dokonano analizy w odniesieniu m.in. do zimowych igrzysk olimpijskich. Nie oceniano osiągnięć poszczególnych sportowców w ramach szeroko rozumianej teorii sportu, a odnoszono się do realizacji celu programów przyjętych przez Ministra – awansu Polski w rankingach medalowych. Działania i cele programów Ministra powinny być planowane tak, aby były możliwe do wykonania i rozliczenia. Przedmiotem rozstrzygnięć Kolegium NIK były również inne kwestie podnoszone przez Ministra w stanowisku, a związane z torem bobslejowo-saneczkowym, opracowaniem oddzielnej ramowej strategii rozwoju zimowych sportów olimpijskich i paraolimpijskich w Polsce oraz wskaźnikami i miernikami wskazanymi w dokumentach strategicznych. Zastrzeżenia w dwóch pierwszych przypadkach oddalono, natomiast w ostatnim przypadku zostało ono uwzględnione w części poprzez doprecyzowanie zapisów wystąpienia pokontrolnego, co znalazło odzwierciedlenie w Informacji. Tym bardziej dziwi więc uporczywe wracanie przez Ministra do rozstrzygniętych już wcześniej kwestii.

Mam nadzieję, że działania podjęte w wyniku tej kontroli m.in. przez polskie związki sportowe, przyczynią się do wzrostu zainteresowania wyczynowym uprawianiem sportów zimowych oraz poprawy wyników sportowych.